

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Τμήμα Βιομηχανικής Διοίκησης και Τεχνολογία

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στην Οργάνωση και Διοίκηση

Βιομηχανικών Συστημάτων

(Ειδίκευση Logistics)

**Το εξωτερικό εμπόριο μεταξύ Αλβανίας, Βουλγαρίας,
Ρουμανίας και Ελλάδος**

Διπλωματική εργασία της μεταπτυχιακής φοιτήτριας κα. Ισιδώρας Σταμάτη υπό την επίβλεψη του καθηγητή κ. Δημήτριου Μάρδα στα πλαίσια του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών με ειδίκευση των Εφοδιασμό και την Διακίνηση των Προϊόντων

Πειραιάς 26 Ιουνίου 2011

Ευχαριστώ πολύ τον καθηγητή μου κ. Δημήτριο Μάρδα για την ιδέα εκπόνησης της εργασίας αυτής και για την πολύτιμη βοήθειά του καθ' όλη τη διάρκεια της συγγραφής της. Επίσης ευχαριστώ όλους τους καθηγητές μου για την ποιότητα της δουλειάς τους στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών με ειδίκευση το Εφοδιασμό και την Διακίνηση Προϊόντων του τμήματος Βιομηχανικής Διοίκησης και Τεχνολογίας. Τέλος, ένα θερμό ευχαριστώ στην οικογένεια μου για την στήριξη και την βοήθεια τους κατά την διάρκεια των σπουδών μου.

Στόχος αυτής της έρευνας είναι η συνοπτική παρουσίαση των θεωριών του διεθνούς εμπορίου καθώς και η εφαρμογή τους στις σημερινές οικονομίες. Το δείγμα των χωρών που εξετάστηκε συμπεριλαμβάνει τις γειτονικές στην χώρα μας Αλβανία, Βουλγαρία και Ρουμανία, ενώ επιχειρεί να παρουσιάσει τις υφιστάμενες εμπορικές συναλλαγές μεταξύ των προαναφερθεισών χωρών έτσι ώστε να εντοπιστούν οι τομείς εκείνοι που επιδέχονται περαιτέρω ανάπτυξη.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΡΑΙΑ

ΜΕΡΟΣ 1 ^ο : ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ	3
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ^ο : ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
1.1 ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ	3
1.2 ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ	5
1.3 ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ	13
1.4 ΑΝΑΓΚΕΣ ΚΑΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΕΙΣΑΓΩΓΕΩΝ, ΕΞΑΓΩΓΕΩΝ	15
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1 : ΑΝΑΓΚΕΣ & ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΕΙΣΑΓΩΓΕΩΝ ΕΞΑΓΩΓΕΩΝ	18
1.5 ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΕΙΣΑΓΩΓΕΩΝ, ΕΞΑΓΩΓΕΩΝ	19
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2 : ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗ ΕΙΣΑΓΩΓΕΩΝ ΕΞΑΓΩΓΕΩΝ	20
ΜΕΡΟΣ 2 ^ο : ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΥΠΟ ΕΞΕΤΑΣΗ	21
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ^ο : ΑΛΒΑΝΙΑ	21
2.1 ΓΕΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ-ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ	21
ΠΙΝΑΚΑΣ 1:ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ	22
ΠΙΝΑΚΑΣ 2:ΑΜΕΣΕΣ ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	22
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3 : ΑΜΕΣΕΣ ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ	23
ΠΙΝΑΚΑΣ 3:ΒΑΣΙΚΟΙ ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ	25
2.2 ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ	26
2.3 ΠΙΝΑΚΑΣ 4:ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ (ΣΕ ΕΚΑΤ. €)	26
ΠΙΝΑΚΑΣ 5:ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΑΝΑ ΧΩΡΑ (ΣΕ ΕΚΑΤ. €)	27
2.4 ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ-ΚΥΡΙΟΤΕΡΟΙ ΕΜΠΟΡΙΚΟΙ ΕΤΑΙΡΟΙ	28
ΠΙΝΑΚΑΣ 6: ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ ΑΝΑ ΟΜΑΔΑ ΧΩΡΩΝ	28
ΠΙΝΑΚΑΣ 7: ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ (ΣΕ ΕΚΑΤ.€)	28
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4: ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ 12-ΜΗΝΟΥ 2009	29
ΠΙΝΑΚΑΣ 8: ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ 2008-2009 ΑΝΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ (ΣΕ ΕΚΑΤ. ΛΕΚ)	30
2.5 ΕΞΑΓΩΓΕΣ-ΚΥΡΙΟΤΕΡΟΙ ΕΜΠΟΡΙΚΟΙ ΕΤΑΙΡΟ	31
ΠΙΝΑΚΑΣ 9:ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ ΑΝΑ ΟΜΑΔΑ ΧΩΡΩΝ(ΣΕ ΕΚΑΤ.€)	31
ΠΙΝΑΚΑΣ 10: ΑΞΙΑ ΕΞΑΓΩΓΩΝ ΑΛΒΑΝΙΑΣ (ΣΕ ΕΚΑΤ.€)	32
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5 : ΕΞΑΓΩΓΕΣ 12-ΜΗΝΟΥ 2009	32
ΠΙΝΑΚΑΣ 11: ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ 2008-2009 ΑΝΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ (ΣΕ ΕΚΑΤ. ΛΕΚ)	33
2.6 ΔΙΜΕΡΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ	34
ΠΙΝΑΚΑΣ 12: ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΕΛΛΑΔΑΣ - ΑΛΒΑΝΙΑΣ, 2008-2009	34
2.7 ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ ΑΠΟ ΕΛΛΑΔΑ	35
ΠΙΝΑΚΑΣ 11: ΟΙ ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΑΠΟ ΕΛΛΑΔΑ ΣΕ ΟΜΑΔΕΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΙΑΝ-ΔΕΚ 08-09	35
2.8 ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ ΠΡΟΣ ΕΛΛΑΔΑ	36
ΠΙΝΑΚΑΣ 12: ΟΙ ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΠΡΟΣ ΕΛΛΑΔΑ ΣΕ ΟΜΑΔΕΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΙΑΝ-ΔΕΚ 08-09	36
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ^ο : ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	37
3.1 ΓΕΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ-ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ	37
ΠΙΝΑΚΑΣ 13 : ΕΞΕΛΙΞΗ ΒΑΣΙΚΩΝ ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΔΕΙΚΤΩΝ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ	37
ΠΙΝΑΚΑΣ 14 : ΔΕΠ – ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΗ ΔΑΠΑΝΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	38
ΠΙΝΑΚΑΣ 15 : ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΠΛΗΡΩΜΩΝ (ΕΚΑΤ. €)	41
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 6 : ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ ΣΕ ΕΚ. €	42
ΠΙΝΑΚΑΣ 16 : ΑΜΕΣΕΣ ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΗ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ ΚΑΤΑ ΤΟΜΕΑ ΣΕ ΕΚ. €	43

ΠΙΝΑΚΑΣ 17 : ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟΙ ΞΕΝΟΙ ΕΠΕΝΔΥΤΕΣ ΣΤΗΝ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ ΣΕ ΕΚ. €	43
3.2 ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ	45
ΠΙΝΑΚΑΣ 18 : ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ ΚΑΤΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΕΣ ΖΩΝΕΣ	45
ΠΙΝΑΚΑΣ 19: ΚΥΡΙΟΤΕΡΟΙ ΕΜΠΟΡΙΚΟΙ ΕΤΑΙΡΟΙ ΤΗΣ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΟ 2009	46
ΠΙΝΑΚΑΣ 20: ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ ΚΑΤΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΣΕ ΕΚ. €	47
3.3 ΔΙΜΕΡΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ	48
ΠΙΝΑΚΑΣ 21 : ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΕΛΛΑΔΑΣ – ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ ΣΕ ΕΚ. €	49
3.4 ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ ΑΠΟ ΕΛΛΑΔΑ	50
ΠΙΝΑΚΑΣ 22: ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΚΑΤΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΣΕ ΕΚ. €	50
3.5 ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ ΠΡΟΣ ΕΛΛΑΔΑ	53
ΠΙΝΑΚΑΣ 23 : ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΕΣ ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΚΑΤΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΣΕ ΕΚ. €	53
3.6 ΑΜΕΣΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΤΗΝ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	54
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 7 : ΕΞΕΛΙΞΗ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ ΣΕ ΕΚ. €	55
ΠΙΝΑΚΑΣ 24 : ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΑΜΕΣΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ (ΚΑΤΑ ΤΟΜΕΑ)	55
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ^ο : ΡΟΥΜΑΝΙΑ	57
4.1 ΓΕΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ-ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ	57
ΠΙΝΑΚΑΣ 25 : ΑΜΕΣΕΣ ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	60
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 8 : ΑΜΕΣΕΣ ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ	61
ΠΙΝΑΚΑΣ 26 : ΒΑΣΙΚΟΙ ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ	63
4.2 ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ	64
ΠΙΝΑΚΑΣ 27 : ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΣΕ ΕΚ. €	64
ΠΙΝΑΚΑΣ 28 : ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΑΝΑ ΟΜΑΔΑ ΧΩΡΩΝ	65
4.3 ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ - ΚΥΡΙΟΤΕΡΟΙ ΕΜΠΟΡΙΚΟΙ ΕΤΑΙΡΟΙ	66
ΠΙΝΑΚΑΣ 29 : ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΑΝΑ ΧΩΡΑ ΣΕ ΕΚ. €	66
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 9 : ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΑΝΑ ΧΩΡΑ ΚΑΤΑ ΤΟ 2009 (ΣΕ ΕΚ. €)	67
ΠΙΝΑΚΑΣ 30 : ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΡΟΥΜΑΝΙΑ ΑΝΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ (ΣΕ ΕΚ. €)	67
4.4 ΕΞΑΓΩΓΕΣ - ΚΥΡΙΟΤΕΡΟΙ ΕΜΠΟΡΙΚΟΙ ΕΤΑΙΡΟΙ	68
ΠΙΝΑΚΑΣ 31 : ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΑΝΑ ΧΩΡΑ ΣΕ ΕΚ. €	68
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 10 : ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΑΝΑ ΧΩΡΑ ΚΑΤΑ ΤΟ 2009 (ΣΕ ΕΚ. €)	69
ΠΙΝΑΚΑΣ 32 : ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΤΗΣ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ ΑΝΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ (ΣΕ ΕΚ. €)	69
4.5 ΔΙΜΕΡΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ	70
ΠΙΝΑΚΑΣ 33 : ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ 2008-2009 ΣΕ ΕΚ. €	70
4.6 ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ ΑΠΟ ΕΛΛΑΔΑ	71
ΠΙΝΑΚΑΣ 34 : ΟΙ ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΑΠΟ ΕΛΛΑΔΑ ΑΝΑ ΟΜΑΔΑ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΣΕ ΕΚ. €	71
4.7 ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ ΠΡΟΣ ΕΛΛΑΔΑ	72
ΠΙΝΑΚΑΣ 35 : ΟΙ ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΠΡΟΣ ΕΛΛΑΔΑ ΑΝΑ ΟΜΑΔΑ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΣΕ ΕΚ. €	72
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 ^ο : ΕΛΛΑΔΑ	73

5.1 ΓΕΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ-ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ.....	73
ΠΙΝΑΚΑΣ 36 : ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ (ΣΕ ΧΙΛ.) ΗΛΙΚΙΑΣ ΑΝΩ ΤΩΝ 15 ΕΤΩΝ, ΚΑΤΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ.....	80
ΠΙΝΑΚΑΣ 37 : ΕΞΕΛΙΞΗ ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΕΓΕΘΩΝ	80
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 11: ΟΙ ΕΙΣΡΟΕΣ ΞΑΕ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2003-2009 ΣΕ ΕΚ.€.....	81
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 12: ΑΜΕΣΕΣ ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΑΝΑ ΧΩΡΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2003-2009 (ΣΕ ΕΚ. €).....	83
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ	85
ΠΙΝΑΚΑΣ 38 : ΠΡΟΣΩΡΙΝΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ (ΣΕ ΕΚ. ΕΥΡΩ).....	87
5.2 ΕΞΑΓΩΓΕΣ.....	88
ΠΙΝΑΚΑΣ 39 : ΚΥΡΙΟΤΕΡΟΙ ΕΜΠΟΡΙΚΟΙ ΕΤΑΙΡΟΙ	88
ΠΙΝΑΚΑΣ 40: ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΤΑ ΉΠΕΙΡΟ - ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ, 2009/08	89
ΠΙΝΑΚΑΣ 41: ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΕΞΑΓΩΓΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ 2009 ΚΑΤΑ ΣΙΤC 2.....	90
5.3 ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	92
ΠΙΝΑΚΑΣ 42: ΟΙ 10 ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΕΣ ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΡΙΕΣ ΧΩΡΕΣ, 2009.....	92
ΠΙΝΑΚΑΣ 43: ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΤΑ ΉΠΕΙΡΟ - ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ, 2009/08.....	93
ΠΙΝΑΚΑΣ 44: ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΑ ΕΙΣΑΓΟΜΕΝΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ 2009 ΚΑΤΑ ΣΙΤC-2	94
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: ΔΙΑΦΘΩΤΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ.....	95
ΟΝΟΜΑΤΟΛΟΓΙΑ	96
ΜΕΡΟΣ Α : ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΛΙΣΤΑ ΔΙΑΦΘΩΤΙΚΩΝ ΔΕΙΚΤΩΝ.....	97
I-A. ΒΑΣΙΚΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ	97
I-1Α. ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΑΕΠ.....	97
I-2Α. ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΑΝΑ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟ ΑΤΟΜΟ	98
II-A. ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ	99
II-1Α. ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ	99
II-2Α. ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΑΤΟΜΩΝ ΗΛΙΚΙΑΣ 55-64 ΕΤΩΝ.....	100
III-A ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΑ	101
III-2Α ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΟΡΦΩΣΗΣ ΑΤΟΜΩΝ ΗΛΙΚΙΑΣ 20-24 ΕΤΩΝ.....	102
IV-A ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗ.....	103
IV-1Α ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΑ ΕΠΙΠΕΔΑ ΤΙΜΩΝ	104
V-A ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ	105
V-1Α, ΠΟΣΟΣΤΟ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΣΤΟ ΟΡΙΟ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ.....	106
V-2Α ΔΙΑΣΠΟΡΑ ΠΟΣΟΣΤΩΝ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΑΝΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ.....	106
V-3Α ΠΟΣΟΣΤΟ ΜΑΚΡΟΧΡΟΝΙΑΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ.....	108
VI-A ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	109
VI-1Α, ΕΚΠΟΜΠΕΣ ΑΕΡΙΩΝ ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΟΥ.....	109
VI-2Α, ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΎΝΤΑΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ.....	110
VI-3Α, ΌΓΚΟΣ ΜΕΤΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΩΝ.....	111
ΜΕΡΟΣ Β (ΑΛΛΟΙ ΔΙΑΦΘΩΤΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ).....	112
I-B ΒΑΣΙΚΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ.....	112
I-1B ΡΥΘΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΑΕΠ (ΣΕ ΣΤΑΘΕΡΕΣ ΤΙΜΕΣ 2000).....	112
I-2B ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ.....	113
I-3B ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ.....	114
I-4B, ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΓΕΝΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ	115
I-5B ΧΡΕΟΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ.....	116
II-B ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ.....	117
II-1B ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΕΡΓΙΑΣ	117
II-2B ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	118
III-B ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΑ.....	119
III-1B ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ ΓΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ.....	119
III-2β ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ (ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΑ).....	120

IV-B ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗ	121
IV-1β ΤΙΜΕΣ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ, 2008	121
IV-2β ΤΙΜΕΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΥ ΡΕΥΜΑΤΟΣ (ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΧΡΗΣΗ)	122
IV-3β, ΤΙΜΕΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΥ ΡΕΥΜΑΤΟΣ (ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΑ)	123
IV-4β ΑΞΙΑ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ, ΓΙΑ ΤΙΣ ΟΠΟΙΕΣ ΕΧΕΙ ΓΙΝΕΙ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ	124
IV-5β ΑΜΕΣΕΣ ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	125
V-B ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ	126
V-1β ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ	126
V-2β ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΟΡΦΩΣΗΣ ΜΕΧΡΙ ΚΑΙ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΧΩΡΙΣ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	127

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΡΡΑΙΑΣ

ΜΕΡΟΣ 1^ο : ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο : ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.6 ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ

Με τον όρο Διεθνές εμπόριο εννοούμε την ανταλλαγή κεφαλαίων, αγαθών και υπηρεσιών στα διεθνή όρια ή εδάφη. Στις περισσότερες χώρες, το Διεθνές εμπόριο αντιπροσωπεύει ένα σημαντικό μερίδιο του ΑΕΠ, και ενώ υπήρχαν ενδείξεις διεξαγωγής του ανά την ιστορία (Δρόμοι του μεταξιού κα), η οικονομική, κοινωνική, και πολιτική του σημασία σημείωσε άνοδο μόνο τους τελευταίους αιώνες. Η εκβιομηχάνιση, η ανάπτυξη των μεταφορών, η παγκοσμιοποίηση και η εξάπλωση των πολυεθνικών εταιρειών είναι μερικοί από τους παράγοντες που συνέβαλαν στην ολοένα και πιο ισχυρή παρουσία του στο διεθνές εμπορικό σύστημα. Εξ' ορισμού λοιπόν το διεθνές εμπόριο αποτελεί σημαντική πηγή οικονομικού εισοδήματος για οποιοδήποτε χώρα καθώς χωρίς αυτό, τα έθνη θα περιορίζονταν στα αγαθά και τις υπηρεσίες που παράγονται μέσα στα σύνορά τους.

Το διεθνές εμπόριο μπορεί να διακριθεί σε δύο κατηγορίες: α) το Διακλαδικό εμπόριο, το οποίο αφορά στην ανταλλαγή προϊόντων που ανήκουν σε διαφορετικό παραγωγικό κλάδο και β) το Ενδοκλαδικό εμπόριο, το οποίο αφορά στην ανταλλαγή προϊόντων που ανήκουν σε ίδιο παραγωγικό κλάδο.

Οι κυριότεροι λόγοι διεξαγωγής του διεθνούς εμπορίου είναι η αδυναμία παραγωγής όλων των προϊόντων από μια χώρα, καθώς η τελευταία μπορεί να μην διαθέτει τους κατάλληλους παραγωγικούς συντελεστές (ποσότητα-είδος). Ανάμεσα στους σημαντικότερους λόγους συγκαταλέγονται όχι μόνο η εκμετάλλευση του συγκριτικού πλεονεκτήματος κάθε χώρας αλλά και η εκμετάλλευση των οικονομιών κλίμακας από το μέγεθος της αγοράς, αλλά και της παραγωγής.

Σε γενικές γραμμές, το διεθνές εμπόριο δεν διαφέρει από το εσωτερικό εμπόριο μιας χώρας δεδομένου ότι τα κίνητρα και η συμπεριφορά όσων συμμετέχουν σε μια συναλλαγή δεν αλλάζουν σε μεγάλο βαθμό. Οι σημαντικότερες διαφορές μεταξύ του διεθνούς εμπορίου και του εμπορίου που διεξάγεται στο εσωτερικό μιας χώρας είναι οι εξής: α) στο πλαίσιο του διεθνούς εμπορίου διεξάγονται διασυνοριακές ανταλλαγές εμπορευμάτων, σε αντίθεση με το εθνικό εμπόριο (οι εμπορικές συναλλαγές πραγματοποιούνται στο εσωτερικό μιας χώρας), β) οι ρυθμίσεις που διέπουν τις τεχνικές προδιαγραφές των προϊόντων και γενικότερα τις εμπορικές συναλλαγές (μπορεί να) διαφέρουν μεταξύ των χωρών εξαγωγής και εισαγωγής. Αντίθετα, στο

πλαίσιο του εθνικού εμπορίου οι ρυθμίσεις αυτές ισχύουν στην επικράτεια της εθνικής οικονομίας, και γ) το διεθνές εμπόριο διεξάγεται με τη χρήση διαφορετικών νομισμάτων (με ότι αυτό μπορεί να συνεπάγεται από την άσκηση νομισματικής πολιτικής), ενώ οι εγχώριες εμπορικές συναλλαγές διεξάγονται με τη χρήση ενός νομίσματος.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΡΡΑΙΑΣ

1.7 ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

Το διεθνές εμπόριο αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους παράγοντες για τον καθορισμό του ρυθμού και της διάρθρωσης της ανάπτυξης μιας χώρας. Ο ισχυρός προσανατολισμός της οικονομίας προς το εξωτερικό εμπόριο δεν εξασφαλίζει απαραίτητα υψηλό ρυθμό ανάπτυξης, καθώς πρέπει να εξεταστεί ο βαθμός στον οποίο η ανάπτυξη του μπορεί να προωθηθεί μέσω του διεθνούς εμπορίου. Σε ιστορική βάση, υποστηρίζεται ότι το διεθνές εμπόριο έχει ενεργήσει σαν μηχανισμός διεθνούς ανισότητας, διευρύνοντας το χάσμα ανάμεσα στις πλούσιες και τις φτωχές χώρες. Κατά την κλασική θεωρία όμως, το διεθνές εμπόριο βοηθάει τη χώρα να εκμεταλλευτεί την ικανότητα της να παράγει το φθηνότερο αγαθό συγκριτικά με άλλες χώρες, να εξειδικευτεί σ' αυτό και να το εξάγει, προωθώντας την οικονομική ανάπτυξη των κρατών που εμπλέκονται σε αυτή την «διεθνή» ανταλλαγή προϊόντων. Πρέπει όμως να τονιστεί ότι ορισμένες αναπτυσσόμενες χώρες, παρά την επέκταση των εξαγωγών τους και την αύξηση της ικανότητας τους για εισαγωγές, δεν κατόρθωσαν να επωφεληθούν από το διεθνές εμπόριο για την εσωτερική τους ανάπτυξη.

Μια από της σημαντικότερες θεωρίες εμπορίου, η οποία ερμηνεύει τις μακροχρόνιες εξελίξεις των εμπορικών συναλλαγών, είναι αυτή της «κλασικής θεωρίας του εμπορίου». Η θεωρία αυτή μελετά την επίδραση του εμπορίου στις τιμές των αγαθών, των αμοιβών των συντελεστών παραγωγής και του εθνικού εισοδήματος. Η «κλασική θεωρία του διεθνούς εμπορίου» αναπτύχθηκε από τον Ricardo (1891), ο οποίος διατύπωσε τη θεωρία του συγκριτικού κόστους και του συγκριτικού πλεονεκτήματος. Σύμφωνα με τη θεωρία αυτή, όταν το εμπόριο διενεργείται σε συνθήκες πλήρους ελευθερίας, η κάθε χώρα εξειδικεύεται στην παραγωγή εκείνου του αγαθού, το οποίο παράγει με το μικρότερο κόστος, με αποτέλεσμα η ανταλλαγή να πραγματοποιείται ανάμεσα στα αγαθά για τα οποία η κάθε χώρα έχει συγκριτικό πλεονέκτημα, εισάγοντας αγαθά με υψηλό κόστος εγχώριας παραγωγής. Ο Ricardo τονίζει ότι η γραμμή διαχωρισμού των αγαθών που μπορούν να παραχθούν στις δύο χώρες, καθορίζεται από τις δυνάμεις της προσφοράς και της ζήτησης, αφού αν αυξηθεί η ζήτηση για ένα αγαθό, η παραγωγή του οποίο προσδίδει συγκριτικό πλεονέκτημα στο κράτος, δεν θα είναι συμφέρουσα η παραγωγή των υπόλοιπων αγαθών με υψηλό κόστος παραγωγής. Πρέπει όμως να σημειωθεί ότι η θεωρία του Ricardo χρησιμοποιεί για την ανάλυση του συγκριτικού κόστους των εμπορικών συναλλαγών μόνο τον συντελεστή εργασία, ενώ υπάρχουν περισσότεροι από ένας παραγωγικοί συντελεστές.

Η περίπτωση αυτή, της ύπαρξης περισσότερων παραγωγικών συντελεστών μελετήθηκε από τους Heckscher and Ohlin (1949), η θεωρία των οποίων τονίζει ότι κάθε χώρα εξάγει τα

αγαθά, τα οποία παράγονται με τη χρησιμοποίηση του συντελεστή που βρίσκεται σε αφθονία, αφού η εκμετάλλευση του συντελεστή αυτού καθιστά την παραγωγή των συγκεκριμένων αγαθών πιο συμφέρουσα. Αναλυτικότερα αν μια χώρα διαθέτει εύφορες εκτάσεις γης, ενώ μια άλλη χώρα διαθέτει άφθονο εργατικό δυναμικό, το κόστος παραγωγής αγαθών εντάσεως εργασίας στη πρώτη χώρα θα είναι υψηλότερο από τη δεύτερη. Διαπιστώνεται επομένως ότι η πρώτη χώρα θα έχει το συγκριτικό πλεονέκτημα παραγωγής αγροτικών προϊόντων, ενώ η δεύτερη θα έχει συγκριτική ωφέλεια από την παραγωγή βιομηχανικών ή βιοτεχνικών προϊόντων, εξάγοντας αγροτικά και βιομηχανικά προϊόντα αντίστοιχα.

Σύμφωνα με τον Haberler (1959), εκτός από τα πλεονεκτήματα που αφορούν την αύξηση του πραγματικού εισοδήματος μιας χώρας, μέσω της εξειδίκευσης της εργασίας, πρέπει να ληφθούν υπ' όψιν και τα έμμεσα ή δυναμικά ωφελήματα για τις συναλλασσόμενες χώρες. Αναλυτικότερα, ο Haberler, τονίζει τα τεράστια οφέλη που απολαμβάνουν οι αναπτυσσόμενες χώρες από την ανταλλαγή τεχνολογίας, την εισαγωγή μεταφορικών μέσων, μηχανημάτων, φαρμάκων, χημικών και άλλων κεφαλαιουχικών προϊόντων. Επιπλέον, η διοχέτευση τεχνικών γνώσεων, επιχειρηματικών και διοικητικών ικανοτήτων αποτελεί τεράστιο απόθεμα, από το οποίο μπορούν να επωφεληθούν οι αναπτυσσόμενες χώρες. Επίσης, ως έμμεσο όφελος από το διεθνές εμπόριο θεωρείται η εισροή ξένου κεφαλαίου, αφού όσο μεγαλύτερος είναι ο όγκος του εμπορίου, τόσο ευκολότερη γίνεται η εξόφληση του κεφαλαίου και η πληρωμή των τόκων, κυρίως για τις εξαγωγικές βιομηχανίες. Παράλληλα το εμπόριο ενισχύει τον υγιή ανταγωνισμό και τον περιορισμό των μη αποδοτικών μονοπωλίων. Πρέπει όμως να αναφερθεί ότι μπορεί να δικαιολογηθεί μια προσωρινή μονοπωλιακή κατάσταση, για την προστασία νηπιακών βιομηχανιών, που ανήκουν κυρίως σε μικρές χώρες, έτσι ώστε να προστατευθούν στο πρώτα τους βήματα από τον διεθνή ανταγωνισμό. Τέλος, το εμπόριο με άλλα κράτη επιταχύνει τις βελτιώσεις στην παραγωγική διαδικασία, αφού μια χώρα που εξάγει σε μια αγορά ευρείας κλίμακας, μπορεί να εισάγει σε μεγαλύτερο βαθμό τις πρακτικές και τις τεχνολογικές καινοτομίες, σε σχέση πάντα με άλλες μη συναλλασσόμενες χώρες.

Ο Samuelson (1948), εκφράζει μια άλλη κριτική για το διεθνές εμπόριο, η οποία κατευθύνεται εναντίον του «θεωρήματος της εξίσωσης των τιμών των συντελεστών παραγωγής» της νεοκλασικής θεωρίας. Σύμφωνα με τη νεοκλασική θεωρία, το διεθνές εμπόριο, υπό ορισμένες προϋποθέσεις αποτελεί τέλειο υποκατάστατο της πλήρους διεθνούς κινητικότητας των συντελεστών της παραγωγής και εξισώνει όχι μόνο τις τιμές των προϊόντων, αλλά και των συντελεστών. Ο Samuelson από την άλλη πλευρά, υποστηρίζει ότι η διεθνής κατανομή του εισοδήματος γίνεται πιο άνιση με το διεθνές εμπόριο, δημιουργώντας αναταραχή στις τιμές και

στις αναλογίες των συντελεστών. Βέβαια πρέπει να σημειωθεί ότι ακόμη και στην κλασική θεωρία, είναι δυνατή η εξίσωση των πραγματικών μισθών ή του GDP per capita, ανάμεσα στις συναλλασσόμενες χώρες, μόνο υπό προϋποθέσεις. Επειδή όμως οι τελευταίες δεν ισχύουν, απλώς υποστηρίζεται ότι το πραγματικό εισόδημα της χώρας θα είναι υψηλότερο υπό την επίδραση του διεθνούς εμπορίου.

Μια άλλη κριτική για την συμβολή του διεθνούς εμπορίου στην ανάπτυξη μιας χώρας εκφράζεται από τον Berrill (1960). Σύμφωνα με τον Berrill, η ιστορική εμπειρία δείχνει ότι οι ίδιες οι δυνάμεις του διεθνούς εμπορίου έχουν αποτελέσει φραγμό στην ανάπτυξη κυρίως των φτωχών χωρών. Βέβαια είναι γνωστό ότι το διεθνές εμπόριο διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη ορισμένων χωρών, όπως η Μεγάλη Βρετανία, η Σουηδία, η Δανία, ο Καναδάς, η Αυστραλία και η Ιαπωνία, οι οποίες σήμερα αποτελούν ισχυρές οικονομίες. Επίσης αρκετές χώρες οι οποίες συγκαταλέγονταν πριν μερικά χρόνια ανάμεσα στις πιο φτωχές του κόσμου, αναπτύχθηκαν με γοργούς ρυθμούς μέσω του εμπορίου, σε αντίθεση με άλλες, οι οποίες εξακολουθούν να πασχίζουν παρά την επέκταση του εξωτερικού εμπορίου. Ο Berrill υποστηρίζει ότι το εξωτερικό εμπόριο για τις φτωχές χώρες, μπορεί να θεωρηθεί λιγότερο δαπανηρό από το εσωτερικό εμπόριο, όμως η σημαντική πτώση των τιμών των προϊόντων πρωτογενούς παραγωγής κατά τις περιόδους ύφεσης, έχει ως αποτέλεσμα την διεύρυνση του χάσματος μεταξύ των τιμών των βιομηχανικών και πρωτογενών προϊόντων και την επιδείνωση των όρων εμπορίου στις αναπτυσσόμενες χώρες. Αναλυτικότερα, η εξειδίκευση της αναπτυσσόμενης χώρας στην παραγωγή εξαγωγικών προϊόντων αυξάνεται με ταχύτερους ρυθμούς από αυτούς της εσωτερικής εξειδίκευσης, με αποτέλεσμα το παραγόμενο προϊόν της να αυξάνεται με την είσοδο της στην διεθνή αγορά, αλλά προς την κατεύθυνση της εξαγωγικής παραγωγής και κυρίως προς την παραγωγή αγροτικών προϊόντων και πρώτων υλών. Το παραπάνω οφείλεται στην αύξηση της ζήτησης των πλουσιότερων χωρών για τα προϊόντα αυτά, λόγω της βιομηχανικής τους ανάπτυξης, υιοθετώντας το συγκριτικό τους πλεονέκτημα στην βιομηχανία και αφήνοντας αντίστοιχα την εξειδίκευση στον πρωτογενή τομέα στις φτωχότερες χώρες. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την εσωτερική μετακίνηση των παραγωγικών συντελεστών και της υιοθετούμενης τεχνολογίας προς την παραγωγή εξαγωγικών προϊόντων, κυρίως αγροτικών, σε βάρος των κεφαλαιουχικών αγαθών και των αγαθών για εγχώρια κατανάλωση, καθυστερώντας την ανάπτυξη του κράτους.

Την θεωρία ότι υπάρχει τάση επιδείνωσης των όρων εμπορίου σε βάρος των αναπτυσσομένων χωρών, λόγω του διεθνούς εμπορίου, υποστηρίζει και ο Myrdal (1957). Συγκεκριμένα, τονίζει ότι το εμπόριο μεταξύ των αναπτυγμένων και των υπανάπτυκτων χωρών,

όχι μόνο δεν συμβάλλει στην ανάπτυξη των τελευταίων, αλλά αντίθετα αυξάνει τις διαφορές ανάμεσα τους. Οι πιο ανεπτυγμένες περιοχές προσελκύουν τους πλουτοπαραγωγικούς πόρους των άλλων περιοχών, επιτυγχάνοντας την περαιτέρω ανάπτυξη τους και την παράλληλη μείωση της ευημερίας των λιγότερο ανεπτυγμένων περιοχών. Το πρόβλημα γίνεται εντονότερο όταν το εργατικό δυναμικό των περιοχών αυτών κατευθύνεται προς τις πιο ανεπτυγμένες περιοχές, με αποτέλεσμα να μειώνεται η παραγωγή των φτωχότερων χωρών αντί να αυξάνεται για την κάλυψη των συνεχώς αυξανόμενων αναγκών από την αύξηση του πληθυσμού. Αντίθετα, στις ανεπτυγμένες περιοχές ο βιομηχανικός κλάδος παράγει υπό συνθήκες φθίνοντος κόστους, ενώ διαθέτει τα εμπορεύματα σε χαμηλότερες τιμές σε σχέση με τον αντίστοιχο τομέα στις υπανάπτυκτες περιοχές. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την διαρκή τροφοδότηση ενός φαύλου κύκλου εις βάρος των λιγότερο ανεπτυγμένων περιοχών, οι οποίες δεν μπορούν να αντεπεξέλθουν στον ισχυρό ανταγωνισμό. Βέβαια, πρέπει να σημειωθεί ότι ο Myrdal υποστηρίζει ότι η ανάπτυξη ορισμένων περιοχών μπορεί να επιφέρει και ευνοϊκά αποτελέσματα, όπως τη δημιουργία, λόγω αύξησης των εισοδημάτων, αυξανόμενης ζήτησης για τα παραγόμενα προϊόντα των υπανάπτυκτων περιοχών. Στις περισσότερες όμως περιπτώσεις διενέργειας εμπορίου μεταξύ ανεπτυγμένων και υπανάπτυκτων χωρών, οι εξαγωγές αγαθών πρωτογενή τομέα των υπανάπτυκτων χωρών, ο οποίος αποτελεί τον κυριότερο εξαγωγικό κλάδο για τις χώρες αυτές, τείνουν να μειώνονται, αφού οι πιο ανεπτυγμένες χώρες επενδύουν στον εγχώριο πρωτογενή τομέα, με στόχο την τόνωση της παραγωγικής δραστηριότητας των υπόλοιπων τομέων. Με τον τρόπο αυτό αυξάνεται η μεταποιητική δραστηριότητα της οικονομίας, ενώ παράλληλα αυξάνονται και οι μεταφορικές υπηρεσίες για την κάλυψη των αναγκών από τη αύξηση της παραγωγής του πρωτογενή τομέα. Διαπιστώνεται επομένως ότι όσο πιο ανεπτυγμένη είναι η χώρα, τόσο ευνοϊκότερα είναι τα αποτελέσματα από το ελεύθερο εμπόριο, διευρύνοντας τις διαφορές μεταξύ ανεπτυγμένων και υπανάπτυκτων χωρών.

Στην ίδια θεωρία βασίστηκε και ο Myint (1954), κατά τον οποίο η επιδείνωση των όρων εμπορίου σε βάρος των αναπτυσσόμενων χωρών, οφείλεται στην μεταφορά εισοδήματος από τις φτωχότερες προς τις πλούσιες χώρες, με αποτέλεσμα τη μείωση της αγοραστικής δύναμης στις πρώτες. Ως κύρια αίτια της επιδείνωσης των όρων εμπορίου μπορούν να θεωρηθούν η επίδραση της τεχνολογίας στις ανεπτυγμένες χώρες, η διαφορετική συμπεριφορά των τιμών στις αναπτυγμένες και στις αναπτυσσόμενες χώρες και η μείωση της ζήτησης για πρωτογενή προϊόντα. Συγκεκριμένα, η αύξηση της παραγωγικότητας λόγω της τεχνολογικής προόδου στις ανεπτυγμένες χώρες, δεν μεταβιβάστηκε στους καταναλωτές με τη μορφή χαμηλότερων τιμών, αλλά με τη μορφή υψηλότερων μισθών και κερδών. Αντίθετα στις αναπτυσσόμενες χώρες, η

αύξηση της παραγωγής, έλαβε τη μορφή μείωσης των τιμών παρά το γεγονός ότι η αύξηση αυτή ήταν μικρή σε σχέση με την αύξηση της παραγωγικότητας στα αναπτυγμένα κράτη. Επίσης, η διαφορετική συμπεριφορά των τιμών στις αναπτυγμένες και αναπτυσσόμενες χώρες, οφείλεται στη διαφορετική κίνηση των τιμών των βιομηχανικών και πρωτογενών προϊόντων κατά τη διάρκεια διαδοχικών οικονομικών κύκλων. Οι τιμές των προϊόντων πρωτογενούς παραγωγής αυξάνονται απότομα κατά τις περιόδους άνθησης της οικονομίας, ενώ κατά τις περιόδους ύφεσης η πτώση των τιμών είναι πολύ σημαντική. Αντίθετα, οι τιμές των βιομηχανικών προϊόντων, αυξάνονται λιγότερο κατά τις περιόδους άνθησης, αλλά η πτώση τους κατά τις περιόδους ύφεσης είναι σε ποσοστό μικρότερη από την άνοδο τους στην άνθηση της οικονομίας, γεγονός που οφείλεται στην ακαμψία των μισθών στις μονοπωλιακές αγορές. Επομένως το χάσμα μεταξύ των τιμών των βιομηχανικών και πρωτογενών προϊόντων διευρύνεται κατά τη διάρκεια διαδοχικών οικονομικών κύκλων, με αποτέλεσμα την επιδείνωση των όρων εμπορίου στις αναπτυσσόμενες χώρες. Επιπλέον, ο Myint (1958), απέδειξε ότι η ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου δεν αποτέλεσε σημαντικό παράγοντα στην οικονομική ανάπτυξη των Ασιατικών και Αφρικανικών χωρών και αυτό γιατί η ανάπτυξη που σημειώθηκε λόγω αύξησης της παραγωγής του εξαγωγικού τομέα, δεν επεκτάθηκε στους υπόλοιπους παραγωγικούς τομείς της οικονομίας.

Η παραπάνω θεωρία αμφισβητήθηκε από τον Haberler (1961), λόγω της αναξιοπιστίας των στοιχείων πάνω στα οποία βασίστηκε, αλλά και στο γεγονός ότι για να πάρει η αύξηση της παραγωγής τη μορφή αύξησης των χρηματικών μισθών και κερδών, πρέπει να υπάρχουν και μονοπωλιακά στοιχεία όχι μόνο στις αγορές των προϊόντων αλλά και στις αγορές των συντελεστών. Η ύπαρξη μονοπωλίου μόνο στις αγορές των συντελεστών, φαίνεται να μην ισχύει, αφού δεν υπάρχουν σαφή στοιχεία για το αν οι εργατικές ενώσεις και οι επιχειρήσεις στις χώρες αυτές κατείχαν επαρκείς μονοπωλιακές δυνάμεις, ενώ παράλληλα υποστηρίζεται ότι και αν ακόμα διέθεταν τη δύναμη αυτή, θα επηρεάζονταν οι εσωτερικές τιμές και όχι οι τιμές παγκοσμίως. Μια χώρα με σχετικά υψηλό επίπεδο τιμών στο εσωτερικό της θα μπορούσε να βρεθεί απομονωμένη από τις διεθνείς αγορές, αφού τα παγκόσμια επίπεδα τιμών εξαρτώνται από τις δυνάμεις της προσφοράς και της ζήτησης. Επιπλέον, ακόμη και αν η επιδείνωση των όρων του εμπορίου οφείλονταν στις διαφορές των εισοδηματικών ελαστικοτήτων της ζήτησης για εισαγωγές, το απόλυτο ύψος της ζήτησης για την εισαγωγή μπορεί να αυξηθεί με την οικονομική ανάπτυξη.

Σύμφωνα με τις παραπάνω θεωρίες το διεθνές εμπόριο έχει ενεργήσει σαν μηχανισμός διεθνούς ανισότητας, διευρύνοντας το χάσμα ανάμεσα στις πλούσιες και τις φτωχές χώρες. Η περιορισμένη όμως έκταση των ωφελημάτων του διεθνούς εμπορίου στην οικονομική ανάπτυξη,

μπορεί να οφείλεται στην ύπαρξη άλλων παραγόντων. Όπως υποστηρίζει ο Meier (1970), παράγοντες όπως οι διαφορετικές επιδράσεις των διαφόρων εξαγωγικών προϊόντων, οι ατέλειες αγοράς και τα διάφορα κοινωνικοοικονομικά εμπόδια εντός των αναπτυσσομένων και κυρίως των φτωχών χωρών, μπορούν να μετριάσουν τα οφέλη του διεθνούς εμπορίου. Ο χαρακτήρας των εξαγωγών της χώρας και οι κοινωνικές ομάδες στις οποίες κατευθύνεται η αύξηση του εισοδήματος από την επέκταση του εξαγωγικού τομέα, καθορίζουν την επέκταση της ανάπτυξης αυτής και στους υπόλοιπους τομείς της οικονομίας. Μια αύξηση των βιομηχανικών εξαγωγικών προϊόντων θα οδηγήσει σε επέκταση των βιομηχανιών και σε αύξηση της χρησιμοποίησης πρώτων υλών, παρέχοντας ευκαιρίες ανάπτυξης και στον πρωτογενή τομέα, επηρεάζοντας την κατανομή του εισοδήματος. Αν η αύξηση αυτή κατευθύνεται προς κοινωνικές ομάδες με υψηλή ροπή προς κατανάλωση εγχώριων προϊόντων, θα ενισχύσει την εγχώρια ζήτηση και κατ' επέκταση και τους υπόλοιπους τομείς της οικονομίας. Πρέπει όμως να σημειωθεί ότι, αν η αύξηση της ζήτησης αφορά προϊόντα, τα οποία εισάγονται από το εξωτερικό, τότε η αύξηση του εισοδήματος από την επέκταση του εξαγωγικού τομέα της οικονομίας θα διοχετευτεί στο εξωτερικό. Για τους λόγους αυτούς οι εξαγωγές ορισμένων χωρών προσδίδουν μεγαλύτερη ώθηση στην ανάπτυξη σε σχέση με τις εξαγωγές άλλων χωρών, γεγονός που δικαιολογεί τις διαφορές στην επέκταση της ανάπτυξης σε χώρες με παρόμοιο όγκο συναλλαγών.

Σύμφωνα με την έρευνα του Yanikkaya (2002), τα κράτη με υψηλότερα μερίδια εμπορίου φαίνεται να αναπτύσσονται με γρηγορότερους ρυθμούς από τις υπόλοιπες χώρες. Από την έρευνα αυτή συμπεραίνεται ότι μια αύξηση του μεριδίου της χώρας στο διεθνές εμπόριο, θα προκαλέσει αύξηση του ρυθμού ανάπτυξης του κατά κεφαλήν εισοδήματος, ενώ τονίζεται ότι η αύξηση των εμπορικών συναλλαγών συνδέεται άμεσα με την οικονομική ανάπτυξη. Αντίθετα η επιβολή περιορισμών στο διεθνές εμπόριο μπορεί να επηρεάσει αρνητικά την οικονομική ανάπτυξη μακροχρόνια, λόγω της μείωσης των θετικών επιδράσεων του εμπορίου. Πρέπει όμως να σημειωθεί ότι οι περιορισμοί μπορεί να αποτελέσουν, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, παράγοντα προώθησης της ανάπτυξης, όπως σε περιπτώσεις προστασίας της νηπιακής βιομηχανίας, ενισχύοντας την εγχώρια οικονομία.

Στα ίδια συμπεράσματα καταλήγει και ο Ramos (2000), τονίζοντας ότι η ανάπτυξη του εξαγωγικού τομέα αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για την ανάπτυξη της παραγωγής και της εργασίας σε μια χώρα. Σύμφωνα με τον Ramos, η αύξηση των εξαγωγών ακολουθείται αρχικά από επέκταση των παραγωγικών τομέων της οικονομίας και στην συνέχεια από αύξηση της ζήτησης για εργασία. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση του εγχώριου εισοδήματος και των επενδύσεων σε οικονομικούς και κοινωνικούς τομείς, ενώ το ξένο συνάλλαγμα που εισρέει στη

χώρα επιτρέπει την εισαγωγή κεφαλαιουχικών αγαθών, τα οποία αυξάνουν περαιτέρω την παραγωγή, ενισχύοντας την εγχώρια οικονομία. Διαπιστώνεται επομένως ότι τα οφέλη από την αύξηση των εξαγωγών διοχετεύονται προς όλους τους παραγωγικούς τομείς βελτιώνοντας το βιοτικό επίπεδο του κράτους.

Σε παρόμοια συμπεράσματα καταλήγει και ο Kohli (2004), υποστηρίζοντας ότι η αύξηση του πραγματικού εισοδήματος της χώρας οφείλεται στην βελτίωση των όρων του εμπορίου. Σύμφωνα με μεγάλο τμήμα της οικονομικής θεωρίας η βελτίωση των όρων του εμπορίου, ισοδυναμεί με τεχνολογική πρόοδο, αφού η χώρα δύναται να αυξήσει τις εισαγωγές ή να μειώσει τις εξαγωγές, αυξάνοντας το πραγματικό εισόδημα και την ευημερία της χώρας. Η βελτίωση όμως των όρων διεθνούς εμπορίου θα αυξήσει την ζήτηση για εργασία, ενώ αντίθετα μια άνοδος της τεχνολογικής προόδου θα αυξήσει το πραγματικό εθνικό προϊόν, χωρίς όμως παράλληλη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, γεγονός το οποίο αποδεικνύει ότι το διεθνές εμπόριο συμβάλλει σε μεγαλύτερο βαθμό στην οικονομική ανάπτυξη. Επίσης, αν το εμπορικό ισοζύγιο βρίσκεται σε ισορροπία, τα επιπλέον έσοδα από την αύξηση των εξαγωγών, αντισταθμίζουν το επιπλέον κόστος της αύξησης των εισαγωγών, οι οποίες πρόκειται να καλύψουν της ανάγκες των τομέων που σημειώνουν ανάπτυξη, διατηρώντας με αυτόν τον τρόπο σταθερό τον αντίστοιχο ρυθμό ανάπτυξης. Στην περίπτωση που το εμπορικό ισοζύγιο είναι ελλειμματικό, τα υψηλά σε τιμή εμπορεύσιμα αγαθά θα οδηγήσουν σε χειρότερη οικονομική κατάσταση, ενώ το αντίθετο θα αυξήσει την οικονομική ευημερία της χώρας.

Υπάρχουν θεωρίες οι οποίες υποστηρίζουν, ότι η οικονομική ανάπτυξη οδηγεί σε εμπορικές ροές και όχι ότι η αύξηση των εξαγωγών συμβάλλει στην οικονομική ανάπτυξη μιας χώρας. Την υπόθεση αυτή συμπεριέλαβε στην έρευνα του ο Konya (2006), ενώ εξέτασε και την υπόθεση της αύξησης της ευημερίας του κράτους μέσω της αύξησης της παραγωγής εξαγωγικών προϊόντων. Αναλυτικότερα, η επέκταση του εξαγωγικού τομέα οδηγεί σε αύξηση της παραγωγής εξαγωγικών προϊόντων, μέσω της επιπλέον εξειδίκευσης και της εκμετάλλευσης των οικονομιών κλίμακας, με αποτέλεσμα να ενισχύεται το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα του κράτους. Η αύξηση αυτή των εξαγωγών έχει ως αποτέλεσμα την εισαγωγή υψηλών ποιοτικά προϊόντων και τεχνολογικού εξοπλισμού, μεταβάλλοντας το τεχνολογικό επίπεδο της χώρας. Αποτέλεσμα των παραπάνω είναι η αύξηση της παραγωγικότητας, της διαθεσιμότητας κεφαλαίου και κατ'επέκταση του ρυθμού οικονομικής ανάπτυξης. Η δεύτερη υπόθεση, βασίζεται στην άποψη ότι η οικονομική ανάπτυξη είναι αυτή που οδηγεί σε εμπορικές ροές. Η εξειδίκευση και η τεχνολογική εξέλιξη σε ένα αναπτυσσόμενο κράτος οδηγεί σε αύξηση των εξαγωγών, αλλά και σε αύξηση

των εισαγωγών για την κάλυψη των επιπλέον αναγκών που δημιουργούνται από την αναδιάρθρωση της οικονομίας.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΡΡΑΙΑ

1.8 ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

Η εμπορική, αλλά και, γενικότερα, η οικονομική συνεργασία έχουν ωφελήσει τις περισσότερες περιοχές του κόσμου. Η μεγάλη αύξηση της ευημερίας στην Ιαπωνία, στη Νότιο-Ανατολική Ασία, πιο πρόσφατα στην Κίνα και τώρα πλέον στην Ινδία και στη Βραζιλία, θα ήταν αδιανόητο να πραγματοποιηθεί χωρίς το άνοιγμα των αγορών κεφαλαίου και εμπορευμάτων. Στην Ευρώπη η στενότερη οικονομική συνεργασία, αναγκάζοντας προαιώνιους εχθρούς να συνταχθούν σε μια πορεία πολιτικής και πολιτιστικής σύγκλισης, είχε ως συνέπεια την ειρηνική τους συνύπαρξη με ορατά θετικά αποτελέσματα στην αναπτυξιακή τους πορεία.

Τα οφέλη από το ελεύθερο εμπόριο, τόσο σε θεωρητικό όσο και πρακτικό επίπεδο, είναι γνωστά εδώ και αιώνες. Με βάση την αρχή του συγκριτικού πλεονεκτήματος του Ρικάρντο, κάθε χώρα και περιοχή μπορεί να έχει ωφέλεια από το εμπόριο. Δεν χρειάζεται να παράγει κάτι με το μικρότερο δυνατό κόστος παγκοσμίως για να είσαι ανταγωνιστικός. Αρκεί να εξειδικευτείς εκεί που το σχετικό κόστος ως προς τα υπόλοιπα αγαθά είναι χαμηλότερο σε σχέση με το αντίστοιχο σχετικό κόστος στους εμπορικούς εταίρους.

Τα οφέλη από το εμπόριο επεκτείνονται και σε άλλους τομείς, εκτός αυτών όπου υπάρχει συγκριτικό πλεονέκτημα, μέσω του λεγόμενου ενδοκλαδικού εμπορίου (intra-industry trade):

Το άνοιγμα των αγορών φέρνει νέα προϊόντα προς κατανάλωση, διευρύνοντας τη δυνατότητα επιλογής των καταναλωτών.

Η δυνατότητα διείσδυσης σε νέες αγορές επιτρέπει τη μεγέθυνση της παραγωγικής βάσης των εγχώριων παραγωγών, η οποία μέσω των οικονομιών κλίμακας μπορεί να μειώσει το μέσο κόστος παραγωγής, άρα και τις τιμές ακόμα και στην εγχώρια αγορά.

Οι εισαγωγές προϊόντων σε ανταγωνιστικές τιμές από το εξωτερικό μπορεί να πειθαρχήσει εγχώριες επιχειρήσεις με μονοπωλιακή δύναμη έτσι ώστε να αυξήσουν την αποτελεσματικότητά τους.

Η παγκοσμιοποίηση, ωστόσο, δεν είναι ένα μονοσήμαντο φαινόμενο. Παρά τα υπαρκτά οφέλη της, το κίνημα εναντίον της παγκοσμιοποίησης, τόσο στον αναπτυγμένο, όσο και στον αναπτυσσόμενο κόσμο, δείχνει να έχει ενισχυθεί τις τελευταίες 2-3 δεκαετίες.

Είναι πολύ δύσκολο να αρνηθεί κάποιος ότι η αυξανόμενη εμπορική και οικονομική συνεργασία φέρνει θετικά αποτελέσματα, συνολικά. Όμως, το άνοιγμα των οικονομιών επιφέρει βαθιές δομικές αλλαγές, από τις οποίες υπάρχουν και χαμένοι. Σε οικονομίες με μειωμένη δυναμικότητα και ελλιπή συστήματα κοινωνικής προστασίας, ο κλυδωνισμός τον οποίο δέχεται μια περιοχή ή ένας τομέας μπορεί να μην απορροφηθεί επαρκώς, με αποτέλεσμα να αυξηθούν τοπικά η ανεργία, η ανισότητα και ενδεχομένως η φτώχεια. Το πρόβλημα εντείνεται όταν ήδη

προϋπάρχουν κοινωνικές εντάσεις. Η ασυμμετρία στο άνοιγμα των αγορών, όπου οι ροές του κεφαλαίου είναι απελευθερωμένες πλήρως, των εμπορευμάτων μόνο μερικώς, ενώ της εργασίας ελάχιστα, δεν βοηθάει στη γρήγορη και αποτελεσματική ανακατανομή του κόστους και των ωφελειών από τη βελτίωση της οικονομικής συνεργασίας.

Η ύπαρξη μειονεκτημάτων και ασυμμετριών στο άνοιγμα των αγορών δεν πρέπει να μας ωθήσει στην απόρριψη της παγκοσμιοποίησης εφόσον τα πλεονεκτήματά της υπερτερούν. Σημαίνει, ωστόσο, ότι το άνοιγμα των αγορών δεν αρκεί. Χρειάζεται να συμπληρωθεί με κατάλληλες παρεμβάσεις με στόχο τη δικαιότερη κατανομή των ωφελειών της συνεργασίας.

Ο κατάλογος με τέτοιες παρεμβάσεις είναι μακρύς, και περιλαμβάνει οικονομικά μέτρα (όπως την πρωτοβουλία Aid for Trade στο πλαίσιο του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου), αλλά και πολιτικές πρωτοβουλίες (ειρήνευση περιοχών σύγκρουσης, εκδημοκρατισμός στις αναπτυσσόμενες χώρες, επανεξέταση της μεταναστευτικής πολιτικής στις ανεπτυγμένες χώρες, κ.ά.).

1.9 ΑΝΑΓΚΕΣ ΚΑΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΕΙΣΑΓΩΓΕΩΝ, ΕΞΑΓΩΓΕΩΝ

Το εξωτερικό εμπόριο ξεκινά υπό την προϋπόθεση ότι οι έμποροι που προτίθεται να διαθέσουν τα προϊόντα τους σε ξένες αγορές μπορούν να βρουν αγοραστές στο εξωτερικό και όσοι επιθυμούν να κάνουν εισαγωγές, ότι μπορούν να βρουν προμηθευτές στο εξωτερικό. Κατ' αρχήν εισαγωγείς και εξαγωγείς αντιμετωπίζουν την ανάγκη επαρκούς πληροφόρησης για εύρεση πιθανών αντισυμβαλλόμενων στο εξωτερικό. Όσοι δραστηριοποιούνται σε αγορές ξένων χωρών έχουν, επίσης, ανάγκη πληροφόρησης σχετικά με τις συνθήκες που επικρατούν στις αγορές αυτές. Οι πολιτικοοικονομικές συνθήκες που επικρατούν στη χώρα του αντισυμβαλλόμενου, το επίπεδο οικονομικής ανάπτυξης, το βιοτικό επίπεδο των κατοίκων της, το εμπορικό δίκαιο και οι συναλλακτικές συνθήκες, ακόμα και οι κλιματολογικές συνθήκες και τα ήθη και έθιμα, καθορίζουν, σε μεγάλο βαθμό, το αν θα πραγματοποιηθεί μια διασυνοριακή εμπορική συναλλαγή ή / και τον τρόπο με τον οποίο η συναλλαγή μπορεί να πραγματοποιηθεί.

Ιδιαίτερης σημασίας είναι η ανάγκη πληροφόρησης των εμπόρων σχετικά με την φερεγγυότητα και την χρηματοοικονομική ευρωστία του αντισυμβαλλομένου. Πολύ περισσότερο στις περιπτώσεις που δεν υπάρχει μεταξύ τους προηγούμενη συναλλακτική εμπειρία, αλλά και σε κάθε περίπτωση, οι έμποροι έχουν ανάγκη επαρκούς και αξιόπιστης πληροφόρησης σχετικά με τον αντισυμβαλλόμενο τους. Το αμοιβαίο όφελος από μια συναλλαγή εξαρτάται κύρια από το πόσο οι αντισυμβαλλόμενοι έχουν την πρόθεση και την δυνατότητα να τηρήσουν τους όρους της μεταξύ τους εμπορικής συμφωνίας.

Επιπλέον της ανάγκης για πληροφόρηση σχετικά με τις ξένες αγορές και σχετικά με τον αντισυμβαλλόμενο στο εξωτερικό, οι έμποροι έχουν ανάγκη χρηματοδότησης των διεθνών δραστηριοτήτων τους. Κατά την διάρκεια παραγωγής των εμπορευμάτων και ετοιμασίας της παραγγελίας στη χώρα του εξαγωγέα, κατά τη διάρκεια μεταφοράς της παραγγελίας, κατά τη διάρκεια αποθήκευσης της (σε αποθήκες στη χώρα του εξαγωγέα, του εισαγωγέα ή σε τελωνεία) και μέχρι τη διάθεσή των προϊόντων στην αγορά της χώρας του εισαγωγέα και την πώλησή τους στους τελικούς καταναλωτές, υπάρχει η ανάγκη χρηματοδότησης της όλης παραγωγικής διαδικασίας. Ο εξαγωγέας χρειάζεται κεφάλαια για τη χρηματοδότηση της παραγωγής των προϊόντων και για τη χρηματοδότηση των λογαριασμών του εισπρακτέων στο εξωτερικό. Ο εισαγωγέας χρειάζεται χρηματοδότηση για την πληρωμή των υποχρεώσεων του προς τους προμηθευτές του στο εξωτερικό, για την περαιτέρω επεξεργασία των εισαγόμενων προϊόντων (όταν αυτά χρησιμοποιούνται ως εισροές στη παραγωγή άλλων αγαθών) και χρηματοδότηση των πωλήσεών του στο εσωτερικό.

Η διασυνοριακή συναλλαγή συνεπάγεται κινδύνους για τους αντισυμβαλλομένους. Γεγονότα ανωτέρας βίας είναι πιθανό να εμποδίζουν τον εξαγωγέα να ετοιμάσει και να φορτώσει την παραγγελία με προορισμό της χώρα του εισαγωγέα, να εμποδίσουν τον εισαγωγέα να παραλάβει ή / και να αποπληρώσει την παραγγελία. Τα γεγονότα αυτά μπορεί να οφείλονται σε φυσικές καταστροφές όπως σε σεισμούς, σε θεομηνίες κ.λ.π. Μπορεί, επίσης, να οφείλονται σε πολιτικές αιτίες: σε πολέμους, σε εμφύλιες συρράξεις, σε ανταρσίες, σε γενικές απεργίες κ.λ.π. Για παράδειγμα η αφαίρεση της άδειας εισαγωγής του εισαγωγέα από κρατική αρχή μπορεί να οφείλεται σε πολιτικές αναταραχές που προκάλεσαν την αλλαγή του πολιτικού σκηνικού. Μια οικονομική κρίση μπορεί να έχει ως συνέπεια την κήρυξη δικαιοστασίου, ή την εφαρμογή συναλλαγματικών περιορισμών που εμποδίζουν την μετατροπή του εγχώριου νομίσματος σε συνάλλαγμα ή απαγορεύουν την εξαγωγή συναλλάγματος από τη χώρα. Τα παραπάνω μπορεί να αποτελούν αιτίες για τις οποίες ο εισαγωγέας προτίθεται, αλλά αδυνατεί να αποπληρώσει την παραγγελία του από το εξωτερικό.

Η συναλλαγή μπορεί να τεθεί σε κίνδυνο και κατά τη διάρκεια της μεταφοράς της. Φυσικές αιτίες όπως πυρκαγιά, πλημμύρα, βύθιση φορτηγού πλοίου, ατύχημα φορτηγού αυτοκινήτου, αλλά και κακόβουλες πράξεις, μπορούν να προκαλέσουν καταστροφή, αλλοίωση, απώλεια, κλοπή των εμπορευμάτων κατά τη διάρκεια μεταφοράς της παραγγελίας από τη χώρα του εξαγωγέα στη χώρα του εισαγωγέα.

Επιπλέον ο εισαγωγέας αναλαμβάνει τον κίνδυνο του εξαγωγέα: ότι ο τελευταίος θα αποστείλει τα προϊόντα της παραγγελίας σύμφωνα με τους όρους της μεταξύ τους εμπορικής συμφωνίας. Ο εισαγωγέας διατρέχει τον κίνδυνο να διαπιστώσει, μετά την παραλαβή της παραγγελίας του από το εξωτερικό, ότι παρέλαβε διαφορετικά προϊόντα, για παράδειγμα προϊόντα χαμηλότερης ποιότητας, από αυτά που είχε ζητήσει με τη σύναψη του εμπορικού συμβολαίου. Επίσης διατρέχει τον κίνδυνο να παραλάβει την παραγγελία του με σημαντική καθυστέρηση. Τα παραπάνω μπορούν να προκαλέσουν οικονομική ζημιά στον εισαγωγέα ο οποίος θα αναγκαστεί να αναστείλει προγραμματισμένες πωλήσεις του. Επιπλέον ο εισαγωγέας θα ζημιωθεί και από τυχόν απώλεια των χρημάτων της προκαταβολής του προς τον εξαγωγέα.

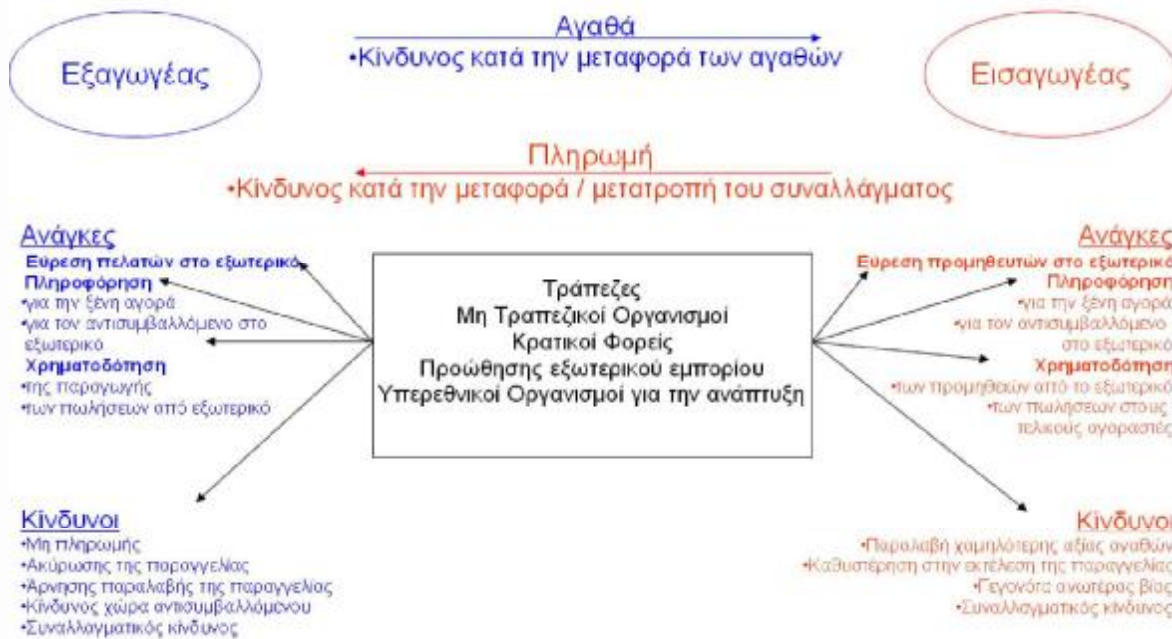
Ο εξαγωγέας αναλαμβάνει τον κίνδυνο του αντισυμβαλλομένου του εισαγωγέα. Κινδυνεύει η παραγγελία του από το εξωτερικό να ακυρωθεί πριν την αποστολή της στη χώρα του εισαγωγέα και αφού έχει αρχίσει η παραγωγική της διαδικασία. Μια ακύρωση της παραγγελίας μπορεί να συνεπάγεται σημαντικό κόστος για τον εξαγωγέα, ιδιαίτερα στις περιπτώσεις που αυτός παράγει προϊόντα βάσει ειδικών προδιαγραφών. Ο εξαγωγέας θα επιβαρυνθεί σημαντική ζημιά αν ο εισαγωγέας αρνηθεί να παραλάβει και άρα να αποπληρώσει

την παραγγελία, αφού αυτή έχει φθάσει στον τόπο του προορισμού της στο εξωτερικό. Ακόμα και αν τελικά ο εξαγωγέας βρει και διαθέσει τα προϊόντα της παραγγελίας σε άλλους αγοραστές στη χώρα του εισαγωγέα, θα επιβαρυνθεί τη ζημιά που θα προκύψει λόγω καθυστέρησης της πώλησης και ίσως λόγω εκπτώσεων στην τιμή. Ο εξαγωγέας αντιμετωπίζει, επίσης, τον κίνδυνο μη πληρωμής του από τον αγοραστή των προϊόντων του στο εξωτερικό. Λόγω αδυναμίας πληρωμής του εισαγωγέα (πτώχευση, υπερημερία) ή λόγω αθέτησης της μεταξύ τους συμφωνίας (εξαπάτηση), οι απαιτήσεις του εξαγωγέα από τον εισαγωγέα μπορεί να καταστούν επισφαλείς.

Σχετικά με μια συναλλαγή μεταξύ δύο αντισυμβαλλομένων που εδρεύουν στην ίδια χώρα, οι διασυνοριακές συναλλαγές συνεπάγονται επιπλέον κινδύνους για τους αντισυμβαλλομένους. Κάθε συμβαλλόμενος αναλαμβάνει, επιπλέον του κινδύνου του αντισυμβαλλομένου του, και τον κίνδυνο της χώρας του αντισυμβαλλομένου. Ακόμα και όταν ένας έμπορος προτίθεται και δύναται να εκπληρώσει τους όρους της εμπορικής του συμφωνίας με έναν αντισυμβαλλόμενο του στο εξωτερικό, ενδέχεται να μην μπορεί να το κάνει λόγω μιας πολιτικής ή οικονομικής κρίσης που επικρατεί στο εσωτερικό της χώρας του. Επίσης, το διεθνές εμπόριο συνεπάγεται ανάληψη συναλλαγματικού κινδύνου, λόγω της διακύμανσης των τιμών των συναλλαγματικών ισοτιμιών. Ο εισαγωγέας αναλαμβάνει συναλλαγματικό κίνδυνο όταν, συνεπεία της δραστηριότητάς του στο εξωτερικό, δημιουργεί υποχρεώσεις πληρωτέες σε συνάλλαγμα. Ο εξαγωγέας αναλαμβάνει συναλλαγματικό κίνδυνο όταν τιμολογεί τα προϊόντα του σε ξένο νόμισμα. Η άντληση πληροφορήσης από έγκυρες πηγές για την αξιοπιστία και την οικονομική ευρωστία του αντισυμβαλλόμενου, είναι δυσκολότερη όταν ο αντισυμβαλλόμενος δραστηριοποιείται σε ξένη χώρα. Τέλος και η διευθέτηση τυχόν διαφωνίας είναι δυσκολότερη και συνεπάγεται μεγαλύτερο κόστος σε χρόνο και σε χρήμα όταν πρόκειται για αντιδικία μεταξύ δύο εμπόρων σε διαφορετικές χώρες.

Οι επιπλέον κίνδυνοι και οι δυσκολίες για τους επιχειρηματίες που δραστηριοποιούνται στο διεθνές εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών, δικαιολογούν τη διαμεσολάβηση, μεταξύ εξαγωγέων και εισαγωγέων, οργανισμών. Οι οργανισμοί αυτοί δραστηριοποιούνται με στόχο την παροχή υπηρεσιών στα πλαίσια του εξωτερικού εμπορίου. Παρέχουν σε εισαγωγείς και εισαγωγείς πληροφόρηση, χρηματοδότηση και εργαλεία εξασφάλισής τους έναντι των κινδύνων που αντιμετωπίζουν.

Διάγραμμα 1 : Ανάγκες & κίνδυνοι εισαγωγέων εξαγωγέων

Πηγή: ανάλυση της συγγραφέως

1.10 ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΕΙΣΑΓΩΓΕΩΝ, ΕΞΑΓΩΓΕΩΝ

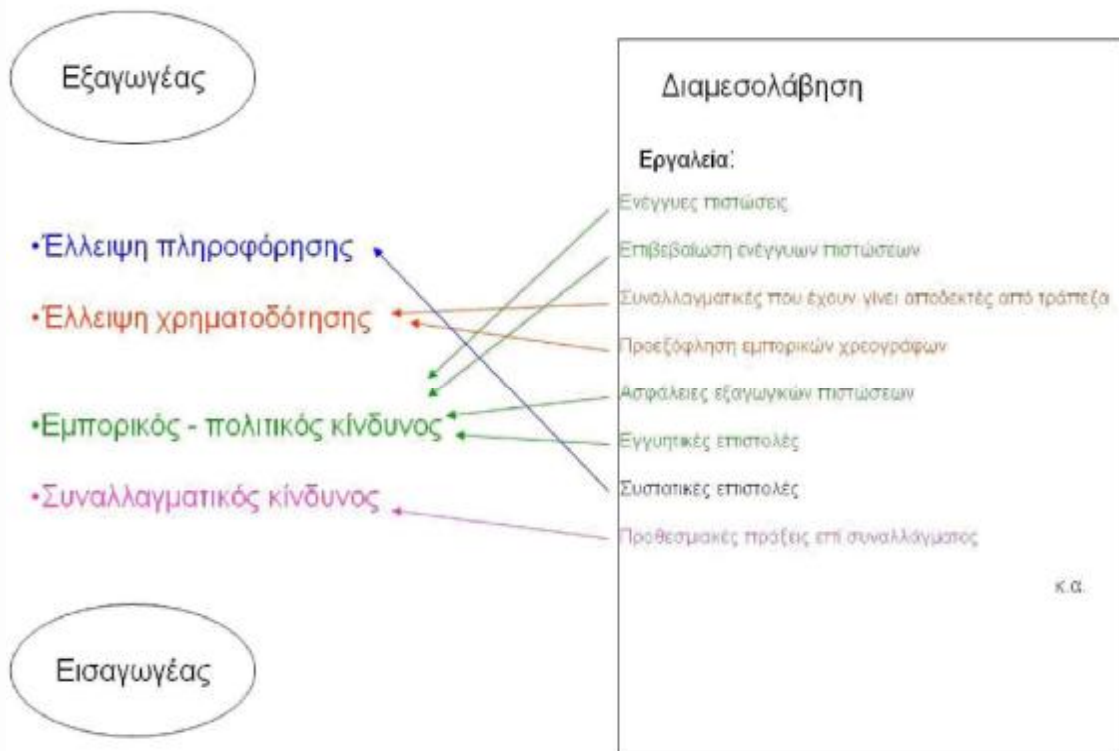
Μεταξύ εισαγωγέων και εξαγωγέων δραστηριοποιούνται τραπεζικά ιδρύματα, μη τραπεζικοί χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί, κρατικοί φορείς προώθησης του εξωτερικού εμπορίου και υπερεθνικοί φορείς αναπτύξεως. Σκοπός της διαμεσολάβησης και της δραστηριοποίησής τους είναι η παροχή υπηρεσιών διευκόλυνσης προς τους εισαγωγείς και τους εξαγωγείς. Διευκόλυνση παρέχεται στην πραγματοποίηση της συναλλαγής, στην διευθέτηση των πληρωμών μεταξύ των εμπόρων και στη χρηματοδότηση της συναλλαγής. Με τη δραστηριοποίησή τους, οι διαμεσολαβούντες οργανισμοί, συμβάλουν ώστε οι αποταμιευτικοί πόροι να κατευθυνθούν προς τη χρηματοδότηση του διεθνούς εμπορίου.

Οι οργανισμοί αυτοί παρέχουν πληροφόρηση σε όσους δραστηριοποιούνται σε αγορές στο εξωτερικό που τους είναι απαραίτητη η εκτίμηση του κινδύνου της διασυννοριακής συναλλαγής. Επιπλέον αναλαμβάνουν οι ίδιοι μέρος του κινδύνου της εν λόγω συναλλαγής. Οι κίνδυνοι της εκτέλεσης και της χρηματοδότησης της διασυννοριακής συναλλαγής επιμερίζονται και διαχέονται σε περισσότερα μέρη. Κάθε μέρος που συμμετέχει στη συναλλαγή αναλαμβάνει μέρος μόνο του συνολικού κινδύνου, ενώ κανένα μέρος, από μόνο του, δεν θα ήταν διατεθειμένο να αναλάβει το συνολικό κίνδυνο της συναλλαγής. Συνέπεια της διάχυσης και του επιμερισμού των κινδύνων, είναι η πραγματοποίηση συναλλαγών που σε διαφορετική περίπτωση δεν θα ήταν δυνατό να πραγματοποιηθούν.

Οι υπηρεσίες διευκόλυνσης που οι εν λόγω οργανισμοί προσφέρουν στην πραγματοποίηση και στην χρηματοδότηση των συναλλαγών του διεθνούς εμπορίου και η συμμετοχή τους στον κίνδυνο των εν λόγω συναλλαγών, δικαιολογούν και την οικονομική σημασία τους: την ύπαρξή τους και την αμοιβή τους από τους βασικούς αντισυμβαλλομένους, τους εισαγωγείς και τους εξαγωγείς.

Διάγραμμα 2 : Διαμεσολάβηση εισαγωγέων εξαγωγέων

Πηγή: ανάλυση της συγγραφείως

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ

ΜΕΡΟΣ 2^ο : ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΥΠΟ ΕΞΕΤΑΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο : ΑΛΒΑΝΙΑ

2.9 ΓΕΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ-ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ

Σημειώθηκε Αύξηση του ΑΕΠ κατά 3% το έτος 2009 σε σχέση με το 2008 κατά 1.145, δις Λέκ (περίπου 8,34 δις Ευρώ) σε τρέχουσες τιμές, με τις μεταβολές του τελευταίου τριμήνου του 2008 να κυμαίνονται σε ελαφρά μείωση 0,8% ετησίως και μείωση 2,4% σε σχέση με το τρίτο τρίμηνο του 2009 αλλά με τον τομέα της Βιομηχανίας, του Εμπορίου και της Γεωργίας, να σημειώνουν αύξηση το τέταρτο τρίμηνο του 2009 σε σχέση με το τρίτο τρίμηνο, κατά 2,9%, 1,6% και 0,8%, αντίστοιχα. Οι τομείς που συνέβαλαν στη μείωση του ΑΕΠ το τέταρτο τρίμηνο σε σχέση με το τρίτο τρίμηνο, ήταν εκείνος των Κατασκευών κατά πρώτο λόγο με μείωση της τάξεως του 11,8% και των Υπηρεσιών με μείωση κατά 4%. Οι τομείς που είχαν τις υψηλότερες αυξήσεις σε σύγκριση με το 4ο τρίμηνο του 2008 ήταν οι τηλεπικοινωνίες, το εμπόριο και οι μεταφορές κατά 8,3%, 7,2% και 3,0% αντίστοιχα. Οι τομείς που είχαν μείωση σε αυτό το τρίμηνο σε σύγκριση με το αντίστοιχο τρίμηνο του προηγούμενου έτους ήταν οι κατασκευές και η βιομηχανία με 14,4% και 4,1% αντίστοιχα.

Η ανεργία αυξήθηκε στο 13,75% στο τέλος του 2009 από 12,68% που ήταν στο τέλος του προηγούμενου έτους, ωστόσο, ο βασικός μισθός το 2009 αυξήθηκε στα 18.000 Λέκ, από 17.000 Λέκ το 2008.

Το δημοσιονομικό έλλειμμα αυξήθηκε σημαντικά το 2009 σε σχέση με το 2008, κατά 33%, φθάνοντας στο 7% του ΑΕΠ, από 60,2 δις. Λέκ στο τέλος του 2008, στα 80,2 δις Λέκ στο τέλος του 2009 (περίπου 584,5 εκ. Ευρώ), παρά το γεγονός ότι τα δημόσια έσοδα αυξήθηκαν κατά 8,7% (27,5% του ΑΕΠ) σε σχέση με το 2008, από 290.078 εκ. Λέκ σε 315.204 εκ. Λέκ, ωστόσο η αύξηση των δημοσίων δαπανών κατά 13% περίπου από 350.267 εκ. Λέκ το 2008 σε 395.436 εκ. Λέκ το 2009 είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση του δημοσιονομικού ελλείμματος.

Το δημόσιο χρέος της Αλβανίας το τρίτο τρίμηνο του 2009 κυμάνθηκε στο 35% του ΑΕΠ (3,08 δις ευρώ) ενώ το 2008 ήταν 55,9% του ΑΕΠ, ωστόσο το εξωτερικό χρέος σημείωσε αύξηση κατά 4,8% το 2009 σε σχέση με το 2008, από 18,3% του ΑΕΠ σε 23,1% του ΑΕΠ (1,9 δις ευρώ).

Το έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών για την περίοδο Ιανουαρίου-Δεκεμβρίου 2009 ανήλθε στα 1.327 εκ. Ευρώ (15,9% του ΑΕΠ), με το πλεονασματικό ισοζύγιο Υπηρεσιών ύψους 120.92 εκ. Ευρώ, να συμβάλλει κατά 32,6% κατά στη μείωση του ελλείμματος του εμπορικού

ισοζυγίου ύψους - 2.303,7 εκ. Ευρώ, και με το πλεονασματικό ισοζύγιο "καθαρών εμβασμάτων" να συμβάλλει στη μείωση του ελλείμματος του εμπορικού ισοζυγίου κατά 934.48 εκ. Ευρώ, ενώ το έλλειμμα των "καθαρών" εσόδων ανήλθε στα -78.69 εκ. Ευρώ.

Τα μεταναστευτικά εμβάσματα το 2009, σύμφωνα με στοιχεία της Κεντρικής Τράπεζας της Αλβανίας, μειώθηκαν στα 779 εκ. Ευρώ (9% του ΑΕΠ), δηλαδή κατά 6% σε σχέση με το 2008 και κατά 18% σε σχέση με το 2007.

Πίνακας 1:Εμβάσματα Μεταναστών

Εμβάσματα μεταναστών						
Έτος	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Αξία σε εκατ. Ευρώ	774	802	937	952	833	779
Μεταβολή από προηγ. Έτος		4%	17%	2%	-13%	-6%
Μεταβολή από έτος βάσης 2004		4%	21%	23%	8%	1%

Πηγή: Τράπεζα της Αλβανίας. Επεξεργασία, Γραφείο ΟΕΥ Τιράνων

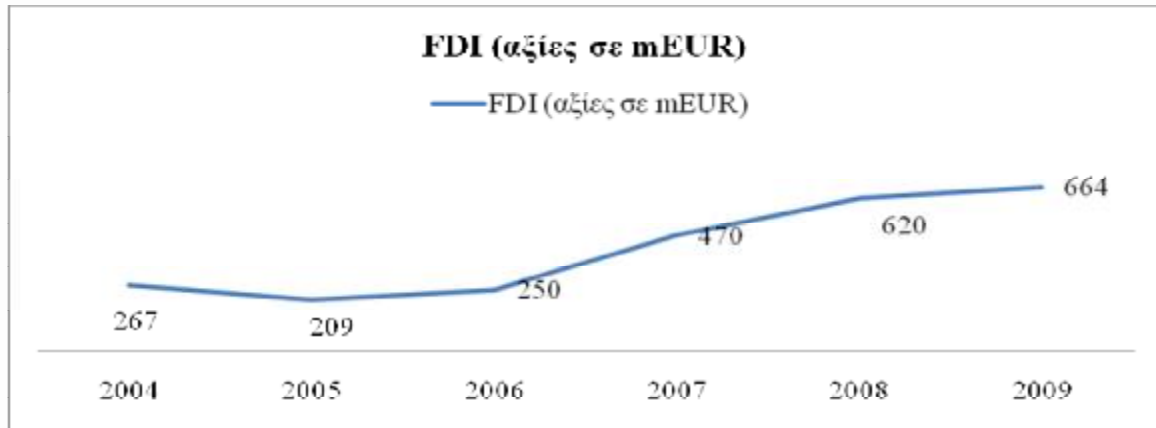
Η αξία των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων (ΑΞΕ) το 2009 αυξήθηκε κατά 7,1% σε σχέση με το 2008, στα 664 εκ. Ευρώ ή 7,96% του ΑΕΠ, από 620 εκ. Ευρώ το 2008, ωστόσο στην Αξία των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων το 2009 συμπεριλαμβάνονται και τα έσοδα από τις ιδιωτικοποιήσεις, ύψους 220 εκ. Ευρώ, ενώ σχετικά με το 2008 σημειώθηκε σημαντική επιβράδυνση αφού η αύξηση της αξίας των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων το 2008 σε σχέση με το 2009 ήταν της τάξεως του 31,9%.

Πίνακας 2:Άμεσες Ξένες Επενδύσεις

Άμεσες Ξένες Επενδύσεις						
Έτος	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Αξία σε εκατ. Ευρώ	267	209	250	470	620	664
Δ % από προηγ. Έτος		-21,7%	19,6%	88,0%	31,9%	7,1%

Πηγή: Τράπεζα της Αλβανίας. Επεξεργασία, Γραφείο ΟΕΥ Τιράνων

Διάγραμμα 3 : Άμεσες Ξένες Επενδύσεις Αλβανίας

Πηγή: Τράπεζα της Αλβανίας.

Ο μέσος ετήσιος πληθωρισμός το 2009 κυμάνθηκε στο 2,2%. Στο τέλος του 2009 ο πληθωρισμός ανήλθε στο 3,5% από 2,9% το τρίτο τρίμηνο του 2009, σημειώνοντας αύξηση κατά μία ποσοστιαία μονάδα έναντι του αντίστοιχου διαστήματος του προηγούμενου έτους (2,5%). Τόσο οι πληθωριστικές πιέσεις στις αναπτυγμένες χώρες, όσο και η πτώση της συναλλαγματικής ισοτιμίας, συνέβαλαν στην αύξηση του κόστους διαβίωσης. Με στόχο την διατήρηση του πληθωρισμού στο 3%, η Τράπεζα της Αλβανίας χρησιμοποίησε ως μέτρο τόνωσης της οικονομίας την μείωση κατά μια ποσοστιαία μονάδα του βασικού επιτοκίου. Με αυτόν τον τρόπο έδωσε την δυνατότητα στις τράπεζες να αυξήσουν την ρευστότητα με χαμηλότερο κόστος.

Σχετικά με τη χορήγηση δανείων από τις Τράπεζες, το 2009 σημειώθηκε επιβράδυνση σε σχέση με το 2008, αφού η ετήσια αύξηση χορήγησης δανείων το 2009 ήταν 13,2% ενώ η αντίστοιχη ετήσια αύξηση το 2008, ήταν 35,7%. Τα δάνεια σε Lek αυξήθηκαν κατά 23% ενώ αυτά σε ξένο νόμισμα κατά 9%. Το ποσοστό των επισφαλών δανείων στο συνολικό αριθμό δανείων στην Αλβανία ανήλθε στο 10,5%. Η μέση ισοτιμία του Lek τόσο ως προς το Ευρώ όσο και προς το Δολάριο ΗΠΑ, κυμάνθηκε στα 137,26 και 92,91 Lek αντίστοιχα.

Η αύξηση παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας κατά 35,8% σε σχέση με το 2008, συνέβαλε στην επέκταση της οικονομικής δραστηριότητας. Η συνολική ποσότητα παραγωγής για το 2009 ανήλθε σε 5.230 GWh δηλαδή στο 72,7% της δυναμικότητας των συνολικών πηγών Ενέργειας. Οι εισαγωγή ηλεκτρικής ενέργειας το 2009 μειώθηκε κατά 97,9% έναντι του 2008, από 2.475 GWh (2.759 GWh συμπεριλαμβανομένου και των ανταλλαγών), σε 53 GWh (1.964 GWh συμπεριλαμβανομένου και των ανταλλαγών). Η εισαγόμενη ηλεκτρική ενέργεια, αντιστοιχεί στο 27,3% της συνολικής παραγωγής ενέργειας το 2009, από 41,7% το προηγούμενο έτος. Η εξαγωγή ηλεκτρικής ενέργειας (συμπεριλαμβανομένου και των ανταλλαγών) αυξήθηκε κατά

82,8% το 2009 σε σχέση με το 2008, και αντιστοιχεί στο 7,5% του δυναμικού των συνολικών πηγών ενέργειας.

Στον τομέα του Τουρισμού, το 2009 ο αριθμός των επισκεπτών στην Αλβανία, σχεδόν διπλασιάστηκε σε σχέση με το 2008, από 227.280 σε 520.954. Ο αριθμός επισκεπτών για διακοπές αυξήθηκε το 2009 σε σχέση με το 2008, κατά 129%. Στον αριθμό επισκεπτών συμπεριλαμβάνονται και οι αλβανοί υπήκοοι μετανάστες που επισκέπτονται την χώρα τους για διακοπές. Το 93% των επισκεπτών εισήλθαν στην Αλβανία το τρίτο τρίμηνο του 2009, κυρίως οδικώς.

Τέλος, όσον αφορά στην επιχειρηματικότητα, σύμφωνα με την κατάταξη της Παγκόσμιας Τράπεζας, η Αλβανία το 2009 ανήλθε στην 82η θέση σε σύνολο 183 χωρών από την 89η που ήταν το 2008. Σύμφωνα με το Global Competitiveness Index 2008-2009 η Αλβανία βρίσκεται στην 108η θέση στον κόσμο σε σύνολο 134 χωρών.

Πίνακας 3:Βασικοί μακροοικονομικοί δείκτες

		4ο τρίμ.08	4ο τρίμ.09	Οκτ.	Νοεμ.	Δεκ.
Όνομαστικό ΑΕΠ	δισ.λεκ	1.086,0	1.145,1*			
Μεταβολή ΑΕΠ	%	7,2	3,3*			
Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (μηνιαία μεταβολή)	%			0,4	0,4	μ.δ**
Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (ετήσια μεταβολή)	%	2,5	2,9	2,3	2,8	3,5
Δείκτης Όγκου Κύκλου Εργασιών Παραγωγή & Κατασκευές (μεταβολή από προηγούμενο τρίμ.)	%	10,1	3,3			
Δείκτης Όγκου Κύκλου Εργασιών Παραγωγή & Κατασκευές (μεταβολή από αντίστοιχη περίοδο)	%	19,4	9,1			
Ανεργία	νούμερο	141.495	143.340			
Ανεργία	%	12,68	13,75			
Βασικός μηνιαίος μισθός	Λεκ	17.000	18.000			
Δημόσια Οικονομικά						
Έσοδα	εκατ.λεκ	290.078	315204			
Έξοδα	εκατ.λεκ	350.267	395436			
Έλλειμμα	εκατ.λεκ	-60.189	-80.232			
Μέση Ισοτιμία						
Ευρώ	Λεκ	123,2	137,26	136,9	137,7	137,1
USD	Λεκ	93,47	92,91	92,42	92,34	93,98
Επιτόκια						
Επιτόκιο κατάθεσης (12μηνo %)	%	6,26	6,79	6,85	6,77	6,3
Επιτόκιο δανείου (12μηνo %)	%	11,76	12,46	13,04	12,29	12,04

*πρόβλεψη τον Νοε.2009

**μη διαθέσιμο

Πηγή: Instat, Υπουργείο Οικονομικών Αλβανίας

2.10 ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ

Η Συμφωνία Σύνδεσης και Σταθεροποίησης μεταξύ Ε.Ε. και Αλβανίας, έχει επικυρωθεί από όλες τις χώρες μέλη της ΕΕ και τέθηκε σε ισχύ στις 1.4.2009.

Το έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου παρέμεινε σχεδόν αμετάβλητο το 2009, σε σχέση με το έτος 2008, ωστόσο, η αξία του όγκου εμπορίου το 2009, σημείωσε ελαφρά μείωση σε σύγκριση με το 2008.

Η αξία των αλβανικών εξαγωγών το 2009 σημείωσε μείωση της τάξεως του 8,5% σε σχέση με το προηγούμενο έτος, από 112.572 εκ. Λεκ ή 820 εκ. Ευρώ το 2008 σε 102.989 εκ. Λεκ ή 750 εκ. Ευρώ το 2009.

Η αξία των αλβανικών εισαγωγών το 2009, μειώθηκε κατά 2% σε σχέση με το προηγούμενο έτος, από 439.894 εκ. Λεκ ή 3.205 εκ.. Ευρώ το 2008, σε 430.944 εκ. Λεκ ή 3.140 εκ. Ευρώ το 2009 έναντι.

Η κάλυψη των εισαγωγών από τις εξαγωγές, υπολογίζεται στο 23,9%. Το ποσοστό κάλυψης των εισαγωγών από τις εξαγωγές το 2009, είναι μικρότερο κατά 1,7 ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με το προηγούμενο έτος (25,6%).

Πίνακας 4:Εξωτερικό Εμπόριο (σε εκατ. €)

Εξωτερικό Εμπόριο	01-12/08	01-12/09	Οκτ.2009	Νοε.2009	Δεκ.2009
Εξαγωγές (σε εκατ. €)	820	750	70	70	72
Εισαγωγές (σε εκατ. €)	3205	3140	273	275	315
Εμπορικό Ισοζύγιο	-2385	-2389	-202	-205	-243
Όγκος εμπορείου	4025	3890	343	345	386
Δείκτης κάλυψης εξ./εισ.%	25,6	23,9	25,8	25,3	22,8

Πηγή: Instat. Επεξεργασία, Γραφείο ΟΕΥ Τιράνων

Η ΕΕ αποτελεί τον σημαντικότερο εμπορικό εταίρο της Αλβανίας και για το 2009 κατέχοντας το μεγαλύτερο μερίδιο του εξωτερικού εμπορίου της χώρας (67,1%). Από τις χώρες μέλη της ΕΕ, οι σημαντικότεροι εμπορικοί εταίροι της Αλβανίας παραμένουν η Ιταλία με μερίδιο 33,2%, η Ελλάδα με μερίδιο 13,9% και η Γερμανία με μερίδιο 5,8%. Από τις χώρες εκτός ΕΕ σημαντικοί εμπορικοί εταίροι της Αλβανίας είναι η Κίνα (6,8%), η Τουρκία (5,3%), η Ρωσία (2,2%), η Ελβετία (2%), η ΠΓΔΜ (2%) και το Κοσσυφοπέδιο (1,8%).

Πίνακας 5:Εξωτερικό Εμπόριο ανά χώρα (σε εκατ. €)

ΧΩΡΑ	Αξία	% επί συνόλου
Ιταλία	1.291	33,2%
Ελλάδα	542	13,9%
Τουρκία	206	5,3%
Ελβετία	79	2,0%
Γερμανία	229	5,9%
Κίνα	263	6,8%
Ρωσία	85	2,2%
ΠΓΔτΜ	78	2,0%
Κοσσυφοπέδιο	68	1,8%
Υπόλοιπο	368	9,5%

Πηγή: Instat. Επεξεργασία, Γραφείο ΟΕΥ Τιράνων

Αν και η Ιταλία παραμένει ο πρώτος σε αξία όγκου εμπορίου εταίρος της Αλβανίας, με 1, 287 δις Ευρώ το 2009, έναντι 540,6 εκ. Ευρώ της αξίας του όγκου εμπορίου με τον δεύτερο σε αξία εμπορικό εταίρο της Αλβανίας την Ελλάδα, η συνολική αξία του όγκου εμπορίου Αλβανίας-Ιταλίας για το έτος 2009 σημείωσε πτώση της τάξεως του 5% περίπου σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα του προηγούμενου έτους, αφού ο όγκος εμπορίου μεταξύ των δύο χωρών το 2008 ανήρχετο στα 1,354 δις Ευρώ. Αντίθετα, η αξία του όγκου εμπορίου με την Ελλάδα το 2009, σημείωσε μικρή αύξηση της τάξεως του 0,33% σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα του προηγούμενου έτους, από 538,8 εκ. Ευρώ το 2008 σε 540 εκ. Ευρώ το 2009, τη στιγμή μάλιστα που η συνολική αξία των εμπορικών συναλλαγών της Αλβανίας μειώθηκε κατά 13% για το έτος 2009, σε σχέση με το 2008.

2.11 ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ-ΚΥΡΙΟΤΕΡΟΙ ΕΜΠΟΡΙΚΟΙ ΕΤΑΙΡΟΙ

Η συνολική αξία των εισαγωγών της Αλβανίας το έτος 2009, σημείωσε μείωση κατά 2% περίπου σε σχέση με το έτος 2008 (πρβλ. πίνακα 6), με την αξία εισαγωγών από την περιοχή των Δυτικών Βαλκανίων να έχει μειωθεί κατά 22% σε σχέση με το προηγούμενο έτος, και την αξία εισαγωγών από τις χώρες του OPEC να έχει αυξηθεί κατά 30%. Αύξηση σημειώθηκε και στην αξία εισαγωγών από την ΕΕ κατά 4%, ενώ από τις υπόλοιπες περιοχές πλην ΕΕ, OPEC, και Δυτικών Βαλκανίων, η αξία εισαγωγών μειώθηκε κατά 8%.

Πίνακας 6: Εισαγωγές Αλβανίας ανά ομάδα χωρών

Ομάδα Χωρών	1-12/08	1-12/09	μεταβολή
Σύνολο	3.194	3.142	-2%
Χώρες ΕΕ	1.938	2.020	4%
Χώρες OPEC	16	21	30%
Δυτικών Βαλκανίων	264	206	-22%
Υπόλοιπες χώρες	976	894	-8%

Πηγή: Instat, επεξεργασία Γραφείο ΟΕΥ Τιράνων

Όσον αφορά στις εισαγωγές της Αλβανίας ανά χώρα, πλην της Ελλάδας η οποία αποτελεί τον δεύτερο σημαντικότερο προμηθευτή της Αλβανίας, οι σημαντικότερες χώρες προμηθευτές της Αλβανίας είναι η Ιταλία στην οποία αντιστοιχεί το 26% της αξίας των αλβανικών εισαγωγών, η Τουρκία, η Κίνα, η Γερμανία και η Ρωσία όπως παρουσιάζεται στον κατωτέρω πίνακα 7.

Η αξία των ελληνικών εξαγωγών στην Αλβανία το 2009, ανήλθε σε 486,96 εκ. Ευρώ έναντι 468,45 εκ. Ευρώ το 2008, δηλαδή σημείωσε αύξηση της τάξεως του 4% περίπου, τη στιγμή που η αξία των συνολικών εισαγωγών της Αλβανίας το 2009 μειώθηκε κατά 12,3%.

Αντιθέτως, η αξία των ιταλικών εξαγωγών στην Αλβανία το 2009, μειώθηκε κατά 3,72% σε σχέση με το 2008, με ελαφρά μείωση και του μεριδίου των ιταλικών εξαγωγών επί της συνολικής αξίας των εισαγωγών της Αλβανίας, από 26,59% το 2008 σε 26,13% το 2009.

Πίνακας 7: Εισαγωγές (σε εκατ.€)

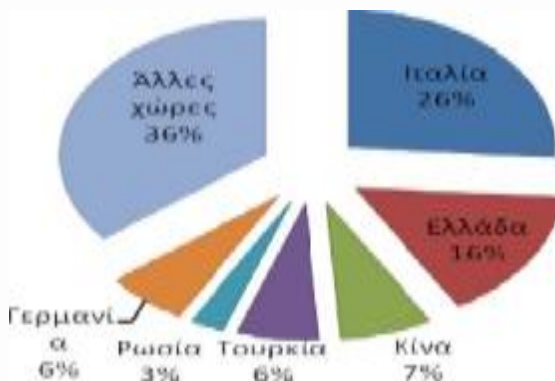
	01-12/08	01-12/09	2008%	2009%	Μεταβ.%
Ιταλία	852,01	820,31	26,59%	26,13%	-3,72%
Ελλάδα	468,45	486,96	14,62%	15,51%	3,95%
Κίνα	233,59	227,33	7,29%	7,24%	-2,68%
Τουρκία	191,94	202,03	5,99%	6,43%	5,26%
Ρωσία	138,39	84,76	4,32%	2,70%	-38,76%
Γερμανία	192,42	202,91	6,00%	6,46%	5,46%

Πηγή: Instat, επεξεργασία Γραφείο ΟΕΥ Τιράνων

Αύξηση της αξίας εξαγωγών προς την Αλβανία σε σχέση με το έτος 2008, σημειώθηκε και από τις χώρες Γερμανία της τάξεως του 5,46% και Τουρκία της τάξεως του 5,26% με αντίστοιχη αύξηση των μεριδίων ως προς τη συνολική αξία των εισαγωγών της Αλβανίας για το έτος 2009, κατά 0,46% και 0,44% αντίστοιχα.

Αντιθέτως πολύ μεγάλη μείωση σε σχέση με το 2008, της τάξεως του 38,76%, σημείωσε η αξία εξαγωγών της Ρωσίας προς την Αλβανία, ενώ μείωση της αξίας εξαγωγών παρατηρείται και από την Κίνα της τάξεως του 2,68%.

Διάγραμμα 4: Εισαγωγές 12-μηνου 2009

Πηγή: Instat, επεξεργασία Γραφείο ΟΕΥ Τιράνων

Η μεγαλύτερη αύξηση της αξίας εισαγωγών το 2009 σε σχέση με το 2008, σημειώθηκε στην κατηγορία «Κατασκευές ξύλου και είδη από χαρτί» όπου η αύξηση σε σχέση με το 2008 ανήλθε στο 16%. Αύξηση της αξίας εισαγωγών σημειώθηκε και για τις κατηγορίες «τρόφιμα, ποτά και τσιγάρα», «χημικά και πλαστικά προϊόντα» καθώς και «μηχανήματα και ανταλλακτικά» κατά 2%, 12% και 1% αντίστοιχα σε σχέση με το 2008.

Οι εισαγωγές στις κατηγορίες «δέρμα και προϊόντα δέρματος» και «Κλωστοϋφαντουργία και υποδηματοποιία» παρέμειναν σταθερές σε σχέση με το προηγούμενο έτος.

Σημαντική μείωση στην αξία εισαγωγών το 2009 σε σχέση το προηγούμενο έτος, της τάξεως του 21%, σημειώθηκε για την κατηγορία «ορυκτά, καύσιμα, ενέργεια», ενώ ελαφρά μείωση κατά 2% παρατηρήθηκε και στην κατηγορία «Κατασκευαστικά υλικά κα μέταλλα».

Αύξηση του μεριδίου επί της συνολικής αξίας εισαγωγών της Αλβανίας, της τάξεως του 1,5% σημείωσε η κατηγορία «χημικά και πλαστικά προϊόντα», ενώ η κατηγορία «ορυκτά,

καύσιμα, ενέργεια» είναι η μοναδική κατηγορία προϊόντων για την οποία το μερίδιο της επί της συνολικής αξίας εισαγωγών της Αλβανίας, μειώθηκε κατά 3,5%.

Πίνακας 8: Εισαγωγές Αλβανίας 2008-2009 ανά κατηγορία προϊόντων (σε εκατ. Λεκ)

ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ/Κατηγορία	2008	2009	μεταβολή	%επί συνόλου 2009	%επί συνόλου 2008	Μεταβολή μεριδίου
Τρόφιμα, ποτά και τσιγάρα	73.160	74.688	2%	17,3%	16,6%	0,7%
Ορυκτά, καύσιμα, ενέργεια	78.705	61.941	-21%	14,4%	17,9%	-3,5%
Χημικά και πλαστικά προϊόντα	45.465	50.951	12%	11,8%	10,3%	1,5%
Δέρμα και προϊόντα δέρματος	6.924	6.912	0%	1,6%	1,6	0,0%
Κατασκευές ξύλου και είδη από χαρτί	15.016	17.446	16%	4,0%	3,4%	0,6%
Κλωστοϋφαντουργία και υποδηματοποιία	39.582	39.553	0%	9,2%	9,0%	0,2%
Κατασκευαστικά υλικά κα μέταλλα	67.827	66.669	-2%	15,5%	15,4%	0,1%
Μηχανήματα και ανταλλακτικά	97.059	98.320	1%	22,8%	22,1%	0,8%

Πηγή: Instat, επεξεργασία Γραφείο ΟΕΥ Τιράνων

2.12 ΕΞΑΓΩΓΕΣ-ΚΥΡΙΟΤΕΡΟΙ ΕΜΠΟΡΙΚΟΙ ΕΤΑΙΡΟΙ

Η συνολική αξία των εξαγωγών της Αλβανίας το έτος 2009, σημείωσε πτώση της τάξεως του 8% περίπου σε σχέση με το έτος 2008 (πρβλ. πίνακα 9), με την αξία εξαγωγών προς την περιοχή των Δυτικών Βαλκανίων να έχει μειωθεί κατά 19% σε σχέση με το προηγούμενο έτος, και την αξία εξαγωγών προς την ΕΕ να έχει μειωθεί κατά 9%. Αντίθετα σημαντική θα πρέπει να θεωρείται η αύξηση της αξίας εξαγωγών της Αλβανίας προς τις χώρες του ΟΡΕC, κατά 7 εκ. Ευρώ, αφού η αξία εξαγωγών προς τις χώρες αυτές τα προηγούμενα έτη ήταν μηδενική.

Πίνακας 9:Εξαγωγές Αλβανίας ανά ομάδα χωρών(σε εκατ.€)

Ομάδα Χωρών	1-12/08	1-12/09	μεταβολή
Σύνολο	820	751	-8%
Χώρες ΕΕ	650	595	-9%
Χώρες ΟΡΕC	0	7	2591%
Δυτικών Βαλκανίων	112	90	-19%
Υπόλοιπες χώρες	57	59	3%

Πηγή: Instat, επεξεργασία Γραφείο ΟΕΥ Τιράνων

Η αξία των ελληνικών εισαγωγών από την Αλβανία για το έτος 2009, μειώθηκε κατά 23,2% σε σχέση με το 2008, από 71,9 εκ. Ευρώ το 2008, σε 55,2 εκ. Ευρώ το 2009, τη στιγμή που ο ρυθμός μείωσης της συνολικής αξίας των αλβανικών εξαγωγών το 2009 έναντι του 2008 ήταν της τάξεως του 18,16%.

Η Ιταλία και η Ελλάδα εξακολουθούν να είναι οι σημαντικότεροι πελάτες της Αλβανίας και για το 2009, στις οποίες αναλογεί το 62,78% και 7,38% αντίστοιχα της συνολικής αξίας εξαγωγών της χώρας. Ωστόσο, το 2009 η αξία των αλβανικών εξαγωγών προς την Ελλάδα μειώθηκε κατά 23,24% σε σχέση με το 2008, ενώ το αντίστοιχο μέγεθος προς την Ιταλία, μειώθηκε κατά 7%.

Θεαματική, κατά 73,66% υπήρξε και η μείωση των εξαγωγών της Αλβανίας προς την Τουρκία, αλλά και προς την ΗΓΔΜ κατά 11,16%.

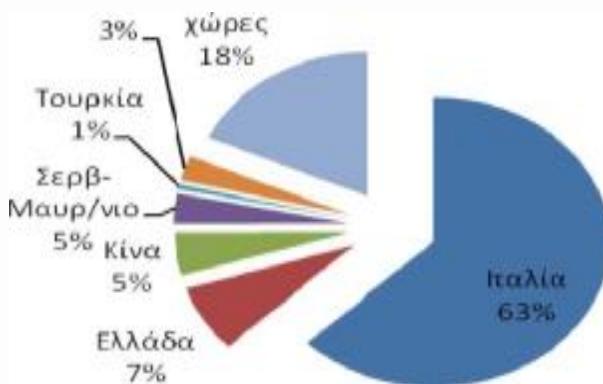
Αντίθετα η αξία εξαγωγών προς την Κίνα σημείωσε θεαματική αύξηση της τάξεως του 62,57%, ενώ σημαντική αύξηση της τάξεως του 16,58%, σημείωσε και η αξία εξαγωγών της Αλβανίας προς την Γερμανία.

Πίνακας 10: Αξία εξαγωγών Αλβανίας (σε εκατ.€)

	01-12/08	01-12/09	2008%	2009%	Διαφ. %
Ιταλία	507,03	471,07	61,82%	62,78%	-7,09%
Ελλάδα	72,17	55,40	8,80%	7,38%	-23,24%
Κίνα	22,02	35,79	2,68%	4,77%	62,57%
Γερμανία	21,97	25,62	2,68%	3,41%	16,58%
Τουρκία	15,77	4,15	1,92%	0,55%	-73,66%
ΠΓΔΜ	23,50	20,87	2,86%	2,78%	-11,16%

Πηγή: Instat, επεξεργασία Γραφείο ΟΕΥ Τιράνων

Διάγραμμα 5 : Εξαγωγές 12-μηνου 2009

Πηγή: Instat, επεξεργασία Γραφείο ΟΕΥ Τιράνων

Η διάρθρωση των εξαγωγών συνεχίζει να βασίζεται στην επανεξαγωγή αγαθών τα οποία παράγονται με πρώτες ύλες της επιχείρησης που έχει πραγματοποιήσει την παραγωγή.

Η κατηγορία «κλωστοϋφαντουργικά και υποδήματα» η οποία αποτελούσε το 46,8% της αξίας των συνολικών εξαγωγών της Αλβανίας, το 2009 σημείωσε ελαφριά μείωση της τάξεως του 1% σε σχέση με το 2008 και το μερίδιό της επί του συνόλου των αλβανικών εξαγωγών, μειώθηκε κατά 3,4%.

Σημαντική αύξηση της τάξεως του 40%, για το 2009 σε σχέση με το προηγούμενο έτος, παρουσιάζουν οι εξαγωγές των προϊόντων της κατηγορίας «Χημικά και πλαστικά προϊόντα». Αύξηση σε αξία εξαγωγών σημείωσαν και οι κατηγορίες «Τρόφιμα, ποτά και τσιγάρα» και «Μηχανήματα και ανταλλακτικά», της τάξεως του 7% και 6% αντίστοιχα.

Σταθερότητα ως προς την αξία εξαγωγών, σημείωσε η κατηγορία «Ορυκτά, καύσιμα, Ενέργεια», ενώ μικρή μείωση σε σχέση με το προηγούμενο έτος, σημειώθηκε στην αξία εξαγωγών των κατηγοριών «Κατασκευές ξύλου και είδη από χαρτί» και «Κλωστοϋφαντουργία και υποδηματοποιία», της τάξεως του 5% και 1% αντίστοιχα.

Σημαντική μείωση της τάξεως του 43% ως προς την αξία εξαγωγών το 2009 σε σύγκριση με το 2008, σημειώθηκε για την κατηγορία «Κατασκευαστικά υλικά κα μέταλλα» ενώ μείωση της τάξεως του 11% παρατηρείται και για την κατηγορία «Δέρμα και προϊόντα δέρματος».

Το ποσοστό συμμετοχής των παραπάνω κατηγοριών επί της συνολικής αξίας εξαγωγών για το 2009 σε σχέση με το προηγούμενο έτος δεν έχει αλλάξει σημαντικά εκτός από τις περιπτώσεις των κατηγοριών «Κατασκευαστικά υλικά κα μέταλλα» για την οποία παρατηρείται μείωση του μεριδίου κατά 7,4 ποσοστιαίες μονάδες και «Κλωστοϋφαντουργία και υποδηματοποιία» για την οποία παρατηρείται αύξηση του μεριδίου κατά 3,4 ποσοστιαίες μονάδες.

Πίνακας 11: Εξαγωγές Αλβανίας 2008-2009 ανά κατηγορία προϊόντων (σε εκατ. Δεκ)

ΕΞΑΓΩΓΕΣ/Κατηγορία	2008	2009	μεταβολή	%επί συνόλου 2009	%επί συνόλου 2008	Μεταβολή μεριδίου
Τρόφιμα, ποτά και τσιγάρα	7.215	7713	7%	7,5%	6,4%	1,1%
Ορυκτά, καύσιμα, ενέργεια	20.339	20359	0%	19,8%	18,1%	1,7%
Χημικά και πλαστικά προϊόντα	1.177	1645	40%	1,6%	1,0%	0,6%
Δέρμα και προϊόντα δέρματος	1.738	1552	-11%	1,5%	1,5%	0,0%
Κατασκευές ξύλου και είδη από χαρτί	3.619	3428	-5%	3,3%	3,2%	0,1%
Κλωστοϋφαντουργία και υποδηματοποιία	48.813	48183	-1%	46,8%	43,4%	3,4%
Κατασκευαστικά υλικά κα μέταλλα	22.492	12909	-43%	12,5%	20,0%	-7,4%
Μηχανήματα και ανταλλακτικά	4.578	4872	6%	4,7%	4,1%	0,7%

Πηγή: Instat, επεξεργασία Γραφείο ΟΕΥ Τιράνων

2.13 ΔΙΜΕΡΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ

Σύμφωνα με στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Αλβανίας, το εμπορικό ισοζύγιο μεταξύ των δύο χωρών για το έτος 2009, παραμένει θετικό για την Ελλάδα, στα 431,56εκ. Ευρώ από 396,28εκ. Ευρώ την αντίστοιχη περίοδο του προηγούμενου έτους, σημειώνοντας αύξηση κατά 8,9%. Η αξία εισαγωγών της Αλβανίας από την Ελλάδα για το 2009, ανήλθε σε 486,96 εκατ. Ευρώ, ενώ το σύνολο της αξίας εξαγωγών της Αλβανίας προς την Ελλάδα για το 2009 ανήλθε σε 55,40 εκ. Ευρώ.

Πίνακας 12: Εξωτερικό Εμπόριο Ελλάδας - Αλβανίας, 2008-2009 (σε εκατ. Ευρώ)

Εξωτερικό Εμπόριο	01-12/08	01-12/09	Μεταβ.%
Εξαγωγές (σε εκατ. €)	72,17	55,40	-23,2%
Εισαγωγές (σε εκατ. €)	468,45	486,96	4,0%
Εμπορικό Ισοζύγιο	396,28	431,56	8,9%
Όγκος εμπορείου	540,62	542,36	0,3%

Πηγή: Instat, επεξεργασία Γραφείο ΟΕΥ Τιράνων

Ωστόσο, σύμφωνα με τα στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδος, (ΕΣΥΕ), παρατηρείται απόκλιση της τάξεως των 118,5 εκ. Ευρώ αφού σύμφωνα με την ΕΣΥΕ, η αξία του εμπορικού ισοζυγίου της Αλβανίας με την Ελλάδα ανέρχεται στα 313,024 εκ. Ευρώ, με την αξία των ελληνικών εξαγωγών στην Αλβανία να ανέρχεται στα 389,63 εκ. Ευρώ, και την αξία των αλβανικών εξαγωγών στην Ελλάδα, να ανέρχεται στα 76,6 εκ. Ευρώ.

2.14 ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ ΑΠΟ ΕΛΛΑΔΑ

Η αξία εισαγωγών της Αλβανίας από την Ελλάδα για το 2009, ανήλθε σε 486,96 εκ. Ευρώ, από 468,45 εκ. Ευρώ το προηγούμενο έτος, σημειώνοντας αύξηση 4% έναντι του 2008. Το ποσό αυτό αντιστοιχεί στο 15,51% επί των συνολικών εισαγωγών της Αλβανίας, από 14,62% το 2008, δηλαδή το μερίδιο των ελληνικών εξαγωγών στην Αλβανία έχει αυξηθεί κατά σχεδόν μια ποσοστιαία μονάδα το 2009 σε σχέση με το 2008.

Ωστόσο, σύμφωνα με τα στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδος, (ΕΣΥΕ), παρατηρείται απόκλιση της τάξεως των 97,33 εκ. Ευρώ αφού σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΣΥΕ, η αξία εισαγωγών της Αλβανίας από την Ελλάδα το 2008 ανήλθε στα 389,63 εκ. Ευρώ.

Οι εισαγωγές της Αλβανίας από την Ελλάδα σε ομάδες προϊόντων παρουσιάζονται στον κατωτέρω πίνακα 11:

Πίνακας 11: Οι εισαγωγές από Ελλάδα σε ομάδες προϊόντων Ιαν-Δεκ 2008-2009

εκ.€	2008	2009	% μεταβ.
Σύνολα	468,84	486,96	3,9%
Τρόφιμα, ποτά, καπνός	72,48	85,18	17,5%
Ορυκτά, καύσιμα, ηλεκτρικό ρεύμα	193,40	185,00	-4,3%
Χημικά προϊόντα και πλαστικά υλικά	44,86	43,99	-1,9%
Δέρματα και δερμάτινα προϊόντα	0,35	0,18	-47,9%
Κατασκευές ξύλου και είδη από χαρτί	24,62	24,89	1,1%
Κλωστοϋφαντουργία και υποδηματοποιία	28,41	25,36	-10,8%
Κατασκευαστικά υλικά κα μέταλλα	61,90	85,13	37,5%
Μηχανουργική, εξοπλισμός και ανταλλακτικά	36,51	29,77	-18,5%
Άλλα	6,32	7,46	18,1%

Πηγή: Instat, επεξεργασία Γραφείο ΟΕΥ Τιράνων

2.15 ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ ΠΡΟΣ ΕΛΛΑΔΑ

Το σύνολο της αξίας εξαγωγών της Αλβανίας προς την Ελλάδα για το 2009 ανήλθε σε 55,40 εκ. Ευρώ που αντιστοιχεί στο 7,38% της αξίας των συνολικών εξαγωγών της Αλβανίας, έναντι 72,17 εκ. Ευρώ το 2008 που αντιστοιχούσε στο 8,80% της αξίας των συνολικών εξαγωγών της Αλβανίας. Έτσι, το 2009 η αξία εξαγωγών προς την Ελλάδα, σημείωσε μείωση της τάξεως του 23,24% σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα του 2008.

Ωστόσο, σύμφωνα με τα στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδος, (ΕΣΥΕ), παρατηρείται απόκλιση της τάξεως των 4,4 εκ. Ευρώ αφού σύμφωνα με την ΕΣΥΕ, η αξία εξαγωγών της Ελλάδος από την Αλβανία το 2008 ανήλθε στα 76,6 εκ. Ευρώ.

Οι εξαγωγές της Αλβανίας προς Ελλάδα σε ομάδες προϊόντων παρουσιάζονται στον κατωτέρω πίνακα 12:

Πίνακας 12: Οι εξαγωγές προς Ελλάδα σε ομάδες προϊόντων Ιαν-Δεκ 2008-2009

εκ.€	2008	2009	% μεταβ.
Σύνολα	72,16	55,40	-23,2%
Τρόφιμα, ποτά, καπνός	6,01	6,19	3,0%
Ορυκτά, καύσιμα, ηλεκτρικό ρεύμα	9,82	6,76	-31,2%
Χημικά προϊόντα και πλαστικά υλικά	2,38	3,50	46,9%
Δέρματα και δερμάτινα προϊόντα	0,27	0,27	-1,1%
Κατασκευές ξύλου και είδη από χαρτί	6,16	4,60	-25,4%
Κλωστοϋφαντουργία και υποδηματοποιία	27,73	25,10	-9,5%
Κατασκευαστικά υλικά κα μέταλλα	17,59	6,17	-64,9%
Μηχανουργική, εξοπλισμός και ανταλλακτικά	0,75	1,18	56,8%
Άλλα	1,44	1,64	14,0%

Πηγή: Instat, επεξεργασία Γραφείο ΟΕΥ Τιράνων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο : ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ

3.7 ΓΕΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ-ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ

Ύστερα από μία δεκαετία ιδιαίτερα ταχύρρυθμης ανάπτυξης, η οποία στηρίχθηκε, σε σημαντικό βαθμό, στην μαζική εισροή ξένων επενδυτικών κεφαλαίων, η βουλγαρική οικονομία εισήλθε, το 2009, στο δύσκολο περιβάλλον της ύφεσης συνεπεία της χρηματοπιστωτικής κρίσης και των επιπτώσεών της στην πραγματική οικονομία. Η οικονομική ύφεση επεκτάθηκε σε όλους τους παραγωγικούς τομείς, επηρέασε αρνητικά την εσωτερική ζήτηση, τις εξαγωγές και την εισροή επενδυτικών κεφαλαίων, διευρύνοντας, παράλληλα, την ανεργία.

Οι επιπτώσεις εξάλλου της υποχώρησης της οικονομικής δραστηριότητας στην εξέλιξη του πληθωρισμού είχαν σαν αποτέλεσμα την σημαντική αποκλιμάκωσή του, ενώ συγχρόνως συνέβαλαν στην αξιοσημείωτη μείωση του ελλείμματος τρεχουσών συναλλαγών λόγω του μεγαλύτερου βαθμού μείωσης των εισαγωγών σε σχέση με τις εξαγωγές που προκάλεσε η εξασθένηση της εγχώριας ζήτησης.

Πίνακας 13 : Εξέλιξη βασικών μακροοικονομικών δεικτών Βουλγαρίας

	2007	2008	2009
ΑΕΠ, σε τρέχουσες τιμές (€δισ εκ.)	28,9	34,1	33,8
ΑΕΠ κατά κεφαλή σε €	7.379	8.753	8.735
Αύξηση ΑΕΠ (%)	6,2	6	-5
Ιδιωτική κατανάλωση (μεταβολή %)	5,1	4,5	-6,3
Ανεργία (%)	6,9	6,3	9,1
Πληθωρισμός (% , σε ετήσια βάση)	7,6	12	2,5
Δημοσιονομικό Ισοζύγιο (% επί ΑΕΠ)	3,5	3	-3,8
Ισοζύγιο τρεχ. συναλλαγών (% επί ΑΕΠ)	-26,8	-24	-9,4
Εμπορικό Ισοζύγιο (% επί ΑΕΠ)	-25,1	-25,2	-12,1
Άμεσες Ξένες Επενδύσεις (€δισ εκ.)	9,05	6,69	3,21
Εξωτερικό χρέος (% επί ΑΕΠ)	100,4	108,7	111,3
- Δημόσιος τομέας	14,2	11,4	12,3
- Ιδιωτικός τομέας	86,2	97,3	99,0

Πηγή : Εθνική Τράπεζα Βουλγαρίας (BNB)

Ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ παρέμεινε αρνητικός καθ' όλη την διάρκεια του 2009 (-3,5% το πρώτο τρίμηνο, -4,9% το δεύτερο, -5,4% το τρίτο και -5,9% το τέταρτο τρίμηνο) και διαμορφώθηκε στο -5% (έναντι +6% το 2008). Σύμφωνα με προσωρινά στοιχεία, για το 2010, του Εθνικού Στατιστικού Ινστιτούτου (INS), ο ρυθμός μείωσης του ΑΕΠ παρουσίασε σημαντική επιβράδυνση σε 2,5%, σε ετήσια βάση, κατά το πρώτο εξάμηνο του 2010 (-3,6% α'

τρίμηνο και 1,2% β' τρίμηνο). Η θετική αυτή εξέλιξη αποδίδεται κατά κύριο στην σημαντική αύξηση των εξαγωγών καθώς και στην μερική ανάκαμψη του βιομηχανικού κλάδου κατά την ανωτέρω χρονική περίοδο.

Πρόσφατες εκτιμήσεις από την Παγκόσμια Τράπεζα και την Ε. Επιτροπή κάνουν λόγο για πραγματική ανάκαμψη της οικονομικής δραστηριότητας περί το τελευταίο τέταρτο του 2010, πλην όμως οι ρυθμοί της θα υπολείπονται αισθητά των υψηλών επιπέδων των προηγούμενων ετών. Η τελική διαμόρφωση του ΑΕΠ για το 2010, στο σύνολό του, αναμένεται να κυμανθεί γύρω στο μηδέν και για το 2011 σε 2,0% - 2,5%.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρατίθεται ο ρυθμός μεταβολής της συνιστώσας του ΑΕΠ ακαθάριστης δαπάνης της οικονομίας καθώς και η συμβολή της στην μεταβολή του ΑΕΠ :

Πίνακας 14 : ΑΕΠ – Ακαθάριστη δαπάνη της οικονομίας

	2008		2009	
	Μεταβολή %	Συμβολή %	Μεταβολή %	Συμβολή %
Εγχώρια τελική ζήτηση :	3,9	3,3	-6,2	-5,2
- ιδιωτική κατανάλωση	4,9	3,3	-6,3	-4,3
- δημόσια κατανάλωση	1,9	0,1	-5,3	-0,4
Ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου	20,4	6,1	-26,9	-9
Αποθέματα	-15,2	-1,1	-69,6	-3,5
Εισαγωγές αγαθών & υπηρεσιών	2,9	1,8	-9,8	-5,9
Εξαγωγές αγαθών & υπηρεσιών	4,9	-4,2	-22,3	18,5

Πηγή: Εθνικό Στατιστικό Ινστιτούτο Βουλγαρίας (NSI)

Όπως συνάγεται από τον ανωτέρω πίνακα, οι ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου, οι οποίες, στο πρόσφατο παρελθόν, αντιπροσώπευαν την σημαντικότερη συνιστώσα του ρυθμού οικονομικής μεγέθυνσης της βουλγαρικής οικονομίας, επηρεάστηκαν αρνητικά, σε μεγαλύτερο βαθμό σε σχέση με άλλες, από την κρίση (-27,0%, σε πραγματικές τιμές). Η εν λόγω υποχώρηση σε κλάδους που συνδέονται με την αγορά ακινήτων και τις κατασκευές υπήρξε κατά πολύ μεγαλύτερη, υπερβαίνοντας το 45,0%.

Η κατά 6,3% μείωση της ιδιωτικής κατανάλωσης αντανάκλα την υποχώρηση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών συνεπεία της μείωσης της απασχόλησης και της επιβράδυνσης του ρυθμού αύξησης του διαθέσιμου εισοδήματος. Οι αρνητικές εκτιμήσεις και η αυξημένη αβεβαιότητα των νοικοκυριών για την οικονομική τους κατάσταση κατά τους επόμενους μήνες

συνέβαλαν στην αύξηση της ροπής προς αποταμίευση και, συνακόλουθα, στην ενίσχυση των τραπεζικών καταθέσεων.

Λόγω της περιοριστικής δημοσιονομικής πολιτικής που ακολούθησε η βουλγαρική κυβέρνηση, κατά το 2009 (κυρίως κατά το δεύτερο εξάμηνο), δραστική ήταν η μείωση της δημόσιας κατανάλωσης και αρνητική η συμβολή της στην μεταβολή του ΑΕΠ.

Η υποχώρηση της οικονομικής δραστηριότητας επιδείνωσε περαιτέρω την απασχόληση, η οποία ήδη από το δεύτερο εξάμηνο του 2008 είχε καταγράψει τα πρώτα σημεία κάμψης. Το 2009, το μέσο ποσοστό απασχόλησης των ατόμων ηλικίας 15-64 ετών διαμορφώθηκε σε 67,2% από 67,8% το 2008 ενώ εκείνο της ανεργίας ανήλθε σε 7,9% έναντι 5,6% κατά το προηγούμενο έτος.

Το σχέδιο προϋπολογισμού για την περίοδο 2011-2013 θέτει ως στόχο την μείωση της ανεργίας στο 8,8%, κατά το 2011, σαν συνέπεια της αναμενόμενης αύξησης του ΑΕΠ και της αναθέρμανσης της επενδυτικής δραστηριότητας στην χώρα. Πάντως, τον Φεβρουάριο του 2010, η ανεργία παρουσίασε έξαρση φθάνοντας στο 10,0% ενώ, στη συνέχεια και, ειδικότερα, κατά το δεύτερο τρίμηνο του έτους ακολούθησε πτωτική τάση κυρίως μεταξύ των νέων. Για το 2010, στο σύνολό του, εκτιμάται ότι η ανεργία θα κυμανθεί στο 9,0%.

Ο ρυθμός αύξησης των ονομαστικών μισθών επιβραδύνθηκε σημαντικά κατά την διάρκεια του 2009 (κυρίως κατά το τελευταίο τρίμηνο), σε 9,4% από 22,0% το 2008. Ο σχετικά υψηλός ρυθμός ανόδου των ονομαστικών μισθών κατά το πρώτο εξάμηνο του έτους αποδίδεται σχεδόν αποκλειστικά στην κατά 9,0% αύξηση των κατώτατων μηνιαίων αποδοχών καθώς και την κατά 20,0% αύξηση των κατώτατων εισφορών κοινωνικής ασφάλισης.

Η παραγωγικότητα εργασίας – ο ρυθμός αύξησης της οποίας, κατά τα έτη 2007 και 2008, υπήρξε χαμηλότερος εκείνου των μισθών – μειώθηκε κατά 3,1%, σε ετήσια βάση, κατά το πρώτο εξάμηνο του 2009. Με την ανάκαμψη, ωστόσο, της παραγωγής στον μεταποιητικό κλάδο (+5,6%) κατά το δεύτερο εξάμηνο του ίδιου έτους, η παραγωγικότητα κινήθηκε ανάλογα, καταγράφοντας αύξηση κατά 6,1% σε σχέση με την αντίστοιχη χρονική περίοδο του 2008.

Η αύξηση του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος συνεχίστηκε και κατά το 2009 (+5,8%, σε πραγματικές τιμές). Στην αύξηση αυτή συνέβαλαν κατά 1,5% το λιανικό εμπόριο και η γεωργία ενώ, αντίθετα, στην μεταποίηση οφείλεται η συγκράτηση του ρυθμού ανόδου του εν λόγω κόστους. Δεδομένης της σημαντικότητας του μεταποιητικού κλάδου για το εξαγωγικό εμπόριο της χώρας, είναι προφανές ότι το κόστος εργασίας έχει καθοριστικό ρόλο στην ανταγωνιστικότητα της εθνικής παραγωγής.

Ο ετήσιος ρυθμός του πληθωρισμού, βάσει του ΔTK, παρουσίασε σημαντική επιβράδυνση κατά το 2009 και διαμορφώθηκε στο 2,5% (σε πολύ χαμηλότερο επίπεδο του 4,0% των αρχικών σχετικών εκτιμήσεων της ΕΕ). Η μεγάλη αποκλιμάκωση του πληθωρισμού το 2009, αποδίδεται, κατά ένα μεγάλο ποσοστό, στη σημαντική υποχώρηση των διεθνών τιμών του πετρελαίου και των άλλων βασικών εμπορευμάτων ήδη από το δεύτερο εξάμηνο του 2008. Αντιπληθωριστικές πιέσεις εξάλλου άσκησε και η εξασθένιση της συνολικής ζήτησης και, γενικά, η υποχώρηση της οικονομικής δραστηριότητας κατά την ανωτέρω χρονική περίοδο.

Ο πυρήνας του πληθωρισμού ή δομικός πληθωρισμός (που δεν περιλαμβάνει τις τιμές της ενέργειας και των μη επεξεργασμένων ειδών διατροφής) εμφάνισε κάμψη λόγω μείωσης των τιμών τροφίμων (- 3,0% έναντι +5,8% το 2008), των υπηρεσιών (+2,9% έναντι 11,8% το 2008) και των βιομηχανικών ειδών(+0,0% έναντι +5,4% το 2008).

Το πρώτο εξάμηνο του 2010, ο πληθωρισμός διαμορφώθηκε στο 1,5%, προσεγγίζοντας το μέσο επίπεδο της ευρωζώνης και, κατά τις εκτιμήσεις της Ε. Επιτροπής, προβλέπεται να κυμανθεί στο 2,5% κατά την επόμενη διετία.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Εθνικής Τράπεζας Βουλγαρίας, το έλλειμμα του συνολικού ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών και κεφαλαιακών μεταβιβάσεων, που αντιστοιχεί στις χρηματοδοτικές ανάγκες της οικονομίας από το εξωτερικό, μειώθηκε σημαντικά κατά €5,9 διςεκ. και διαμορφώθηκε στο 7,2% του ΑΕΠ, έναντι 24,5% του ΑΕΠ το 2008.

Ραγδαία ήταν η μείωση κατά 66,3% του ελλείμματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών, στα €2.9 διςεκ. και, σαν ποσοστό επί του ΑΕΠ, στο 8,6% έναντι 25,4% επί του ΑΕΠ το 2008. Η εν λόγω θετική εξέλιξη αποδίδεται κατά κύριο λόγο στην μεγάλη μείωση των καθαρών πληρωμών για εισαγωγές αγαθών και τη συνακόλουθη συρρίκνωση του εμπορικού ελλείμματος και, δευτερευόντως, στην μείωση του ελλείμματος του ισοζυγίου των εισοδημάτων και την διεύρυνση του πλεονάσματος των τρεχουσών μεταβιβάσεων (από ΕΕ, μεταναστευτικά εμβάσματα κ.ά).

Ο ρυθμός μείωσης του ελλείμματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών συνεχίσθηκε και κατά το 2010. Κατά το πρώτο εξάμηνο του έτους, το έλλειμμα αυτό ήταν τέσσερις φορές μικρότερο σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα του προηγούμενου έτους (€23,6 εκατ. ή 1,8% επί του ΑΕΠ). Σύμφωνα με εκτιμήσεις, η μείωσή του ανωτέρω ελλείμματος θα συνεχισθεί – αν και με μεγαλύτερη επιβράδυνση – χάρη στο προσδοκώμενο προβάδισμα, σε επιδόσεις, των εξαγωγών έναντι των εισαγωγών.

Ο επόμενος πίνακας παρουσιάζει την εξέλιξη του ισοζυγίου πληρωμών της Βουλγαρίας κατά την τελευταία τριετία :

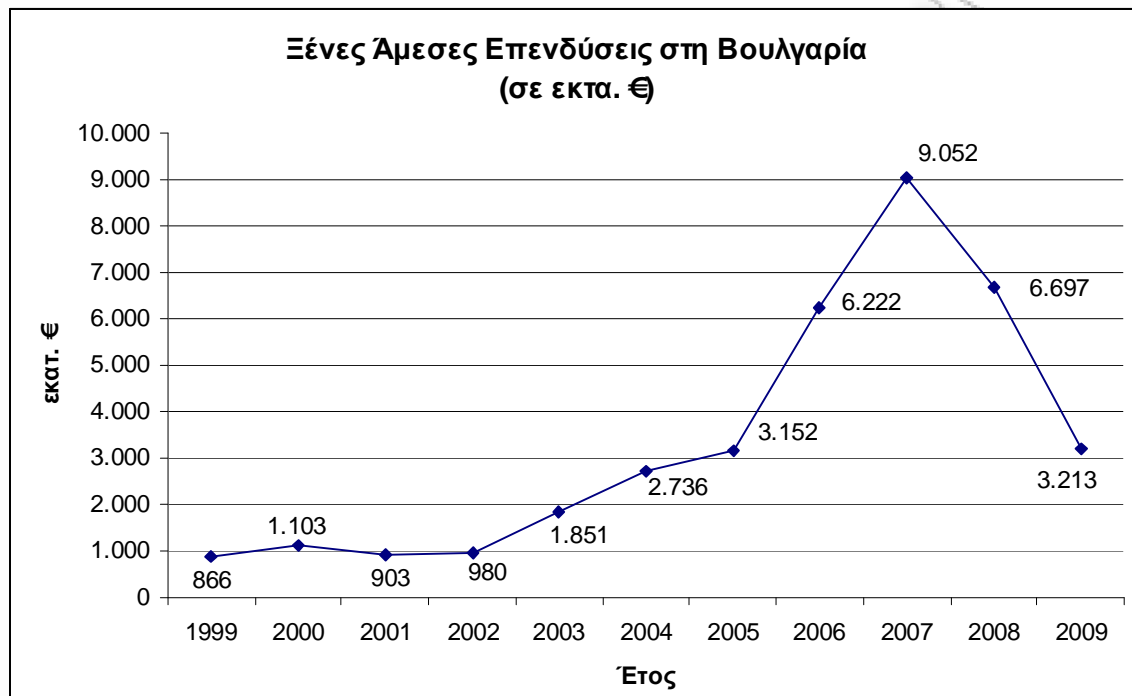
Πίνακας 15 : Ισοζύγιο πληρωμών (εκατ. €)

	2007	2008	2009
Ισοζύγιο τρεχ. συναλλαγών και κεφαλαιακών μεταβιβάσεων	-7.855,70	-8.356,90	-2.435,80
A. Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών	-7.267,40	-8.634,20	-2.912,10
Εμπορικό ισοζύγιο :	-7.245,30	-8.758,30	-4.083,90
Εξαγωγές FOB	13.511,90	15.277,50	11.783,30
Εισαγωγές	20.757,20	24.035,80	15.867,20
Ισοζύγιο Υπηρεσιών	1.173,50	771,2	1.367,20
Ισοζύγιο εισοδημάτων	-2.364,30	-1.330,00	-727,3
Ισοζύγιο τρεχουσών μεταβιβάσεων	680,8	503	531,9
B. Ισοζύγιο κεφαλαιακών μεταβιβάσεων	-587,3	277,3	476,3
Γ. Ισοζύγιο χρημ/κών συν/γών:	13.194,9	11.149,5	2.106,6
Άμεσες ξένες επενδύσεις	8.487,9	6.696,5	3.212,5
Επενδύσεις χαρτ/κίου	-579,5	-596,6	-133,3
Απαιτήσεις	-190,4	-177,3	-60,2
Υποχρεώσεις	-389,1	-419,3	-73,1
Λοιπές επενδύσεις	5.417,7	5.955,1	-457,2
Απαιτήσεις	552,2	147,0	-254,5
Υποχρεώσεις	4.865,5	5.808,1	-202,7
Συναλλαγματικά διαθέσιμα	14.194,2	14.185,8	13.541,3

Πηγή : Εθνική Τράπεζα Βουλγαρίας (BNB)

Η σημαντική κάμψη των ξένων άμεσων επενδύσεων, οι οποίες, στο πρόσφατο παρελθόν, στήριζαν την δυναμική ανάπτυξη της βουλγαρικής οικονομίας, απετέλεσε μία από τις δυσμενέστερες συνέπειες της οικονομικής κρίσης για την χώρα. Το 2009, οι καταγραφείσες εισροές επενδυτικών κεφαλαίων, συνολικής, αξίας €2.212,5 διςεκ. (8,5% επί του ΑΕΠ έναντι 19,2% το 2008 και 29,4% επί του ΑΕΠ το 2007), υποχώρησαν κατά 48% σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος. Η υποχώρηση αυτή ήταν περισσότερο εμφανής στις εισροές που συνδέονταν με επενδύσεις στην αγορά ακινήτων (-68,0%). Παρά την σημαντική κάμψη τους, οι ξένες άμεσες επενδύσεις κάλυψαν σχεδόν εξ ολοκλήρου (97,9% έναντι 75,7% του 2008) το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών.

Διάγραμμα 6 : Ξένες επενδύσεις στην Βουλγαρία σε εκ. €

Πηγή: Εθνική Τράπεζα Βουλγαρίας (BNB)

Κατά την περίοδο των 12 τελευταίων ετών, το ύψος των συνολικών ξένων επενδύσεων στην Βουλγαρία, εκτιμάται σε €36,8 διςεκ. Σύμφωνα με το ανωτέρω γράφημα, από το 2002 έως το 2007 οι εισροές επενδυτικών κεφαλαίων παρουσίασαν συνεχή ετήσια άνοδο, ενώ μόνο κατά την τελευταία πριν την κρίση τριετία η Βουλγαρία προσέλκυσε επενδυτικά κεφάλαια από το εξωτερικό αξίας €22 διςεκ. περίπου. Το 2009 καθώς και το πρώτο εξάμηνο του 2010, καταγράφονται περιπτώσεις αποεπενδύσεων κυρίως από Αυστρία και Γερμανία.

Ο πίνακας που ακολουθεί παρουσιάζει τους επιμέρους τομείς των ΞΑΕ, την εξέλιξή τους κατά την τελευταία τετραετία καθώς και την συμμετοχή τους στο σύνολο :

Πίνακας 16 : Άμεσες ξένες επενδύσεις στη Βουλγαρία κατά τομέα σε εκ. €

ΤΟΜΕΑΣ	2006	2007	2008	2009	Συμμετοχή (%) 2009
Χρηματοπιστωτικός	827,5	2.175,10	1.633,80	736,6	22,9
Αγορά ακινήτων	1.800,50	2.597,90	1.984,20	653,2	20,3
Παραγωγή, Μεταποίηση	1.078,60	1.057,90	619	587,1	18,3
Μεταφορές, επικοινωνίες	448,4	255,8	-274,6	300,9	9,4
Ηλεκτρική ενέργεια	352,4	280,1	237,6	257,1	8
Χονδρεμπόριο, λιανεμπόριο, επισκευές	966	1.313,10	1.343,30	243,7	7,6
Κατασκευές	501	815,1	602,5	195,8	6,1
Ξενοδοχεία και Εστιατόρια	103,2	167,6	93,5	48,1	1,5
Γεωργία, δασοκομία	27,8	71,8	67,4	10,9	0,3
Άλλες Υπηρεσίες	65,3	90,5	53,8	-19,3	-0,6
Λοιπά	51,1	226,9	336	198,3	6,2
Σύνολο	6.221,60	9.051,80	6.696,50	3.212,50	100

Πηγή: Εθνική Τράπεζα Βουλγαρίας (BNB)

Σύμφωνα με προσωρινά στοιχεία της BNB, κατά το πρώτο εξάμηνο του 2010, οι εισροές ξένων επενδυτικών κεφαλαίων ανήλθαν σε €358,5 εκατ. (ή 1,0% επί του ΑΕΠ), μειωμένες κατά 78,0% σε σχέση με το αντίστοιχο εξάμηνο του 2008 (€1.616,7 εκατ. ή 4,8% επί του ΑΕΠ). Οι δε καταγραφείσες εκροές κεφαλαίων (αποεπενδύσεις), προερχόμενες, κατά το μεγαλύτερο μέρος, από Αυστρία (€18,1εκατ.), Ολλανδικές Αντίλλες (€102,5 εκατ.) και Ηνωμ. Βασίλειο (€82,4εκατ.), ήταν, σε αξία, κατά €21,7 εκατ. υψηλότερες των εισροών.

Πίνακας 17 : Μεγαλύτεροι ξένοι επενδυτές στην Βουλγαρία σε εκ. €

ΧΩΡΕΣ	2008	2009	01-03/2010	1996 -2010(01-03/2010)
ΣΥΝΟΛΟ	32.937,00	35.380,00	-21,90	35.358,10
Ολλανδία	5.516,70	6.325,30	512,30	6.837,60
Αυστρία	6.403,40	6.497,40	-399,90	6.097,50
Ηνωμ. Βασίλειο	2.684,00	2.814,60	-15,30	2.799,30
Ελλάδα	2.749,10	2.611,90	37,50	2.620,50
Γερμανία	2.255,60	2.184,20	-164,00	2.020,20
Κύπρος	1.728,80	1.628,60	9,10	1.637,70
ΗΠΑ	1.045,20	1.569,00	-6,60	1.562,40
Λουξεμβούργο	979,60	1.449,40	-40,40	1.409,00
Ουγγαρία	939,00	969,80	25,60	995,40
Ρωσία	864,50	947,50	15,90	963,40

Πηγή: Κεντρική Τράπεζα Βουλγαρίας (BNB)

Στα τέλη του 2009, το ακαθάριστο εξωτερικό χρέος αυξήθηκε κατά €605,7 εκατ. και διαμορφώθηκε στα €7.705,8 εκατ. ή, σαν ποσοστό επί του ΑΕΠ, σε 111,3% έναντι 108,4% το προηγούμενο έτος.. Η ανωτέρω διεύρυνση του εξωτερικού χρέους αποδίδεται κυρίως στον ιδιωτικό τομέα, ο οποίος συμμετείχε με 88,9% ή €3,5 διςεκ. (99,0% επί του ΑΕΠ). Το ιδιωτικό μη εγγυημένο εξωτερικό χρέος αυξήθηκε κατά €348,9 εκατ. σε σχέση με το 2008, το δε χρέος της γενικής κυβέρνησης σημείωσε επίσης αύξηση κατά 8,1% και διαμορφώθηκε στα €2.805,2 εκατ. (ή 8,3% επί του ΑΕΠ).

Αντίθετα, υποχώρηση εμφάνισε το χρέος του τραπεζικού τομέα κατά 7,0% σε σχέση με το 2008, με συμμετοχή στο συνολικό εξωτερικό χρέος σε ποσοστό 22,2%. Στην εν λόγω βελτίωση του τραπεζικού χρέους συνέβαλε η μείωση των τακτικών αποθεματικών των τραπεζών ήδη από τις αρχές του έτους. Η εξυπηρέτηση του ακαθάριστου εξωτερικού χρέους κινήθηκε στα επίπεδα του 2008 (€6,791,4 εκατ. ή 20.1% επί του ΑΕΠ), στη δε σύνθεσή του, το ευρώ συμμετείχε με ποσοστό 88,6% (έναντι 85,2% το 2008) και το δολάριο με 6,5% (έναντι 7,0% το 2008). Σύμφωνα με προσωρινά στοιχεία της BNB για το πρώτο εξάμηνο του 2010, το ακαθάριστο εξωτερικό χρέος υποχώρησε, σαν ποσοστό επί του προβλεπόμενου ΑΕΠ, στο 106,5% (ή €7.095 δις εκ.).

3.8 ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ

Η υποτονικότητα της εσωτερικής ζήτησης κυρίως για επενδυτικά αγαθά, κατά το 2009, είχε σαν συνέπεια την μείωση των εισαγωγών κατά 33,3% σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Μείωση επίσης κατέγραψαν και οι εξαγωγές, με ρυθμό, ωστόσο, επιβράδυνσης (-22,5%) σαφώς μεγαλύτερο εκείνου των εισαγωγών. Η εν λόγω θετική για το εμπορικό ισοζύγιο της χώρας εξέλιξη είχε σαν αποτέλεσμα την συρρίκνωση του εμπορικού ελλείμματος κατά €4,9 διςεκ., η οποία μάλιστα συνεχίστηκε και στην διάρκεια του πρώτου εξαμήνου του 2010, σύμφωνα με πρόσφατα στοιχεία του Εθνικού Στατιστικού Ινστιτούτου (NSI). Τα εν λόγω στοιχεία αποτυπώνουν την δυναμική εξέλιξη των βουλγαρικών εξαγωγών κατά την ανωτέρω περίοδο και επιβεβαιώνουν την ανάδειξή τους σε κινητήρια δύναμη της οικονομίας.

Σημειώνεται ότι, σε σύγκριση με την αντίστοιχη χρονική περίοδο του 2009, οι εξαγωγές, αξίας €6,5 διςεκ., σημείωσαν σημαντική αύξηση κατά 26,2% (16,4% προς τις χώρες της ΕΕ και 44,1% σε χώρες εκτός ΕΕ), κατά το διάστημα Ιανουαρίου – Ιουνίου 2010, ενώ οι εισαγωγές, αξίας €8,2 διςεκ., αυξήθηκαν μόλις κατά 4,1% (1,8% από χώρες ΕΕ και 7,4% από χώρες εκτός ΕΕ), το δε εμπορικό ισοζύγιο, ύψους €1,7 διςεκ., μειώθηκε περαιτέρω κατά €2 διςεκ. περίπου.

Πίνακας 18 : Εξωτερικό εμπόριο Βουλγαρίας κατά γεωγραφικές ζώνες

	Εξαγωγές			Εισαγωγές		
	2008	2009	09/08 %	2008	2009	09/08 %
ΣΥΝΟΛΟ	15.203,80	11.786,50	-22,5	25.093,50	16.725,50	-33,3
Χώρες Ε.Ε.	9.118,00	7.584,70	-16,8	14.227,40	10.081,60	-29,1
- Γερμανία	1.383,30	1.319,80	-4,6	2.987,40	2.050,60	-31,4
- Ιταλία	1.271,90	1.091,90	-14,2	1.995,10	1.299,70	-34,9
- Ελλάδα	1.508,20	1.111,50	-26,3	1.327,60	1.028,50	-22,5
- Ρουμανία	1.102,90	1.007,80	-8,6	1.409,00	940,6	-33,2
- Γαλλία	623,1	523,5	-16	843,5	592,7	-29,7
Χώρες εκτός Ε.Ε.	6.085,90	4.201,80	-31	10.866,10	6.644,00	-38,9
Χώρες Κ.Α.Ε.	3.074,20	2.328,40	-24,3	4.141,80	3.024,20	-27
- Σερβία	663,5	383,6	-42,2	182,4	144,1	-21
- Π.Γ.Δ.Μ.	342,7	242,3	-29,3	284,2	172,6	-39,3
- Κροατία	126,9	70	-44,8	64,5	36,9	-42,8
Χώρες Κ.Α.Κ.	850,70	608,40	-28,5	5.853,90	3.275,80	-44
- Ρωσία	412,6	299,1	-27,5	3.606,80	2.192,30	-39,2
- Ουκρανία	176,5	96,2	-45,5	1.835,50	811,5	-55,8
- Γεωργία	131,7	96,8	-26,5	333,3	158,3	-52,5
Χώρες Ο.Ο.Σ.Α.	1.810,90	1.254,00	-30,8	2.213,90	1.431,00	-35,4
- Τουρκία	1.338,70	859,1	-35,8	1.395,80	918,3	-34,2
- ΗΠΑ	237,1	186,6	-21,3	269,6	143,4	-46,8
- Ιαπωνία	17,9	14,5	-19,4	140,7	75,9	-46
Χώρες ΕΦΤΑ	118,7	111,9	-5,7	230,5	185,4	-19,6
- Ελβετία	79,9	85,9	7,6	213,3	155,6	-27
- Νορβηγία	36,2	22,7	-37,3	7,8	21,2	170,6
Λοιπές Χώρες	1.033,80	726,4	-29,7	1.494,90	1.013,20	-32,2

Πηγή : Εθνικό Στατιστικό Ινστιτούτο (NSI)

Στις χώρες της ΕΕ κατευθύνεται το μεγαλύτερο μέρος των βουλγαρικών εξαγωγών (64.0% έναντι 59,9% το 2008), αλλά και από την ίδια περιοχή προέρχεται ο κύριος όγκος των εισαγωγών (59.8% έναντι 56,0% το προηγούμενο έτος).

Ο κατωτέρω πίνακας παρουσιάζει τους σημαντικότερους εμπορικούς εταίρους της Βουλγαρίας, κατά το 2009, καθώς και τα ποσοστά συμμετοχής τους στο σύνολο του εξωτερικού εμπορίου της χώρας :

Πίνακας 19: Κυριότεροι εμπορικοί εταίροι της Βουλγαρίας κατά το 2009

Εισαγωγές (δισ €)			Εξαγωγές (δισ €)		
	Αξία	%		Αξία	%
Σύνολο	16,73	100	Σύνολο	11,79	100
Ρωσία	2,19	13,1	Γερμανία	1,32	11,2
Γερμανία	2,05	12,3	Ελλάδα	1,11	9,4
Ιταλία	1,3	7,8	Ιταλία	1,09	9,3
Ελλάδα	1,03	6,1	Ρουμανία	1,01	8,6
Ρουμανία	0,94	5,6	Τουρκία	0,86	7,3
Τουρκία	0,92	5,5	Βέλγιο	0,66	5,6
Ουκρανία	0,81	4,9	Γαλλία	0,52	4,4
Λοιπές χώρες	7,48	44,7	Λοιπές χώρες	5,22	44,2

Πηγή : Εθνικό Στατιστικό Ινστιτούτο Βουλγαρίας (NSI)

Στις εξαγωγές, καταγράφηκαν μειώσεις στις περισσότερες βασικές κατηγορίες προϊόντων, όπως αυτές αποτυπώνονται στον επόμενο πίνακα, με σημαντικότερες εκείνες των ορυκτών και καυσίμων (-39,3%), των βιομηχανικών ειδών (-32,9%) και των χημικών (-25,7%). Ελαφρά συνολική μείωση κατέγραψαν οι εξαγωγές τροφίμων, οι οποίες ωστόσο εμφάνισαν σημαντική αύξηση (+23,8%) προς τις χώρες της ΕΕ. Αύξηση κατέγραψαν οι εξαγωγές ποτών και καπνού (+16,5% και +25,2% προς τις χώρες της ΕΕ).

Στις εισαγωγές, σχεδόν όλες οι βασικές κατηγορίες προϊόντων σημείωσαν κάμψη, με κυριότερες εκείνες των βιομηχανικών προϊόντων (-40,3%), των μηχανημάτων και υλικού μεταφορών (39,2%), των πρώτων υλών (-38,6%) και των ορυκτών και καυσίμων (-38,5%). Και εδώ, ο κλάδος των τροφίμων, των ποτών και καπνού κατέγραψε μικρότερες εισαγωγικές απώλειες.

Πίνακας 20: Εξωτερικό εμπόριο Βουλγαρίας κατά κατηγορίες προϊόντων σε εκ €.

Κατάταξη SITC	Εξαγωγές			Εισαγωγές		
	2008	2009	09/08 %	2008	2009	09/08 %
Σύνολο	15.203,80	11.786,50	-22,50	25.093,50	16.725,50	-33,30
- Χώρες ΕΕ	9.118,00	7.584,70	-16,8	14.227,40	10.081,60	-29,1
Τρόφιμα & Ζώντα ζώα	1.239,40	1.217,20	-1,80	1.352,70	1.338,20	-1,10
- Χώρες ΕΕ	764,20	945,90	23,80	1.033,50	1.014,30	-1,90
Ποτά & καπνός	298,70	348,00	16,50	242,90	242,40	-0,20
- Χώρες ΕΕ	147,70	184,80	25,20	187,50	175,70	-6,30
Πρ. ύλες μη εδωδιμες (εκτός καυσίμων)	989,00	866,80	-12,40	1.682,60	1.033,40	-38,60
- Χώρες ΕΕ	485,80	489,80	0,80	450,10	282,70	-37,20
Ορυκτά, καύσιμα κ.ά.	2.500,00	1.516,30	-39,30	5.481,50	3.370,10	-38,50
- Χώρες ΕΕ	621,9	493,5	-20,7	708,2	469,7	-33,7
Λάδια & λίπη ζωικής ή φυτικής προέλευσης	74,6	79,3	6,2	95,7	68,5	-28,4
- Χώρες ΕΕ	40,6	56,5	39,2	62,9	45,6	-27,5
Χημικά και συναφή	1220	906,3	-25,7	2207	1887,9	-14,5
- Χώρες ΕΕ	541,4	363,1	-32,9	1.759,90	1.505,70	-14,4
Βιομηχ. είδη ταξινομημ. κυρίως κατά πρ. ύλη	4.024,90	2.699,50	-32,90	4.863,80	2.903,40	-40,30
- Χώρες ΕΕ	2.892,00	1.792,10	-38	2.815,50	1.943,40	-31
Μηχανήματα & υλικό μεταφορών	2.392,70	2.003,00	-16,30	7.406,80	4.505,10	-39,20
- Χώρες ΕΕ.	1.552,40	1.424,90	-8,2	5.925,80	3.594,10	-39,3
Διάφορα βιομηχ. είδη	2.454,30	2.136,70	-12,90	1.734,90	1.336,00	-23,00
- Χώρες ΕΕ	2.069,90	1.830,70	11,6	1.268,10	1.015,50	-19,9
Είδη και συναλλαγές μη ταξινομημένα κατά κατηγορίες	10,1	13,5	34	25,7	40,5	57,7
- Χώρες ΕΕ	2	3,4	65	15,9	34,9	119,6

Πηγή : Εθνικό Στατιστικό Ινστιτούτο Βουλγαρίας (NSI)

3.9 ΔΙΜΕΡΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ

Σύμφωνα με στοιχεία της ΕΣΥΕ για το 2009, ο όγκος των διμερών εμπορικών συναλλαγών, συνολικής αξίας €1.817,3 δις εκ. κατέγραψε μείωση κατά 25,1% σε σχέση με το προηγούμενο έτος (αύξηση κατά 21,5% έναντι 2007). Οι ελληνικές εξαγωγές προς την Βουλγαρία υποχώρησαν, σε αξία, κατά 22,6%, στα €968,2 εκατ. (έναντι αύξησης κατά 11,0% το 2008) ενώ η μεγαλύτερη, σε αξία, (-27,7%) κάμψη που κατέγραψαν οι βουλγαρικές εξαγωγές (έναντι αύξησης κατά 39,4% το 2008) είχε σαν αποτέλεσμα την διεύρυνση του εμπορικού πλεονάσματος από €77,9 εκατ. το 2008 σε €19,0 εκατ. το 2009 και την βελτίωση των όρων εμπορίου για την Ελλάδα.

Σημειώνεται ότι τα στοιχεία εξωτερικού εμπορίου του Εθνικού Στατιστικού Ινστιτούτου της Βουλγαρίας (NSI) δεν παρεκκλίνουν σημαντικά εκείνων της ΕΣΥΕ σχετικά με το ύψος των ελληνικών εξαγωγών, που φέρουν στα €1.028,5 εκατ., παρουσιάζουν όμως ουσιώδη απομάκρυνση όσον αφορά στην αξία των βουλγαρικών εξαγωγών προς την Ελλάδα (€1.111,5 εκατ.). Έτσι, σύμφωνα με τα στοιχεία του NSI για το 2009, ο μεν όγκος του διμερούς εμπορίου διαμορφώνεται, σε αξία, στα €2.140,0 εκατ., (-25,0% σε σχέση με το 2008), το δε εμπορικό ισοζύγιο εμφανίζεται πλεονασματικό για την Βουλγαρία κατά €82,0 εκατ. (έναντι €143,8 εκατ. το 2008). Σύμφωνα με τα ίδια στοιχεία, η μείωση, σε σχέση με το 2008, που κατέγραψαν οι ε/εξαγωγές προς την Βουλγαρία και οι β/εξαγωγές προς την Ελλάδα ήταν 22,5% (επίπεδα ΕΣΥΕ) και 26,3%, αντίστοιχα.

Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι, σύμφωνα με το Β/Στατιστικό Ινστιτούτο, οι β/εισαγωγές από Ελλάδα κατέγραψαν την μικρότερη μείωση σε σύγκριση με εκείνες από τις λοιπές χώρες της ΕΕ (μέσος όρος -29,1%), ενώ, αντίθετα, οι β/εξαγωγές προς Ελλάδα σημείωσαν την μεγαλύτερη υποχώρηση σε σχέση με τις εξαγωγές προς τις ανωτέρω χώρες (μέσος όρος -16,8%).

Αναλυτικότερα, οι εμπορικές συναλλαγές Ελλάδας-Βουλγαρίας κατά το διάστημα Ιανουαρίου-Δεκεμβρίου 2009, και η εξέλιξή τους σε σχέση με τα δύο προηγούμενα έτη, παρουσίασαν την εξής εικόνα :

Πίνακας 21 : Εμπορικό ισοζύγιο Ελλάδας – Βουλγαρίας σε εκ. €

	2007	2008	2009	% μεταβολή 9-Αυγ
Ελληνικές εξαγωγές προς Βουλγαρία	1.115,30	1.250,90	968,2	-22,60%
Ελληνικές εισαγωγές προς Βουλγαρία	861,2	1.173,00	849,1	-27,70%
Ισοζύγιο	249,1	77,9	119	
Όγκος εμπορίου	1.971,50	2.423,90	1.817,30	-25,10%
Όροι εμπορίου	01:01,3	01:01,1	01:01,1	

Πηγή : Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδας (ΕΣΥΕ)

Οι εξαγωγές προς την Βουλγαρία συμμετείχαν με ποσοστό 6,7% στο σύνολο των ελληνικών εξαγωγών του 2009 έναντι 7,1% το 2008 και 6,5% το 2007, η δε Βουλγαρία υποχώρησε στην 4η θέση στην κατάταξη των ξένων αγοραστών ελληνικών προϊόντων, σε σχέση με την 3η θέση που κατείχε το προηγούμενο έτος. Στο εισαγωγικό εμπόριο, το μερίδιο συμμετοχής της μειώθηκε από 1,9% το 2008 σε 1,7% το 2009, ενώ, αντίθετα, αναβαθμίστηκε η θέση της ως προμηθευτή της ελληνικής αγοράς από την 18η το 2007 και την 16η το 2008 στην 14η το 2009.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του NSI, η Ελλάδα, ως πελάτης των βουλγαρικών προϊόντων, υποχώρησε, το 2009, στην δεύτερη θέση (μετά την Γερμανία) από την πρώτη που κατείχε το 2008, απορροφώντας το 9,4% του συνόλου των β/εξαγωγών (έναντι 9,9% το 2008), ενώ, στην γενική κατάταξη των προμηθευτών της βουλγαρικής αγοράς, ανέβηκε στην τέταρτη από την έβδομη θέση που κατείχε το προηγούμενο έτος, συμμετέχοντας με ποσοστό 6,1% στο σύνολο των β/εισαγωγών (έναντι 5,2% το 2008).

Σύμφωνα με προσωρινά στοιχεία της ΕΣΥΕ για το πρώτο εξάμηνο του 2010, ο όγκος των διμερών συναλλαγών, αξίας €908,1 εκατ. παρουσίασε αύξηση κατά 2,6% σε σχέση με το αντίστοιχο εξάμηνο του 2009. Η εν λόγω αύξηση αποδίδεται αποκλειστικά στην άνοδο των βουλγαρικών εξαγωγών προς την Ελλάδα, αξίας €443,7 εκατ., κατά 7,0% σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Αντίθετα, ελαφρά υποχώρηση κατέγραψαν οι ελληνικές εξαγωγές κατά -1,3%, κατά το ανωτέρω διάστημα, και διαμορφώθηκαν στα €64,4 εκατ. (έναντι €70,4 εκατ. το 2009). Συνεπεία των ανωτέρω το μικρό πλέον εμπορικό πλεόνασμα της Ελλάδας, ύψους €20,7 εκατ. μειώθηκε κατά €35,3 εκατ. σε σχέση με το πρώτο εξάμηνο του 2009. Πάντως η τελευταία αυτή εξέλιξη για το ελληνικό ισοζύγιο είναι σαφώς ευνοϊκότερη εκείνης του πρώτου τριμήνου του 2010, όπου το εμπορικό ισοζύγιο Ελλάδας – Βουλγαρίας είχε εμφανίσει έλλειμμα για την χώρα μας.

3.10 ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ ΑΠΟ ΕΛΛΑΔΑ

Από την στατιστική ανάλυση των διμερών συναλλαγών διαπιστώνεται ότι η διάρθρωση των ελληνικών εξαγωγών προς την Βουλγαρία δεν παρουσιάζει φαινόμενα συγκέντρωσης σε ορισμένες κατηγορίες προϊόντων (συνήθως των παραδοσιακών), αλλά διαχέεται σε μια ευρύτατη γκάμα (περί τις 850 κατηγορίες), που, διαχρονικά, εμπλουτίζεται με νέα προϊόντα. Το γεγονός τούτο οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η βουλγαρική αγορά παρουσιάζει σημαντικές δυνατότητες απορρόφησης της ελληνικής εξαγωγικής παραγωγής. Οι κυριότεροι παράγοντες της απορροφητικότητας αυτής εντοπίζονται στην ταχεία ανάπτυξη της βουλγαρικής αγοράς, την πολιτισμική και γεωγραφική εγγύτητα, τον αυξανόμενο αριθμό των Βούλγαρων τουριστών που επισκέπτονται κατ' έτος την Ελλάδα αλλά και τον καλό όνομα που έχουν τα ελληνικά προϊόντα στην χώρα.

Στον πίνακα που ακολουθεί, παρατίθενται στατιστικά στοιχεία των ελληνικών εξαγωγών προς την Βουλγαρία, για τα έτη 2008 και 2009, σύμφωνα με την 3η Αναθεωρημένη Τυποποιημένη Ταξινόμηση του Διεθνούς Εμπορίου (ΤΤΔΕ) :

Πίνακας 22: Ελληνικές εξαγωγές κατά κατηγορία προϊόντων σε εκ. €

Κατηγορία	2008	2009	% μεταβολή 9-Αυγ
ΣΥΝΟΛΟ	1.250.983,30	968.158,30	-22,6
(6) Βιομηχανικά είδη ταξινομ. κυρίως κατά την πρώτη ύλη	434.713,30	254.555,20	-41,5
(8) Διάφορα βιομηχανικά είδη	171.837,10	152.108,60	-11,5
(7) Μηχανήματα και υλικό μεταφορών	145.108,10	85.028,80	-41,4
(0) Τρόφιμα και ζώα ζωντανά	140.214,30	140.287,40	0,05
(3) Ορυκτά, καύσιμα, λιπαντικά κλπ.	127.718,60	144.690,90	11,3
(5) Χημικά προϊόντα και συναφή	120.612,20	95.546,10	-10,8
(1) Ποτά και καπνός	51.040,50	50.724,60	-0,7
(2) Πρώτες ύλες μη εδώδιμες, εκτός από καύσιμα	25.716,50	22.558,50	-12,3
(4) Λάδια και λίπη ζωικής ή φυτικής προέλευσης	33.144,50	21.846,50	-34,1
(9) Είδη και συναλλαγές μη ταξινομημένα κατά κατηγορίες	878,1	811,5	-0,1

Πηγή : ΕΣΣΥΕ

Οι βασικές παρατηρήσεις που συνάγονται από τον ανωτέρω πίνακα, σχετικά με τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των ελληνικών εξαγωγών προς την Βουλγαρία, θα μπορούσαν να συνοψισθούν ως εξής :

1. Οι δύο πρώτες σε εξαγωγές κατηγορίες είναι των βιομηχανικών προϊόντων, οι οποίες, σωρευτικά, αντιπροσωπεύουν το 42% της αξίας των ελληνικών εξαγωγών.
2. Μείωση κατέγραψαν οι εξαγωγές σε όλες τις κατηγορίες, πλην των ορυκτών και καυσίμων, όπου σημείωσαν αύξηση, ενώ στα τρόφιμα και ποτά παρέμειναν στα επίπεδα του 2008.

Σημαντική υποχώρηση, σχεδόν διπλάσια εκείνης του συνόλου των ελληνικών εξαγωγών, καταγράφηκε στην μεγαλύτερη εξαγωγική κατηγορία των βιομηχανικών ειδών και κυρίως στα προϊόντα «έντασης εξειδικευμένης εργασίας».

Όσον αφορά στην εξαγωγική συμπεριφορά των επιμέρους κυριότερων κατηγοριών παρατηρούμε ότι την σημαντική υποχώρηση (-41,5%) στην κατηγορία των βιομηχανικών ειδών ταξινομημένων κατά πρώτη ύλη προκάλεσε η ραγδαία μείωση κατά 67,0% των εξαγωγών σιδήρου και χάλυβα, η οποία αποδίδεται κατά κύριο λόγο στην κάμψη της βιομηχανικής και κατασκευαστικής δραστηριότητας στην χώρα. Σημειώνεται ότι τα εν λόγω προϊόντα συμμετέχουν στην κατηγορία των βιομηχανικών με ποσοστό 18,6% έναντι του 33,0% που αντιπροσώπευαν το 2008 και καταλάμβαναν την πρώτη θέση στις ελληνικές εξαγωγές (12,3% στο σύνολο). Στην ίδια κατηγορία, σημαντικές είναι οι μειώσεις που καταγράφηκαν σε προϊόντα άμεσα συνδεδεμένα με την οικοδομική δραστηριότητα και τις κατασκευές, όπως το τσιμέντο, τα προϊόντα χάλυβα και τα προϊόντα αλουμινίου (-50%).

Η υποχώρηση των εξαγωγών στην δεύτερη, σε αξία, κατηγορία των διαφόρων βιομηχανικών ειδών, οφείλεται κυρίως στην βασική υποκατηγορία των (πλεκτών) ενδυμάτων και συμπληρωμάτων ένδυσης (συμμετ. με 6,8% στο σύνολο των ελληνικών εξαγωγών) όπου οι εξαγωγές, συνεχίζοντας την πτωτική τάση των τελευταίων ετών, μειώθηκαν περαιτέρω κατά 17,5%. Αντίθετα, τα λοιπά ενδύματα και συμπλ/ματα ένδυσης σημείωσαν αύξηση 10,7%, καθώς και τα υποδήματα (+11,0), όπως επίσης και ο ανερχόμενος και με πολύ καλές προοπτικές κλάδος των παιχνιδιών (+40,5%).

Στην κατεξοχήν έντασης τεχνολογίας κατηγορία των χημικών και συναφών προϊόντων, η σημειωθείσα κάμψη (-10,8%) αποδίδεται πρωτίστως στις αρνητικές εξαγωγικές επιδόσεις των πλαστικών (- 20,0%) και, κατά δεύτερο λόγο, των οργανικών και ανόργανων χημικών. Τα πλαστικά εδώ αποτελούν την μεγαλύτερη υποκατηγορία με συμμετοχή 71,7% και 7,6% στο

σύνολο των ελληνικών εξαγωγών. Η μόνη υποκατηγορία που παρουσίασε αύξηση είναι αυτή των φαρμακευτικών, όπου οι εξαγωγές, αξίας €4,7 εκατ., υπερδιπλασιάστηκαν σε σχέση με το 2008.

Στην κατηγορία των τροφίμων, την πρώτη θέση σε εξαγωγές κατέχουν τα ζάχαρα και ζαχαρώδη παρασκευάσματα με €34,1 εκατ. και αύξηση 66,0% σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Σημαντική επίσης αύξηση (+50,0%) σημείωσαν οι εξαγωγές των γαλακτοκομικών προϊόντων (€8,0 εκατ.) ενώ, αντίθετα, των φρούτων και λαχανικών, που το 2008 κατείχαν την πρώτη θέση στην εν λόγω κατηγορία, μειώθηκαν κατά 12,8% στα €29,3 εκατ.

Τέλος, στις λοιπές κατηγορίες προϊόντων, οι ελάχιστες θετικές εξελίξεις εντοπίζονται σ' αυτήν των πρώτων υλών, όπου οι εξαγωγές βάμβακος, αξίας €19,5 εκατ., αυξήθηκαν κατά 4,8% και στα ποτά και καπνός, με την οριακή αύξηση των εξαγωγών καπνών (€45,0 εκατ.)

3.11 ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ ΠΡΟΣ ΕΛΛΑΔΑ

Στις βουλγαρικές εξαγωγές κυριαρχούν τα βιομηχανικά προϊόντα, τα οποία μαζί με τα προϊόντα ενέργειας (κυρίως ηλεκτρική ενέργεια) αντιπροσωπεύουν το ήμισυ σχεδόν του συνόλου των β/εξαγωγών προς την Ελλάδα κατά το 2009. Ειδικότερα για την ηλεκτρική ενέργεια, οι εξαγωγές σ' αυτήν, αξίας €1,5 εκατ., παρουσίασαν άνοδο κατά 10,4% σε σχέση με το 2008. Σημειώνεται επίσης ότι, το 2009, η Εθνική Επιχείρηση Ηλεκτρισμού Βουλγαρίας (NEK) πραγματοποίησε εξαγωγές που υπολογίζονται σε 3,7 εκατ. MWh, εκ των οποίων ποσοστό 62,8% κατευθύνθηκε προς την Ελλάδα, 16% προς Σερβία και FYROM και 4% προς Ρουμανία ενώ η τροφοδοσία της εσωτερικής αγοράς, μέσω του δικτύου της, ανήλθε σε 30 εκατ. MWh.

Μειώσεις κατέγραψαν τα κυριότερα εξαγόμενα προς την Ελλάδα προϊόντα, όπως : τα έτοιμα ενδύματα και συμπληρώματα ένδυσης (-20,2%), τα ορυκτά καύσιμα (-10,1%), ο σίδηρος και ο χάλυβας (-48,5%) και τα μη σιδηρούχα μέταλλα, των οποίων οι εξαγωγές κατέγραψαν σημαντική κάμψη κατά 81,4% έναντι υπερδιπλασιασμού τους το 2008 σε σχέση με το 2007.

Σε τρεις μόνο κατηγορίες προϊόντων σημειώθηκε αύξηση στις β/εξαγωγές προς την Ελλάδα, όπως συνάγεται από τον πίνακα που ακολουθεί : του καπνού, των τροφίμων, και των ελαίων. Και οι τρεις κατηγορίες αυτές παρουσιάζουν πολύ καλές και σταθερές εξαγωγικές επιδόσεις κατά τα τελευταία χρόνια, παρά το γεγονός ότι τα αντίστοιχα εμπορικά ισοζύγια είναι πλεονασματικά για την χώρα μας.

Στον επόμενο πίνακα, παρατίθενται στατιστικά στοιχεία των βουλγαρικών εξαγωγών προς την Ελλάδα, για τα έτη 2008 και 2009, σύμφωνα με την 3η Αναθεωρημένη Τυποποιημένη Ταξινόμηση του Διεθνούς Εμπορίου (ΤΤΔΕ):

Πίνακας 23 : Βουλγαρικές εξαγωγές κατά κατηγορία προϊόντων σε εκ €

Κατηγορία	2008	2009	% μεταβολή
ΣΥΝΟΛΟ	1.173.034,80	849.102,30	-27,7
(6) Βιομηχανικά είδη ταξινομ. κυρίως κατά την πρώτη ύλη	450.686,70	201.191,80	-55,4
(8) Διάφορα βιομηχανικά είδη	224.957,60	196.523,10	-12,7
(0) Τρόφιμα και ζώα ζωντανά	141.303,8	145.290,40	2,6
(3) Ορυκτά, καύσιμα, λιπαντικά κλπ.	114.569,70	103.046,70	-10,1
(2) Πρώτες ύλες μη edóδιμες, εκτός από καθσιμα	88.155,20	58.191,80	-34
(7) Μηχανήματα και υλικό μεταφορών	53.503,20	50.018,60	-6,6
(5) Χημικά προϊόντα και συναφή	52.187,5	30.672,30	-41,4
(1) Ποτά και καπνός	31.899,60	42.680,10	33,8
(4) Λάδια και λίπη ζωικής ή φυτικής προέλευσης	15.768,20	21.486,00	36,9
(9) Είδη και συναλλαγές μη ταξινομημένα κατά κατηγορίες	3,208	1,477	-54

Πηγή :ΕΣΥΕ

3.12 ΑΜΕΣΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΤΗΝ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ

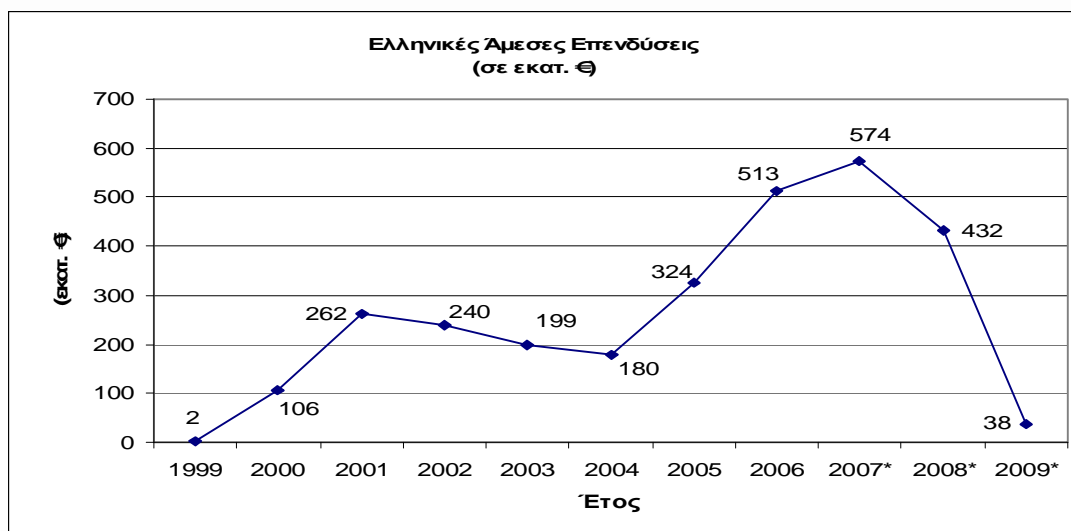
Σύμφωνα με τα στοιχεία της Εθνικής Τράπεζας Βουλγαρίας (BNB), μείωση κατά 90,1% σε σχέση με το 2008 κατέγραψαν οι ελληνικές άμεσες επενδύσεις κατά το 2009, και διαμορφώθηκαν στα €37,7 εκατ., (έναντι €392,3 εκατ. το 2008) ενώ συμμετείχαν με ποσοστό μόλις 1,2% στο σύνολο των ΑΞΕ που πραγματοποιήθηκαν στην χώρα κατά την ανωτέρω περίοδο (έναντι 7,0% το 2008). Σημειώνεται ότι κατά το τρίτο τρίμηνο του 2009, καταγράφηκαν συνολικές εκροές ελληνικών κεφαλαίων ύψους €46 διςεκ. περίπου. Στη δε γενική κατάταξη των ξένων επενδυτών στην Βουλγαρία του 2009, η Ελλάδα πέρασε στην τέταρτη θέση (μετά την Αυστρία και Ολλανδία και το Ηνωμ. Βασίλειο), από τη τρίτη που κατείχε σταθερά μέχρι το 2008.

Ενθαρρυντικά για την εξέλιξη των ελληνικών επενδύσεων εμφανίζονται τα στοιχεία (προσωρινά) στοιχεία της BNB για το πρώτο τρίμηνο του 2010, τα οποία καταγράφουν εισροές ύψους € 37,5 εκατ. έναντι μόλις € 500 χιλ. κατά το αντίστοιχο διάστημα του 2009. Είναι ιδιαίτερα αξιοπρόσεκτο το γεγονός ότι οι επενδύσεις αυτές πραγματοποιήθηκαν σε μία χρονική περίοδο ευρείας κλίμακας αποεπενδύσεων και φυγής κεφαλαίων από την χώρα, με το β/ισοζύγιο επενδυτικών ροών να διαμορφώνεται αρνητικό κατά €22 εκατ. περίπου.

Η ανάκαμψη αυτή της ελληνικής επενδυτικής δραστηριότητας, εφόσον δεν είναι προσωρινή ή συγκυριακή αλλά έχει, έστω και με διακυμάνσεις, περισσότερο μόνιμο χαρακτήρα, αποκτά ιδιαίτερη σημασία ακριβώς επειδή εκδηλώνεται σε συγκυρία δυσμενή για τις οικονομίες και των δύο χωρών, ενώ, παράλληλα, καταδεικνύει το ανανεωμένο ενδιαφέρον των ελληνικών επιχειρήσεων για την χώρα ως επενδυτικό προορισμό.

Η επενδυτική αυτή ώθηση, κατά την ανωτέρω χρονική περίοδο, οφείλεται κατά κύριο λόγο σε μεγάλους ελληνικούς ομίλους λιανεμπορίου όπως οι Carrefour-Μαρινόπουλος και Φουρλή. Η αλυσίδα Carrefour είναι παρούσα στις πόλεις Μπουργκάς και Βάρνα, ενώ, πρόσφατα, εγκαινιάστηκε και το τρίτο σημείο πώλησης του ομίλου στην Σόφια και μάλιστα στο The Mall της Σόφιας, το μεγαλύτερο εμπορικό κέντρο της Βουλγαρίας, το οποίο φιλοξενεί αρκετές ελληνικές επιχειρήσεις και ανήκει στην ελληνικών συμφερόντων επενδυτική εταιρεία Assos Capital. Ο όμιλος Φουρλή έχει ήδη ξεκινήσει την ανάπτυξη του δικτύου των καταστημάτων Ikea, με την κατασκευή του πρώτου Ikea στην Σόφια.

Διάγραμμα 7 : Εξέλιξη Ελληνικών επενδύσεων στην Βουλγαρία σε εκ. €

Πηγή: Εθνική Τράπεζα Βουλγαρίας (BNB)

Όπως συνάγεται από το ανωτέρω γράφημα, η επενδυτική δραστηριότητα των ελληνικών επιχειρήσεων στην Βουλγαρία γνώρισε μεγάλη ώθηση από το 2000 και, ύστερα από μία προσωρινή υποχώρηση κατά την διετία 2002-2004, έφθασε σε ύψος ρεκόρ το 2007 για να υποχωρήσει εκ νέου, το 2008 και 2009 υπό το κράτος της διεθνούς χρηματοπιστωτικής κρίσης.

Ο πίνακας που ακολουθεί παρουσιάζει την εξέλιξη και τη συμμετοχή των κυριότερων επιμέρους τομέων των ελληνικών επενδύσεων στο σύνολο των ελληνικών άμεσων επενδύσεων στη Βουλγαρία :

Πίνακας 24 : Ελληνικές Άμεσες επενδύσεις στην Βουλγαρία (κατά τομέα)

ΤΟΜΕΑΣ	2006	2007	2008	2009	1996-2009	% συμμετοχή
Χρηματοπιστωτικός	203,3	468,1	260	-1,7	1215,7	46,4
Ηλεκτρική ενέργεια	0,2	1,1	0,8	23,5	30,4	1,5
Αγορά ακινήτων	33,9	34,4	28,6	13	201,7	7,7
Παραγωγή, Μεταποίηση	28,9	10,2	5,3	7,8	338	12,9
Χονδρεμπόριο, λιανεμπόριο, επισκευές	78,8	43,1	80,8	40,7	410,4	15,7
Κατασκευές	3,2	7,5	5,2	0,5	42,1	1,6
Ξενοδοχεία και Εστιατόρια	0,5	0,9	0,2	0,2	6,5	0,3
Γεωργία, δασοκομία	2,1	3,4	-1,2	0,2	9,4	0,4
Μεταφορές, επικοινωνίες	154,3	10,6	54,8	-52,7	617,3	23,6
Άλλες Υπηρεσίες	-0,1	-3,5	-4,5	-17,7	33	1,3
Λοιπά	7,4	-1,9	1,6	22,8	29,3	1,1
ΣΥΝΟΛΟ	512,7	574,2	431,5	37,7	2620,5	100

Πηγή: Εθνική Τράπεζα Βουλγαρίας (BNB)

Όπως συνάγεται από τον ανωτέρω πίνακα, σε τρεις μόνον τομείς παρατηρείται αύξηση επενδυτικών εισροών, κατά το 2009 : της ηλεκτρικής ενέργειας, της μεταποίησης και, οριακά, της γεωργίας, ενώ εκροές κεφαλαίων καταγράφονται στον χρηματοπιστωτικό τομέα και κυρίως των υπηρεσιών, ο οποίος, κατά την τελευταία τετραετία, εμφανίζει συνεχόμενες περιπτώσεις αποεπενδύσεων.

Σύμφωνα επίσης με τον ανωτέρω πίνακα, παρατηρείται μία ευρεία διασπορά των ελληνικών επενδύσεων σε διάφορους τομείς, με σημαντικότερο τον χρηματοπιστωτικό (με τους πέντε τραπεζικούς ομίλους : Εθνική, Alpha Bank, Eurobank, Πειραιώς και Εμπορική), που αντιπροσωπεύει σχεδόν το ήμισυ των συνολικών ελληνικών επενδύσεων. Σημειώνεται ότι οι ελληνικές τράπεζες συμμετέχουν με 30% στο συνολικό τραπεζικό ενεργητικό, με 20% στο σύνολο των χορηγήσεων και άνω του 30% στο σύνολο των καταθέσεων στην χώρα.

Σημαντική δραστηριότητα επίσης έχουν αναπτύξει οι ελληνικές επιχειρήσεις στον τομέα των τηλεπικοινωνιών (Globul – Cosmote), στον βιομηχανικό με κυριότερους εκπρόσωπους την STOMANA (ΒΙΟΧΑΛΚΟ) και τον ΤΙΤΑΝ καθώς και στον κατασκευαστικό (ΤΕΡΝΑ, ΑΚΤΩΡ) και τις υπηρεσίες (ICAP).

Σύμφωνα με τα στοιχεία του β/Υπουργείου Οικονομίας, Ενέργειας και Τουρισμού, οι εγγεγραμμένες εταιρείες με ελληνική συμμετοχή από 5% έως 100% αριθμούν περί τις 4.500 (ενεργές υπολογίζονται σε 500 με 550). Από άποψη αριθμού καταχωρημένων εταιρειών, η Ελλάδα έπεται της Τουρκίας (περί τις 6.500 εταιρείες) και της Ρωσίας (περί τις 5.000 εταιρείες).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο : ΡΟΥΜΑΝΙΑ

4.1 ΓΕΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ-ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ

Η Ρουμανία υπήρξε ένα από τα ταχύτερα αναπτυσσόμενα κράτη μέλη της ΕΕ, με μέση ετήσια αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ κατά 6,8% για τα έτη 2004 και 2008. Η ύπαρξη ξένων κεφαλαίων στην χώρα οδήγησε σε αύξηση των καταναλωτικών δαπανών και κατ' επέκταση σε αύξηση των επενδύσεων. Ωστόσο, η ισχυρή ανάπτυξη συνοδεύτηκε από την επιδείνωση των εξωτερικών και δημοσιονομικών ισορροπιών. Με την εμφάνιση των πρώτων ενδείξεων της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης, οι εισροές κεφαλαίων μειώθηκαν αισθητά και η συναλλαγματική ισοτιμία του RON έναντι του ευρώ μειώθηκε κατά περισσότερο από 30% από τον Αυγούστο του 2007 έως και του Ιανουαρίου 2009. Οι μειωμένες χρηματοδοτήσεις, η υποτίμηση του νομίσματος, καθώς και η απότομη πτώση των εξαγωγών λόγω της ύφεσης στο παγκόσμιο εμπόριο, οδήγησαν σε απότομη μείωση του πραγματικού ΑΕΠ κατά 7,1% το 2009.

Όταν η παγκόσμια οικονομική κρίση ήταν πια πραγματικότητα και για την Ρουμανία, η κυβέρνηση στράφηκε στην διεθνή κοινότητα για βοήθεια, και τον Μάρτιο του 2009 έλαβε €12,9 δις. ευρώ δάνειο από το ΔΝΤ, ως ένα μέρος του συνολικού πακέτου στήριξης ύψους 20 δις εκατομμυρίων €. Πιο συγκεκριμένα, το συνολικό πακέτο στήριξης ανήλθε στο ποσό των €19,9 δις. (\$ 26,4 δις.), εκ των οποίων τα €5 δις. Ευρώ τα παρείχε η Ευρωπαϊκή Ένωση, το €1 δις. ευρώ η Παγκόσμια Τράπεζα, ενώ η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (ΕΤΑΑ) καθώς και η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ) προσέφεραν το υπόλοιπο €1 δις.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να σημειωθεί, ότι στις 21 Σεπτεμβρίου 2009, το ΔΝΤ ολοκλήρωσε τον πρώτο έλεγχο της οικονομικής επίδοσης της Ρουμανίας στο πλαίσιο του προαναφερθέντος προγράμματος στήριξης και αμέσως εκταμιεύθηκαν περίπου 1.854.000.000 € ή US 2727 εκατομμύρια δολάρια. Επιπλέον, στις 19 Φεβρουαρίου 2010, ανήγγειλε την ολοκλήρωση του δεύτερου και τρίτου ελέγχου των επιδόσεων της Ρουμανίας και αμέσως δόθηκαν περίπου 2,45 δις εκατομμύρια € ή περίπου US \$ 3.32 δις.), με αποτέλεσμα οι συνολικές εισροές στο πλαίσιο του προγράμματος να αγγίζουν περίπου τα €9, 32 δις ή περίπου US \$ 12.60 δις.

Το ΑΕΠ αναμένεται να ανακάμψει ελαφρώς στο 0,8% για το 2010, αυξάνοντας σταδιακά στο 3,5% για το 2011 (βάσει των προβλέψεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής). Η αναμενόμενη βελτίωση των οικονομικών συνθηκών για το 2010 θα είναι άμεσο επακόλουθο της ανάκαμψης της εξωτερικής ζήτησης καθώς και των άμεσων ξένων επενδύσεων. Οι προβλέψεις των Business Monitor International, παρουσιάζουν μια σαφώς βελτιωμένη εικόνα με αύξηση του ΑΕΠ κατά

2,0% για το 2010 και κατά 2,6% για το 2011. Τέλος, η συμβολή του ΔΝΤ θα οδηγήσει σε αύξηση του ΑΕΠ κατά 1,3% το 2010 και 4,7% το 2011. Κοινό σημείο αναφοράς όλων των ανωτέρω προβλέψεων είναι ότι τα προ της κρίσης επίπεδα του ΑΕΠ δεν πρόκειται να επιτευχθούν πριν από το 2012.

Η ιδιωτική κατανάλωση δεν αναμένεται να αυξηθεί λόγω της βραδύτερης αύξησης των μισθών και των υψηλών ποσοστών ανεργίας. Πιο συγκεκριμένα, στις αρχές του Μαΐου του 2010 ανακοινώθηκε από την κυβέρνηση ότι οι μισθοί των δημοσίων υπαλλήλων θα μειωθούν κατά 25% ενώ οι συντάξεις κατά 15% με εφαρμογή από τον Ιούνιο του 2010, σε μια προσπάθεια να κάνουν ένα αποφασιστικό βήμα προς την επίτευξη των δημοσίων στόχων όπως αυτοί τέθηκαν με την υπογραφή του πακέτου στήριξης με το ΔΝΤ, την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Παγκόσμια Τράπεζα.

Το δημόσιο έλλειμμα της Ρουμανίας αυξήθηκε σημαντικά τον Φεβρουάριο του 2010, προκαλώντας έντονες ανησυχίες για την ικανότητα της κυβέρνησης να ικανοποιήσει τις οδηγίες του ΔΝΤ. Ωστόσο, η έγκριση του νέου φορολογικού νομοσχεδίου, σε συνδυασμό με τις ενδείξεις ότι το ΔΝΤ θα μπορούσε να προσφέρει περαιτέρω στήριξη στη Ρουμανία, ακόμη και μετά την λήξη του ισχύοντος πακέτου, ενισχύει τις προσδοκίες για δημοσιονομική σταθερότητα και μακροπρόθεσμες διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις.

Θα πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι η Ρουμανία αντιμετώπισε μια άλλη πολιτική κρίση κατά το τελευταίο τρίμηνο του 2009, η οποία λύθηκε με την επανεκλογή του Προέδρου Τραϊάν Μπασέσκου και τον σχηματισμό της νέας κυβέρνησης στα τέλη Δεκεμβρίου 2009. Η πολιτική σταθερότητα αποτελεί μείζον ζήτημα για την Ρουμανία καθώς η εύθραυστη ιστορία της, μετά την απομάκρυνση του κομμουνισμού στη δεκαετία του 1990, υποδηλώνει ότι οι κίνδυνοι για τη σταθερότητα μπορεί να εξακολουθήσουν να αποτελούν κυρίαρχο χαρακτηριστικό του πολιτικού τοπίου και να εμποδίσουν την χώρα από το να ξεπεράσει τα προβλήματα της.

Ο νέος πρόεδρος της Ρουμανίας ανέφερε ότι η χώρα μπορεί να ζητήσει περαιτέρω βοήθεια από το ΔΝΤ, υπό την μορφή μιας πιο ευέλικτης πιστωτικής πολιτικής, κάτι με το οποίο το ΔΝΤ φαίνεται να συμφωνεί. Μια τέτοια εξέλιξη θα μπορούσε να έχει θετικά αποτελέσματα για δύο βασικούς λόγους. Πρώτον, η παρουσία του ΔΝΤ θα συνεχίσει να παρέχει ένα ισχυρό πολιτικό στήριγμα για τη προώθηση των μεταρρυθμίσεων, δεδομένου ότι χωρίς την επιρροή του, τυχόν επενδύσεις κινδυνεύουν να μειωθούν. Δεύτερον, η παρουσία του ΔΝΤ θα μείωνε στο ελάχιστο το αίσθημα κινδύνου των επενδυτών για τους ίδιους ακριβώς λόγους.

Η ρουμανική οικονομία αναμένεται να βελτιωθεί ορατά το 2011. Το ΑΕΠ της χώρας αναμένεται να βελτιωθεί, αφενός λόγω της αύξησης κατά 4,2% στις καταναλωτικές δαπάνες, και

αφετέρου λόγω της αύξησης κατά 5,8%, στις επενδυτικές δαπάνες. Οι κρατικές δαπάνες αναμένεται να παραμείνουν χαμηλές, λόγω της επιτακτικής ανάγκης για κρατική εξυγίανση. Οι εξωτερικοί παράγοντες αναμένεται να συμβάλλουν αρνητικά στην αύξηση του ΑΕΠ, καθώς η ανάκαμψη της εσωτερικής ζήτησης θα πρέπει να δώσει σημαντική ώθηση και στην ανάπτυξη των εισαγωγών της χώρας.

Ο κύριος στόχος της Ρουμανίας είναι η μείωση του ελλείμματος, το οποίο είχε αυξηθεί σημαντικά λόγω της απότομης συρρίκνωσης της ανάπτυξης για το 2009. Σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία, το έλλειμμα αυξήθηκε από 5,4% του ΑΕΠ το 2008 σε 8,3% το 2009, κατά πολύ υψηλότερο από το στόχο της κυβέρνησης που υπολόγιζε έλλειμμα της τάξεως του 7,8% του ΑΕΠ. Το χάσμα αυτό οφείλεται, τόσο σε καθυστερούμενες οφειλές σε τομείς όπως η υγειονομική περίθαλψη, όσο και στο χαμηλότερο από το αναμενόμενο ονομαστικό ΑΕΠ.

Στα πλαίσια της χρηματοδοτικής βοήθειας, η κυβέρνηση δεσμεύτηκε να λάβει μέτρα για να επιτευχθεί ο στόχος του δημοσιονομικού ελλείμματος ίσου με το 5,9% του ΑΕΠ. Ο προϋπολογισμός του 2010 που εγκρίθηκε από το Κοινοβούλιο τον Ιανουάριο του ίδιου έτους, είναι συνεπής με την παραπάνω δέσμευση καθώς περιλαμβάνει μια σειρά μέτρων για την περικοπή των δαπανών κατά περίπου 2% του ΑΕΠ και της αύξησης των εσόδων κατά περίπου 0,5% του ΑΕΠ. Όπως επισημάνθηκε προηγουμένως, τα μέτρα περιλαμβάνουν περαιτέρω μειώσεις στον δημόσιο τομέα (πάγωμα σε μισθούς του δημοσίου), πάγωμα των συντάξεων και περικοπές στις δαπάνες για αγαθά και υπηρεσίες. Επίσης, αυξήθηκαν οι ειδικοί φόροι κατανάλωσης και επρόκειτο να εισαχθεί φόρος επί της ιατρικής περίθαλψης.

Σύμφωνα με το Υπουργείο Οικονομικών το δημοσιονομικό έλλειμμα το Φεβρουάριο του 2010 άγγιξε το 1,1% του ΑΕΠ. Δεδομένου ότι οι δημοσιονομικοί λογαριασμοί ήταν πέραν των επιτρεπτών ορίων κατά τη διάρκεια του Ιανουαρίου 2010, η κυβέρνηση θα δυσκολευθεί να επιτύχει το στόχο που έθεσε το ΔΝΤ για δημοσιονομικό έλλειμμα αντίστοιχο του 1,5% του ΑΕΠ για το πρώτο τρίμηνο του 2010. Η μη επίτευξη των στόχων αυτών θα σήμαινε καθυστερήσεις στην αποπληρωμή των εκκρεμών δόσεων του δανείου, οι οποίες μέχρι τώρα συνεισφέρουν στην ενίσχυση της χρηματοπιστωτικής και οικονομικής σταθερότητας. Παρά το γεγονός ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση προβλέπει ένα δημοσιονομικό έλλειμμα της τάξεως του 8% του ΑΕΠ στο τέλος του έτους 2010, το ίδρυμα Business Monitor International προέβλεψε έλλειμμα αντίστοιχο του 5,8% του ΑΕΠ για το 2010, και 2,8% του ΑΕΠ για το 2011 (κάτω από το όριο του 3% του Μάαστριχτ).

Ο δείκτης τιμών του καταναλωτή ανήλθε στο 4,7% στο τέλος του 2009, ελαφρώς υψηλότερος από τα αποδεκτά επίπεδα του 3,5% (+/-1%) που ορίζει ο ΝΒΡ. Η κεντρική τράπεζα,

για τρίτη συνεχόμενη χρονιά, δεν κατάφερε να τηρήσει τους στόχους που είχε θέσει για τα επίπεδα του πληθωρισμού, αντικατοπτρίζοντας έτσι τις συνεχείς ακαμψίες στις αγορές τόσο των προϊόντων όσο και της εργασίας, καθώς και τις αυξήσεις στις τιμές των καυσίμων και των έμμεσων φόρων. Για το 2010, οι προβλέψεις για τον πληθωρισμό έχουν λάβει υπόψη τους τις πρόσφατες αυξήσεις των ειδικών φόρων κατανάλωσης επί του καπνού και της βενζίνης, όπως επίσης και την ανάκαμψη των διεθνών τιμών ενέργειας. Ωστόσο, θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι ανωτέρω προβλέψεις μπορούν να αντισταθμιστούν από τη νωθρότητα της εγχώριας ζήτησης. Ως αποτέλεσμα αυτών των κινήσεων, ο Εναρμονισμένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή αναμένεται να μειωθεί ελαφρά στο 4,3% για το 2010 και στο 3% το 2011.

Το ποσοστό ανεργίας δεν αναμένεται να μειωθεί κατά τα πρώτα στάδια της οικονομικής ανάκαμψης της χώρας. Συνήθως υπάρχει μια χρονική υστέρηση μεταξύ της ανάκαμψης της οικονομικής δραστηριότητας και της μείωσης του ποσοστού ανεργίας, επομένως το τελευταίο αναμένεται να αυξηθεί σε 8,5% κατά μέσο όρο το 2010. Οι στατιστικές μελέτες δείχνουν ότι ο δείκτης θα αρχίσει να σταθεροποιείται το δεύτερο εξάμηνο του 2010 και κατά το 2011, όπου υπολογίζεται να κινηθεί με μέσο ρυθμό 7,9%.

Το έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών αναμένεται να παραμείνει σε ποσοστό 4,4% για το 2010. Με την ενίσχυση της εγχώριας ζήτησης, το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών, σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, αναμένεται να αγγίξει το 5,6% του ΑΕΠ το 2011. Η Ρουμανία διαθέτοντας ένα σταθερό τραπεζικό σύστημα και ένα ισχυρό ιδιωτικό τομέα, κατατάσσεται υψηλότερα στην κλίμακα από τις υπόλοιπες οικονομίες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, προσελκύνοντας με αυτόν τον τρόπο και περισσότερους επενδυτές. Ως εκ τούτου, ενώ οι εξαγωγές είναι πιθανόν να επιτύχουν υψηλές επιδόσεις το 2010 και το 2011, η αύξηση των εισαγωγών αναμένεται να είναι ακόμη μεγαλύτερη, διατηρώντας το έλλειμμα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών.

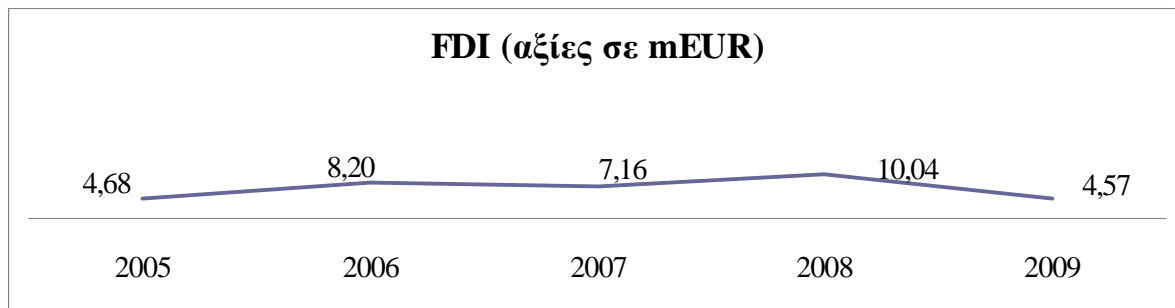
Η αξία των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων το 2009 μειώθηκε κατά 54,5% σε σχέση με το 2008, στα 4.57 εκατομμύρια €, από 10.04 το 2008, ενώ το ίδιο έτος σημειώθηκε σημαντική ανάκαμψη της τάξεως του 40,2% σε σχέση με το 2007 όπου η αξία των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων αντιστοιχούσε σε 7.16 εκατομμύρια €

Πίνακας 25 : Άμεσες Ξένες Επενδύσεις

Άμεσες Ξένες Επενδύσεις					
Έτος	2005	2006	2007	2008	2009
Αξία σε εκ. ΕΥΡΩ	4,68	8,20	7,16	10,04	4,57
Δ % από προηγ. Έτος		75,3%	-12,7%	40,2%	-54,5%

Πηγή unctadstat

Διάγραμμα 8 : Άμεσες Ξένες Επενδύσεις Ρουμανίας

Πηγή: Romanian National Institute of Statistics

Από την άλλη πλευρά, αναμένεται ότι οι εξωτερικοί κίνδυνοι για την παροχή χρηματοδότησης θα παραμείνουν, καθώς το επενδυτικό κλίμα παραμένει εξαιρετικά εύθραυστο. Ειδικότερα, υπενθυμίζεται ότι η δημοσιονομική κρίση στην Ελλάδα είναι προσδιοριστική του ευρύτερου κλίματος που επικρατεί σε ολόκληρη τη ζώνη του ευρώ, πράγμα που θα ενισχύσει την αίσθηση του κίνδυνου, που κατ' επέκταση θα επηρεάσει και την Ρουμανία.

Στις 2 Φεβρουαρίου του 2010, οι Fitch Ratings αναθεώρησαν την κατάσταση της Ρουμανίας από σταθερή σε αρνητική. Η βελτίωση των οικονομικών συνθηκών και η αύξηση των χρηματοδοτήσεων, μείωσε το έλλειμμα του 2009, εξομαλύνοντας έτσι τις σχέσεις με το ΔΝΤ. Η εξέλιξη αυτή είχε σαν άμεσο αποτέλεσμα την ενίσχυση της πιστοληπτικής ικανότητας της χώρας. Πιο συγκεκριμένα, η κατάθεση του προϋπολογισμού του 2010 και η έγκριση του πακέτου στήριξης για την Ρουμανία, συνέβαλαν στην αντιμετώπιση της μακρο-οικονομικής αστάθειας μειώνοντας έτσι σημαντικά τους όποιους οικονομικούς κινδύνους.

Μετά το πέρας των προεδρικών εκλογών του Νοεμβρίου 2009, η κυβέρνηση ενέκρινε τον προϋπολογισμό του 2010, ο οποίος στοχεύει σε έλλειμμα της τάξεως του 5,9% του ΑΕΠ, σύμφωνα με τις δεσμεύσεις προς το ΔΝΤ και την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η έγκριση του προϋπολογισμού χάρισε στην Ρουμανία τις επόμενες δόσεις του δανείου από το διεθνές πακέτο στήριξης, καθώς και εκείνες που καθυστερούσαν από το Νοέμβριο του 2009.

Ωστόσο, εγκυμονούν σοβαροί κίνδυνοι από την υλοποίηση του εν λόγω προϋπολογισμού, όσον αφορά τουλάχιστον την εφαρμογή των πολιτικών μεταρρυθμίσεων, που αναφέρονται σε πάγωμα των μισθών του δημοσίου τομέα και στην απόλυση περίπου 100.000 εργαζόμενους σε αυτόν, κυρίως λόγω της σχετικής κοινοβουλευτικής πλειοψηφίας της κυβέρνησης και των κακών δημοσιονομικών επιδόσεων κατά τα έτη 2007-2008. Οι Fitch σημειώνουν επίσης ότι η δημοσιονομική εξυγίανση θα πρέπει να συνεχιστεί πέραν του 2010 για τη ομαλή προσαρμογή της οικονομίας και την μείωση του δημοσίου χρέους.

Στην έκθεσή τους στις 26 Απριλίου 2010, οι Moody's ισχυρίζονται ότι βάση των μακροοικονομικών στοιχείων η ύφεση δείχνει να πλησιάζει στο τέλος της στη Ρουμανία. Επιπλέον, το ίδιο ίδρυμα υποστηρίζει ότι η οικονομία θα ανθίσει και πάλι στα μέσα του 2010. Οι εξαγωγές, στο διάστημα υπό εξέταση, είχαν σταθεροποιηθεί και η εγχώρια ρευστότητα ήταν σαφώς βελτιωμένη, πράγμα που θα συνέβαλλε στην οικονομική ανάκαμψη κατά την διάρκεια του 2010. Ωστόσο, οι Moody's υπολογίζουν ότι η εγχώρια οικονομία θα παραμείνει υποτονική για αρκετά χρόνια λόγω της δημοσιονομικής εξυγίανσης, της αύξησης της ανεργίας και της αναδιάρθρωσης του τραπεζικού τομέα. Τα στοιχεία για το πρώτο τρίμηνο του 2010 επισήμαναν την τάση αυτή, αφού η εγχώρια ζήτηση παρέμεινε αδύναμη. Βραδύτερη ανάπτυξη στις μεγάλες ευρωπαϊκές οικονομίες είναι επίσης πιθανό να οδηγήσει σε λιγότερες άμεσες ξένες επενδύσεις από αυτές που είχαν παρατηρηθεί πριν από την κρίση. Οι Moody's εξακολουθούν να προβλέπουν αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ κατά 2% για το 2010, αλλά ταυτόχρονα αναφέρουν ότι οι κίνδυνοι παραμένουν.

Κατά την άποψή τους, η ρουμανική πολιτική παραμένει μετέωρη, με τα κόμματα ακόμα διχασμένα για το ποια είναι η καλύτερη προσέγγιση όσον αφορά την οικονομική πολιτική που θα πρέπει να χαραχθεί. Το ΔΝΤ και η ΕΕ ήταν ανεκτικοί στον αργό ρυθμό προόδου που είχε παρατηρηθεί πριν από τις προεδρικές εκλογές της Ρουμανίας το 2009, αλλά υπάρχουν ενδείξεις ότι έχουν γίνει πιο απαιτητικοί για το 2010. Η κυβέρνηση κατάφερε να περάσει έναν σφιχτό προϋπολογισμό για το 2010 και να επιβάλει μια σειρά διαρθρωτικών μέτρων, τα οποία έκαναν εφικτή την ανανέωση του προγράμματος στήριξης τον Φεβρουάριο του ίδιου έτους. Ωστόσο, η αμφιλεγόμενη σύσταση του κοινοβουλίου εμποδίζει την εφαρμογή των πρόσθετων μεταρρυθμίσεων που απαιτούνται από το ΔΝΤ και την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Πίνακας 26 : Βασικοί μακροοικονομικοί δείκτες

	ΒΑΣΙΚΟΙ ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ					
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Όνομαστικό ΑΕΠ	7,9	6,3	7,3	-7,1	0,8	3,5
Ίδιωτική Κατανάλωση	12,7	11,9	9,5	-10,5	0,7	4,2
Δημόσια Κατανάλωση	-4,1	-0,1	7,1	0,8	-2,5	1
Ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου	19,9	30,3	16,2	-25,3	2,3	5,8
Εκ των οποίων: εξοπλισμός	23,5	28,3	19	-32,7	3	4,3
Εξαγωγές (αγαθών και υπηρεσιών)	10,4	7,8	8,7	-5,5	5,5	6,5
Εισαγωγές (αγαθών και υπηρεσιών)	22,6	27,3	7,8	-20,6	3,9	7,6
Εθνικό Ακαθάριστο Εισόδημα (Αποπληθωριστής ΑΕΠ)	7,4	6	7	-5,1	-0,2	2,4
Συμβολή στην αύξηση του ΑΕΠ: Εγχώρια ζήτηση	12,9	15,9	12,4	-14,8	0,6	4,3
Αποθέματα	1,4	0	-4,2	0,4	0	0
Καθαρές Εξαγωγές	-6,3	-9,6	-0,8	7,3	0,3	-0,8
Ανεργία	0,7	0,4	-0,2	-1	-1,7	0,8
Ποσοστό ανεργίας	7,3	6,4	5,8	6,9	8,5	7,9
Κατά κεφαλήν εισόδημα εξαρτημένης εργασίας	12,4	22	24,2	3,1	2,3	2,5
Κόστος εργασίας ανά μονάδα στο σύνολο της οικονομίας	4,9	15,2	15,4	9,9	-0,2	-0,1
Πραγματικό κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος	-5,1	1,5	0,2	7	-4,6	-4
Ρυθμός Αποταμίευσης νοικοκυριών	-	-	-	-	-	-
Αποπληθωριστής ΑΕΠ	10,6	13,5	15,2	2,7	4,6	4
Εναρμονισμένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή	6,6	4,9	7,9	5,6	4,3	3
Όροι εμπορευματικών συναλλαγών	7,2	10,6	3,2	0,1	1,3	1,2
Εμπορικό Ισοζύγιο	-12	-14,3	-13,6	-5,8	-5,1	-5,1
Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών	-10,6	-13,6	-12,7	-4,4	-4,4	-5,6
Καθαρός Δανεισμός	-10,4	-13	-12,3	-3,9	-3,9	-5,1
Γενικό Ισοζύγιο Κυβέρνησης	-2,2	-2,5	-5,4	-8,3	-8	-7,4
Ακαθάριστο Χρέος Γενική Κυβέρνησης	12,4	12,6	13,3	23,7	30,5	35,8

Πηγή: :European Economic Forecast, Spring 2010 .

4.2 ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ

Το έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου μειώθηκε σχεδόν κατά τα τρία τέταρτα το 2009, σε σχέση με το έτος 2008, ενώ η αξία του όγκου εμπορίου σημείωσε πτώση κατά 19 εκ. Ευρώ το 2009 σε σύγκριση με το 2008.

Η αξία των Ρουμανικών εξαγωγών το 2009 σημείωσε μείωση κατά 4.6 εκ. Ευρώ, από 33.725 εκ. Ευρώ το 2008 σε 29.091 εκ. Ευρώ το 2009.

Η αξία του Ρουμανικών εισαγωγών το 2009 σημείωσε μείωση κατά 14 εκ. Ευρώ, από 52.834 εκ. Ευρώ το 2008 σε 38.895 εκ. Ευρώ το 2009.

Η κάλυψη των εισαγωγών από τις εξαγωγές, υπολογίζεται στο 74,8%. Το ποσοστό κάλυψης των εισαγωγών από τις εξαγωγές το 2009, είναι μεγαλύτερο κατά 11 ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με το προηγούμενο έτος (63,8%).

Πίνακας 27 : Εξωτερικό εμπόριο σε εκ. €

Εξωτερικό Εμπόριο	1/12/2008	1/12/2009	Δ
Εξαγωγές (σε εκατ. €)	33.725	29.091	-4.634
Εισαγωγές (σε εκατ. €)	52.834	38.895	-13.939
Εμπορικό Ισοζύγιο	-19.082	-9.804	9.278
Όγκος εμπορείου	86.559	67.986	-18.573
Δείκτης Κάλυψης εξ/εισ.%	63,8%	74,8%	

Πηγή: Romanian National Institute of Statistics

Η ΕΕ αποτελεί το σημαντικότερο εμπορικό εταίρο της Ρουμανίας και για το 2009 κατέχοντας το μεγαλύτερο μερίδιο εξωτερικού εμπορίου της χώρας. Από τις χώρες εκτός ΕΕ σημαντικότεροι εμπορικοί εταίροι της Ρουμανίας είναι η Κίνα, η Ρωσία και οι ΗΠΑ.

Πίνακας 28 : Εξωτερικό εμπόριο ανά ομάδα χωρών

σε εκ. ΕΥΡΩ	ΕΞΑΓΩΓΕΣ FOB 2009	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ CIF 2009	ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΠΛΗΡΩΜΩΝ
ΣΥΝΟΛΟ	29090,8	38895,2	-9804,4
ΕΥΡΩΠΗ	25749,6	32643,5	-6893,9
ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ	21642	28526,4	-6884,4
ΕΦΤΑ	655,5	444,6	210,9
ΆΛΛΕΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΕΣ ΧΩΡΕΣ	3452,2	3672,5	-220,3
ΑΣΙΑ	2018	4917,9	-2899,9
ΜΕΣΗ ΑΝΑΤΟΛΗ	1096,8	286,5	810,3
ΆΛΛΕΣ ΑΣΙΑΤΙΚΕΣ ΧΩΡΕΣ	921,2	4631,4	-3710,2
ΑΦΡΙΚΗ	705,8	261,8	444
ΒΟΡΕΙΑ ΑΦΡΙΚΗ	526,9	169,9	357
ΆΛΛΕΣ ΑΦΡΙΑΤΙΚΕΣ ΧΩΡΕΣ	178,9	91,9	87
ΑΜΕΡΙΚΗ	597,9	1052,9	-455
ΒΟΡΕΙΑ ΑΜΕΡΙΚΗ	365,7	582,9	-217,2
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ	137,5	75,9	61,6
ΝΟΤΙΑ ΑΜΕΡΙΚΗ	94,6	394,1	-299,5
ΩΚΕΑΝΙΑ	19,5	19,1	0,4

Πηγή: Romanian National Institute of Statistics

4.3 ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ - ΚΥΡΙΟΤΕΡΟΙ ΕΜΠΟΡΙΚΟΙ ΕΤΑΙΡΟΙ

Η συνολική αξία των εισαγωγών της Ρουμανίας το έτος 2009 ανήλθε σε 38.896,9 εκ. Ευρώ, σημειώνοντας μείωση κατά 32%, σε σχέση με το 2008.

Όσον αφορά στις εισαγωγές της Ρουμανίας ανά χώρα, πλην της Γερμανίας η οποία αποτελεί τον σημαντικότερο προμηθευτή της, άλλες εξίσου σημαντικές χώρες προμηθευτές της Ρουμανίας είναι η Ιταλία στην οποία αντιστοιχεί το 11,7% της αξίας των ρουμανικών εισαγωγών, ενώ ακολουθούν η Ουγγαρία, η Γαλλία και η Κίνα όπως παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

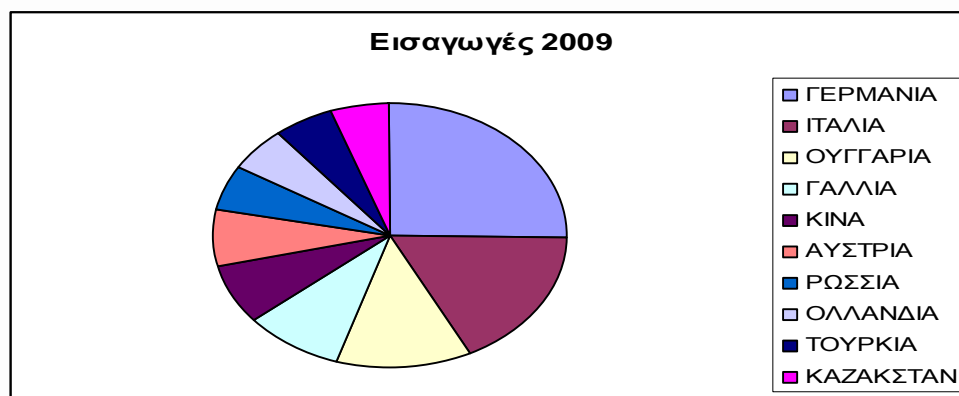
Η αξία των ελληνικών εξαγωγών στην Ρουμανία το 2009, ανήλθαν σε 588 εκ. Ευρώ κερδίζοντας με αυτόν τον τρόπο την δέκατη έβδομη θέση με ποσοστό 1,5% της συνολικής αξίας του ρουμανικών εισαγωγών.

Πίνακας 29 : Εισαγωγές ανά χώρα σε εκ. €

A/A	σε εκ. ΕΥΡΩ	2009	% ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ	Δ %2009/2008
	ΣΥΝΟΛΟ	38896,9	100	68
1	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	6727,2	17,3	71,5
2	ΙΤΑΛΙΑ	4572,4	11,7	69,1
3	ΟΥΓΓΑΡΙΑ	3254,7	8,4	75,8
4	ΓΑΛΛΙΑ	2394,8	6,2	74,6
5	ΚΙΝΑ	1901,7	4,9	78,8
6	ΑΥΣΤΡΙΑ	1849,7	4,8	65,5
7	ΡΩΣΙΑ	1499,2	3,9	44,9
8	ΟΛΛΑΝΔΙΑ	1497,3	3,9	70,2
9	ΤΟΥΡΚΙΑ	1459,6	3,8	52,6
10	ΚΑΖΑΚΣΤΑΝ	1380,6	3,6	53,8
11	ΠΟΛΩΝΙΑ	1380,8	3,5	71,4
12	ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	942,3	2,4	90,2
13	ΤΣΕΧΙΑ	917	2,4	64,4
14	Μ.ΒΡΕΤΑΝΙΑ	860,4	2,2	77,6
15	ΒΕΛΓΙΟ	808,1	2,1	70,7
16	ΙΣΠΑΝΙΑ	747,2	1,9	67,1
17	ΕΛΛΑΔΑ	588,2	1,5	70,8
18	ΣΛΟΒΑΚΙΑ	535,9	1,4	63,8
19	ΗΠΑ	501,8	1,3	60,5
20	ΙΝΔΙΑ	405	1	95,4

Πηγή: Romanian National Institute of Statistics

Διάγραμμα 9 : Εισαγωγές ανά χώρα κατά το 2009 (σε εκ. €)

Πηγή: Romanian National Institute of Statistics

Στην πρώτη θέση των Ρουμανικών εισαγωγών βρίσκεται το Αργό πετρέλαιο με ποσό που αντιστοιχεί στα 2.241 εκ. Ευρώ. Ακολουθούν τα φαρμακευτικά είδη με συνολική αξία της τάξεως του 1.580 εκ. Ευρώ, το ηλεκτρολογικό υλικό για τηλεφωνικές συνδέσεις με 1.406 εκ. Ευρώ, ενώ την πεντάδα συμπληρώνουν τα εξαρτήματα των φορτηγών αυτοκινήτων με 1.119 εκ. Ευρώ και τα οχήματα για την μεταφορά επιβατών με 851 εκ. Ευρώ.

Ακολουθεί αναλυτική παρουσίαση των εισαγόμενων προϊόντων ανά κατηγορία υλικού για το έτος 2009.

Πίνακας 30 : Εισαγωγές Ρουμανία ανά κατηγορία προϊόντων (σε εκ. €)

A/A	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΣΕ ΕΚ. ΕΥΡΩ
1	ΑΡΓΟ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟ	2241
2	ΦΑΡΜΑΚΑ	1580
3	ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΓΙΑ ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΕΣ ΣΥΝΔΕΣΕΙΣ	1406
4	ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ ΦΟΡΤΗΓΩΝ	1119
5	ΟΧΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΕΠΙΒΑΤΩΝ	851
6	ΚΑΛΩΔΙΑ, ΣΥΡΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΓΩΓΟΙ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ	650
7	ΑΕΡΙΟΙ ΥΔΡΟΓΟΝΑΝΘΡΑΚΕΣ	518
8	ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ	517
9	ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΓΙΑ ΣΥΝΔΕΣΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΚΥΚΛΩΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΑΣΗ ΠΟΥ ΔΕΝ ΥΠΕΡΒΑΙΝΕΙ ΤΑ 1000V	443
10	ΦΡΕΣΚΟ, ΚΑΤΕΨΥΓΜΕΝΟ ΧΟΙΡΙΝΟ	385
11	ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	338
12	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΑ ΚΥΚΛΩΜΑΤΑ	335
13	ΜΕΡΗ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΜΟΝΑ ΤΟΥΣ Η ΣΕ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟ ΜΕ ΤΟΥΣ ΚΩΔΙΚΟΥΣ 8525 ΕΩΣ 8528	313
14	ΔΕΡΜΑΤΑ	312
15	ΑΝΤΛΙΕΣ ΓΙΑ ΑΕΡΑ, ΑΕΡΟΣΥΜΠΙΕΣΤΕΣ, ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ ΑΕΡΑ	304

Πηγή: Romanian National Institute of Statistics

4.5 ΕΞΑΓΩΓΕΣ - ΚΥΡΙΟΤΕΡΟΙ ΕΜΠΟΡΙΚΟΙ ΕΤΑΙΡΟΙ

Η συνολική αξία των εξαγωγών της Ρουμανίας το έτος 2009 ανήλθε σε 29.116 εκ. Ευρώ, σημειώνοντας μείωση κατά 13,7%, σε σχέση με το 2008.

Όσον αφορά στις εξαγωγές της Ρουμανίας ανά χώρα, πλην της Γερμανίας η οποία αποτελεί τον σημαντικότερο αποδέκτη των ρουμανικών προϊόντων, άλλες εξίσου σημαντικές χώρες που προμηθεύονται από την Ρουμανίας είναι η Ιταλία στην οποία αντιστοιχεί το 15,3% της αξίας των ρουμανικών εξαγωγών, ενώ ακολουθούν η Γαλλία, η Τουρκία και η Ουγγαρία, όπως παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

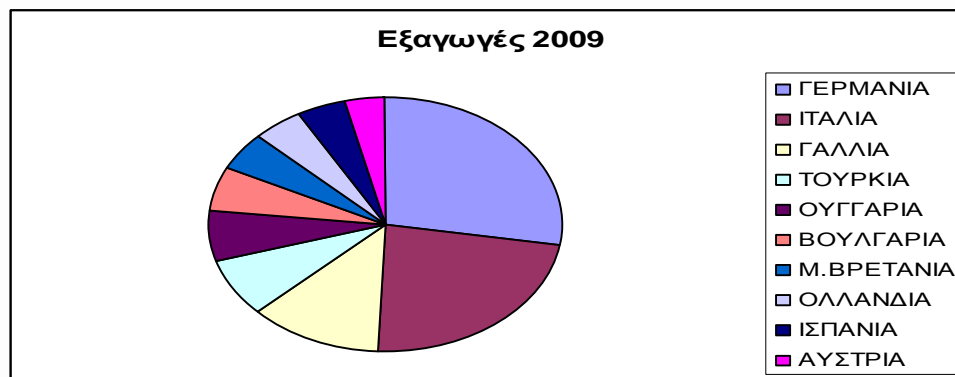
Η αξία των ρουμανικών εισαγωγών στην Ελλάδα το 2009, ανήλθαν σε 550 εκ. Ευρώ κερδίζοντας με αυτόν τον τρόπο την δωδέκατη θέση με ποσοστό 1,9% της συνολικής αξίας του ρουμανικών εξαγωγών.

Πίνακας 31 : Εξαγωγές ανά χώρα σε εκ. €

A/A	σε εκ. ΕΥΡΩ	2009	% ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΕΞΑΓΩΓΩΝ	Δ 2009/2008
	ΣΥΝΟΛΟ	29116,3	100	86,3
1	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	5465,7	18,8	98,8
2	ΙΤΑΛΙΑ	4469,8	15,3	85,6
3	ΓΑΛΛΙΑ	2384,3	8,2	95,7
4	ΤΟΥΡΚΙΑ	1451,2	5	65,8
5	ΟΥΓΓΑΡΙΑ	1263,6	4,3	73,2
6	ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	1094,2	3,8	78,3
7	Μ.ΒΡΕΤΑΝΙΑ	973,7	3,3	88,1
8	ΟΛΛΑΝΔΙΑ	953,7	3,3	97,3
9	ΙΣΠΑΝΙΑ	872,4	3	112,7
10	ΑΥΣΤΡΙΑ	688,2	2,4	88,5
11	ΠΟΛΩΝΙΑ	642,4	2,2	96,2
12	ΕΛΛΑΔΑ	550,3	1,9	88,9
13	ΒΕΛΓΙΟ	519,4	1,8	93,4
14	ΡΩΣΙΑ	513,9	1,8	83,8
15	ΤΣΕΧΙΑ	479,7	1,6	89,9
16	ΣΕΡΒΙΑ	403,7	1,4	86,2
17	ΝΟΡΒΗΓΙΑ	399	1,4	123,2
18	ΜΟΛΔΑΒΙΑ	375,1	1,3	66,7
19	ΟΥΚΡΑΝΙΑ	348,2	1,2	42,2
20	ΗΠΑ	343,4	1,2	59,3

Πηγή: Romanian National Institute of Statistics

Διάγραμμα 10 : Εξαγωγές ανά χώρα κατά το 2009 (σε εκ. €)

Πηγή: Romanian National Institute of Statistics

Στην πρώτη θέση των Ρουμανικών εξαγωγών βρίσκονται τα οχήματα για την μεταφορά των επιβατών με ποσό που αντιστοιχεί στα 1.692 εκ. Ευρώ. Ακολουθούν τα καλώδια, σύρματα και αγωγοί ηλεκτρικής ενέργειας με συνολική αξία της τάξεως του 1.592 εκ. Ευρώ, τα προϊόντα πετρελαίου με 1.453 εκ. Ευρώ, ενώ την πεντάδα συμπληρώνουν τα μέρη και εξαρτήματα των φορτηγών και άλλων ειδικών οχημάτων με 1.436 εκ. Ευρώ και τέλος το ηλεκτρολογικό υλικό για τις τηλεφωνικές συνδέσεις με 1.248 εκ. Ευρώ.

Ακολουθεί αναλυτική παρουσίαση των εξαγόμενων προϊόντων ανά κατηγορία υλικού για το έτος 2009.

Πίνακας 32 : Εξαγωγές της Ρουμανίας ανά κατηγορία προϊόντων (σε εκ. €)

A/A	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΣΕ ΕΚ. ΕΥΡΩ
1	ΟΧΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΕΠΙΒΑΤΩΝ	1692
2	ΚΑΛΩΔΙΑ, ΣΥΡΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΓΩΓΟΙ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ	1592
3	ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ	1453
4	ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΤΡΑΚΤΕΡ, ΤΩΝ ΦΟΡΤΗΓΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΕΙΔΙΚΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ	1436
5	ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΓΙΑ ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΕΣ ΣΥΝΔΕΣΕΙΣ	1248
6	ΚΡΟΥΑΖΙΕΡΟΠΛΟΙΑ, ΦΟΡΤΗΓΑ ΠΛΟΙΑ, FERRY-BOATS ΓΙΑ ΤΗΝ ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΕΠΙΒΑΤΩΝ Η ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΩΝ	882
7	ΕΛΑΣΤΙΚΑ	605
8	ΥΠΟΔΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΠΛΑΣΤΙΚΗ ΥΛΗ ΚΑΙ ΔΕΡΜΑ	552
9	ΚΑΘΙΣΜΑΤΑ, ΠΟΥ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΜΕΤΑΤΡΑΠΟΥΝ ΣΕ ΚΡΕΒΑΤΙ, ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΜΕΡΗ ΑΥΤΩΝ	525
10	ΕΠΙΠΛΑ (ΕΞΑΙΡΟΥΝΤΑΙ ΕΚΕΙΝΑ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΓΙΑ ΙΑΤΡΙΚΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΕΚΕΙΝΑ ΤΩΝ ΚΟΜΜΩΤΗΡΙΩΝ)	499
11	ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΑ ΣΙΔΗΡΟΥ Ή ΧΑΛΥΒΑ	498
12	ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ ΕΝΔΥΜΑΤΑ	496
13	ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΕΛΑΣΗΣ ΑΠΟ ΣΙΔΗΡΟ Ή ΚΡΑΜΑΤΟΠΟΙΗΜΕΝΟ ΧΑΛΥΒΑ ΠΛΑΤΟΥΣ 600 mm Η ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟΥ	453
14	ΑΝΔΡΙΚΑ ΕΝΔΥΜΑΤΑ	441
15	ΞΥΛΕΙΑ	418

Πηγή: Romanian National Institute of Statistics

4.5 ΛΙΜΕΡΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ρουμανίας, το εμπορικό ισοζύγιο μεταξύ των δύο χωρών για το έτος 2009, παραμένει αρνητικό για την Ελλάδα, στις 38 χιλ. Ευρώ από 212 χιλ. Ευρώ την αντίστοιχη περίοδο του προηγούμενου έτους, σημειώνοντας μείωση κατά 82,16%. Η αξία εισαγωγών της Ρουμανίας από την Ελλάδα για το 2009, ανήλθε στις 588 χιλ. Ευρώ, ενώ το σύνολο της αξία των εξαγωγών της Ρουμανίας προς την Ελλάδα για το 2009 ανήλθε σε 550 χιλ. Ευρώ.

Πίνακας 33 : Εξωτερικό Εμπόριο Ελλάδας-Ρουμανίας 2008-2009 σε εκ. €

Εξωτερικό Εμπόριο	01-12/08	01-12/09	
Εξαγωγές FOB	618,87	550,30	-11,08%
Εισαγωγές CIF	831,37	588,20	-29,25%
Εμπορικό Ισοζύγιο	-212	-38	-82,16%
Όγκος εμπορείου	1.450	1.139	-21,50%
Δείκτης κάλυψης εξ./εισ. %	74,4%	93,6%	25,68%

Πηγή: Romanian National Institute of Statistics

4.6 ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ ΑΠΟ ΕΛΛΑΔΑ

Η αξία των εισαγωγών της Ρουμανίας από την Ελλάδα για το 2009, ανήλθε σε 588 εκ. Ευρώ, από 831 εκ. Ευρώ το προηγούμενο έτος, σημειώνοντας πτώση της τάξεως του 29,25% έναντι του 2008. Το ποσό αυτό αντιστοιχεί στο 1,5% επί των συνολικών εισαγωγών της Ρουμανίας.

Οι εισαγωγές της Ρουμανίας από την Ελλάδα σε ομάδες προϊόντων παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 34 : Οι εισαγωγές από Ελλάδα ανά ομάδα προϊόντων σε εκ. €

	Σε εκ. Ευρώ	2008	2009	% μεταβολή
A/A	Σύνολο	831,369	588,2	-29,25%
1	Μέταλλα	189,734	114	-39,92%
2	Μηχανές και συσκευές, ηλεκτρικό υλικό και τα μέρη τους.	124,081	81,9	-33,99%
3	Τεχνητές πλαστικές ύλες και τεχνουργήματα από αυτές τις ύλες.	100,817	71,8	-28,78%
4	Προϊόντα των χημικών βιομηχανιών και των συναφών βιομηχανιών	84,101	57,4	-31,75%
5	Υφαντικές ύλες και τεχνουργήματα από αυτές τις ύλες	59,677	52,5	-12,03%
6	Προϊόντα του φυτικού βασιλείου	56,061	42,1	-24,90%
7	Προϊόντα των βιομηχανιών ειδών διατροφής.	35,061	35,6	1,54%
8	Πολτοί από ξύλο ή από άλλες κυτταρινικές ινώδεις ύλες.	25,893	19,4	-25,08%
9	Ζώα ζωντανά και προϊόντα του ζωικού βασιλείου	10,686	12,1	13,23%
10	Εμπορεύματα και προϊόντα διάφορα	17,923	10,7	-40,30%

Πηγή: Ελληνική πρεσβεία Βουκουρεστίου

4.7 ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ ΠΡΟΣ ΕΛΛΑΔΑ

Η αξία των εξαγωγών της Ρουμανίας προς την Ελλάδα για το 2009, ανήλθε σε 550 εκ. Ευρώ, από 619 εκ. Ευρώ το προηγούμενο έτος, σημειώνοντας πτώση της τάξεως του 11.08% έναντι του 2008. Το ποσό αυτό αντιστοιχεί στο 1,9% επί των συνολικών εξαγωγών της Ρουμανίας.

Οι εξαγωγές της Ρουμανίας προς την Ελλάδα σε ομάδες προϊόντων παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 35 : Οι εξαγωγές προς Ελλάδα ανά ομάδα προϊόντων σε εκ. €

	Σε εκ. Ευρώ	2008	2009	% μεταβολή
A/A	Σύνολα	618,871	550,3	-11,08%
1	Μηχανές και συσκευές, ηλεκτρικό υλικό και τα μέρη τους.	114,548	137,9	20,39%
2	Μέταλλα κοινά και τεχνουργήματα από τα μέταλλα	167,822	95,4	-43,15%
3	Προϊόντα ορυκτά	57,462	59	2,68%
4	Ζώα ζωντανά και προϊόντα του ζωικού βασιλείου	41,273	51,5	24,78%
5	Ξυλεία, ξυλοκάβουνα και τεχνουργήματα από ξύλο.	32,986	31,9	-3,29%
6	Προϊόντα των χημικών βιομηχανιών και των συναφών βιομηχανιών	23,24	29,6	27,37%
7	Τεχνητές πλαστικές ύλες και τεχνουργήματα από αυτές τις ύλες.	58,769	29,2	-50,31%
8	Προϊόντα του φυτικού βασιλείου	20,215	27,7	37,03%
9	Προϊόντα των βιομηχανιών ειδών διατροφής.	17,115	20,5	19,78%
10	Υφαντικές ύλες και τεχνουργήματα από αυτές τις ύλες	19,205	18,9	-1,59%
11	Λίπη και λάδια ζωικά ή φυτικά.	5,147	13,5	162,29%

Πηγή: Ελληνική πρεσβεία Βουκουρεστίου

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο : ΕΛΛΑΔΑ

5.1 ΓΕΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ-ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ

Η πορεία της ελληνικής οικονομίας το 2009, παρουσιάζοντας ομοιότητες με την πορεία της παγκόσμιας οικονομίας, επηρεάστηκε κατά κύριο λόγο από τις παρενέργειες της διεθνούς χρηματοπιστωτικής κρίσης και την επακόλουθη παγκόσμια οικονομική ύφεση. Έτσι, στο σύνολο του 2009, το εγχώριο προϊόν μειώθηκε κατά 2%, όταν το 2008 είχε σημειωθεί οικονομική μεγέθυνση, κατά 2%, ενώ επιπλέον η ύφεση στην Ελλάδα υπερέβη τις σχετικές προβλέψεις διεθνών και εγχώριων οργανισμών και φορέων (ΤτΕ: -1,0%, Ευρ. Επιτροπή, ΟΟΣΑ: -1,1%, ΥΠΟΙΚ: -1,2%)²⁴.

Η νέα αναθεώρηση του ΑΕΠ και των συνιστωσών του για το 2009, δε μετέβαλε τους προσδιοριστικούς παράγοντες της υποχώρησής του, που είχαν αναδειχθεί στα στοιχεία μέχρι και το τρίτο τρίμηνο του έτους. Η κατακόρυφη πτώση των ιδιωτικών επενδύσεων κατά κύριο λόγο, και σε μικρότερο βαθμό η μείωση της ιδιωτικής κατανάλωσης, αποτελούν τα βασικά αίτια συρρίκνωσης του εγχώριου προϊόντος. Η σημαντική επέκταση της δημόσιας κατανάλωσης, αρκετά ταχύτερα από ότι το 2008, και η αύξηση των δημοσίων επενδύσεων, λειτούργησαν μεν υποστηρικτικά στο ΑΕΠ, με τις γνωστές όμως ιδιαίτερα επιβαρυντικές συνέπειες στο δημόσιο έλλειμμα και το χρέος. Από την άλλη πλευρά, η αναλογικά μεγαλύτερη υποχώρηση των εξαγωγών σε σύγκριση με τις εισαγωγές, υπερκαλύφθηκε σε απόλυτους όρους από τη δεύτερη, καθώς η αξία των εξαγωγών υπολείπεται διαχρονικά εκείνης των εισαγωγών.

Αναλυτικότερα, η συνολική τελική κατανάλωση παρουσίασε μικρή άνοδο το 2009, της τάξης του 0,3%, έναντι αύξησης 2,0% το 2008. Η περιορισμένη αύξησή της οφείλεται αποκλειστικά στη μεγάλη ενίσχυση της δημόσιας κατανάλωσης κατά 9,6%, καθώς η ιδιωτική κατανάλωση μειώθηκε κατά 1,8%. Η επέκταση της δημόσιας κατανάλωσης ήταν η υψηλότερη στη δεκαετία του 2000, ενώ ακολούθησε την μικρής κλίμακας άνοδό της το 2008, κατά μόλις 0,6%. Από ιστορικά στοιχεία προκύπτει ότι η τελευταία χρονιά που υποχώρησε η ιδιωτική κατανάλωση στην Ελλάδα πριν το 2009 ήταν το 1993, και πριν από αυτή το 1986. Σε αμφότερες όμως τις περιπτώσεις η μείωση τότε ήταν ηπιότερη.

Οι ακαθάριστες επενδυτικές δαπάνες μειώθηκαν, για δεύτερο συνεχές έτος, το 2009, σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό όμως από ότι το 2008 (κατά 13,4% έναντι 2,5%), παρά την αύξηση των δημοσίων επενδύσεων σε ποσοστό 8% το 2009. Ακολουθώντας την τάση σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο, οι κατασκευές κατοικιών κινήθηκαν καθοδικά περισσότερο από τις υπόλοιπες βασικές κατηγορίες σχηματισμού πάγιου κεφαλαίου, κατά 21,7%, ακολουθούμενες από τα μεταλλικά προϊόντα / μηχανήματα (19,8%) και τον εξοπλισμό μεταφορών (17,2%).

Αύξηση, καθ' όλη τη διάρκεια του έτους 2009, εμφάνισαν τα αγροτικά μηχανήματα, της τάξης του 7,6% κατά μέσο όρο. Η μικρότερη άνοδος των κατασκευών εκτός κατοικιών, κατά 4,0%, οφείλεται στην ταχεία μεγέθυνσή τους στο πρώτο τρίμηνο του ίδιου έτους, καθώς έκτοτε επιβραδύνθηκαν σημαντικά και από το τρίτο τρίμηνο υποχωρούν.

Στον εξωτερικό τομέα της οικονομίας, οι τάσεις διαμορφώθηκαν ως εξής κατά τη διάρκεια του έτους υπό εξέταση: οι εξαγωγές περιορίστηκαν τους πρώτους τρεις μήνες κατά 17,0%, ποσοστό που ελάχιστα διευρύνθηκε στα επόμενα δύο τρίμηνα, ενώ στο διάστημα Οκτ.-Δεκ. σημειώθηκε η μικρότερη πτώση του έτους (15,5%). Στον αντίποδα, η εξασθένιση των εισαγωγών επιταχυνόταν συνεχώς. Ξεκίνησε από 10,0% το α' τρίμηνο και έφτασε το 18,0% στο τελευταίο. Κατά μέσο όρο, οι εξαγωγές υποχώρησαν κατά 18,1% το 2009 και οι εισαγωγές κατά 14,1%, όταν το 2008 είχαν αυξηθεί κατά 4,0% και 0,2% αντίστοιχα. Από την άλλη πλευρά, καθώς ο βαθμός κάλυψης των εισαγωγών από τις εξαγωγές δεν ξεπερνά το 70% τα τελευταία χρόνια (64,3% το 2008), η συρρίκνωση των πρώτων σε απόλυτα μεγέθη ήταν κατά € 1,3 δις εκ. μεγαλύτερη. Ως εκ τούτου, το έλλειμμα του εξωτερικού τομέα ως ποσοστό του ΑΕΠ μειώθηκε ελαφρά, στο 11,1% από 11,6%, περιορίζοντας την αρνητική του επίδραση στο εγχώριο προϊόν.

Η οικονομική ύφεση, που έλαβε ποικίλες διαστάσεις στην πλευρά της παραγωγικής δραστηριότητας (μείωση της βιομηχανικής παραγωγής, περιορισμός του κύκλου εργασιών στο χονδρικό/λιανικό εμπόριο και σε πολλούς άλλους κλάδους των υπηρεσιών κα.), είχε αναπόφευκτα αρνητικό αντίκτυπο στην αγορά εργασίας. Το ποσοστό ανεργίας διαμορφώθηκε στο 9,5%, επίδοση που είναι η υψηλότερη της τελευταίας τετραετίας, έχοντας αυξηθεί κατά 1,9 εκατοστιαίες μονάδες σε σχέση με το 2008. Έτσι, ο συνολικός αριθμός των ανέργων το 2009 (471,1 χιλ.) αυξήθηκε κατά 93,2 χιλ. ως προς το 2008, ενώ μεταξύ των δ' τριμήνων του 2009 και 2008 σημειώθηκε αύξηση κατά 121,7 χιλιάδες (+31%). Εντονότερη υπήρξε η άνοδος της ανεργίας από τα μέσα του 2009 και έπειτα, με τον αριθμό των ανέργων να αυξάνεται κατά 71,8 χιλιάδες. Βασική αιτία για την εξέλιξη αυτή ήταν, εκτός των απωλειών θέσεων εργασίας στον ιδιωτικό τομέα, η μη ανανέωση των stage και άλλων συμβάσεων έργου που βρίσκονταν σε ισχύ στο διάστημα αυτό. Η συγκεκριμένη εξέλιξη, είχε ως αποτέλεσμα το ποσοστό ανεργίας το δ' τρίμηνο του 2009 να διαμορφωθεί στο υψηλότερο επίπεδο (10,3%) από το α' τρίμηνο του 2005 και έπειτα. Παράλληλα, το ποσοστό ανεργίας στην Ελλάδα το 2009 είναι από τα υψηλότερα στην ΕΕ-27 (8,9%) και στην ευρωζώνη (9,4%), καταλαμβάνοντας την 9η και 3η θέση αντίστοιχα.

Όσον αφορά στους απασχολούμενους, ο αριθμός τους (4.508,7 χιλ.) κυμάνθηκε σε επίπεδο αντίστοιχο του 2007, καταγράφοντας πτώση -1,1% σε σχέση με το 2008, όταν στην ευρωζώνη και την ΕΕ-27, σημειώθηκε μεγαλύτερη κάμψη κατά 1,9 και 1,8 εκατοστιαίες μονάδες

αντίστοιχα. Από την άλλη πλευρά, η συμμετοχή στην απασχόληση, δηλαδή το ποσοστό του εργατικού δυναμικού στο σύνολο του πληθυσμού, διευρύνθηκε οριακά στο 53,8% από 53,5% το 2008, επίδοση όπου αποτελεί την υψηλότερη που έχει καταγραφεί από το 1998. Το γεγονός αυτό είναι αποτέλεσμα της μεγαλύτερης αύξησης του εργατικού δυναμικού συγκριτικά με τον πληθυσμό σε σχέση με το προηγούμενο έτος.

Με βάση τα επιμέρους χαρακτηριστικά του εργατικού δυναμικού, η ανεργία των γυναικών το 2009 ανήλθε στο 13,2% από 11,4% το 2008, παραμένοντας σε επίπεδο διπλάσιο από εκείνο των ανδρών (6,9% από 5,1%). Εξάλλου, αύξηση της ανεργίας παρατηρείται σε όλες τις ηλικιακές ομάδες το 2009. Στους νέους ηλικίας 15-29 ετών, όπου διαχρονικά καταγράφεται η μεγαλύτερη δυσκολία πρόσβασης στην αγορά εργασίας, το ποσοστό ανεργίας το 2009 αυξήθηκε κατά 3 εκατοστιαίες μονάδες σε σχέση με το 2008 (18,8%). Μεταξύ των δύο φύλων, στις γυναίκες το αντίστοιχο ποσοστό διαμορφώθηκε στο 24,1%, σημειώνοντας αύξηση κατά 3,2 εκατοστιαίες μονάδες ως προς το 2008, άνοδος η οποία είναι σχεδόν αντίστοιχη εκείνης στους άνδρες, όπου το ποσοστό ανεργίας ανήλθε στο 14,6%.

Όσον αφορά στους «νέους ανέργους», δηλαδή εκείνους που εισέρχονται για πρώτη φορά στην αγορά εργασίας και δε βρίσκουν δουλειά, το ποσοστό ανεργίας περιορίζεται το 2009 στο 28,1% από 35,2% το 2008. Το γεγονός αυτό υποδεικνύει ότι η οικονομική κρίση, λειτούργησε αποτρεπτικά για την αναζήτηση εργασίας, καθώς ο αριθμός των νέων ανέργων παρέμεινε ο ίδιος σχεδόν με το 2008. Κάμψη επίσης, εμφανίζει και το ποσοστό των μακροχρόνια ανέργων στο 42,8% από 49,6%, λόγω της αύξησης του αριθμού των ατόμων που έχασαν την εργασία τους στη διάρκεια του 2009. Από την άλλη πλευρά, μεγαλύτερα εμπόδια πρόσβασης στην αγορά εργασίας αντιμετωπίζουν πλέον τα άτομα ξένης υπηκοότητας, με το ποσοστό ανεργίας να είναι υψηλότερο από το μέσο εθνικό (10,5% έναντι 9,5%), σε αντίθεση με πέρυσι όταν εμφάνιζαν χαμηλότερη ανεργία σε σχέση με το σύνολο (6,7% έναντι 7,6%).

Σημαντικός παράγοντας στην ανεύρεση εργασίας αποτελεί το μορφωτικό επίπεδο. Το 2009 το μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας (14,3%), όπως επίσης και η μεγαλύτερη αύξηση συγκριτικά με το 2008 (3,4%), καταγράφεται στα άτομα που δεν πήγαν καθόλου σχολείο. Αντίθετα, το μικρότερο ποσοστό ανεργίας (6,6%) σημειώθηκε στους αποφοίτους ανωτάτων σχολών εκπαίδευσης, αν και επίσης υπήρξε σημαντική αύξηση της ανεργίας σχεδόν κατά 2 εκατοστιαίες μονάδες ως προς το 2008. Μεγαλύτερη του μέσου εθνικού όρου, είναι επίσης η ανεργία στα άτομα με πτυχίο ανώτερης τεχνολογικής επαγγελματικής εκπαίδευσης (11%) ή με απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης (10,5%), αν και στις συγκεκριμένες ομάδες πληθυσμού καταγράφεται διαχρονικά υψηλό ποσοστό ανεργίας. Αντίθετα, οι αρνητικές επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης

στην αγορά εργασίας, επηρέασαν σε μικρότερο βαθμό όσους έχουν ολοκληρώσει μόνο το δημοτικό (8%) ή μερικές τάξεις αυτού (9%), όπως και τους κατόχους διδακτορικού ή μεταπτυχιακού τίτλου (7,3%), σε αντίθεση όμως με το 2008, όπου είχαν σημειώσει το χαμηλότερο ποσοστό ανεργίας (5,4%).

Σε επίπεδο περιφερειών, η ανεργία κινήθηκε ανοδικά, με εξαίρεση την Δυτική Ελλάδα και τη Δυτική Μακεδονία, όπου το ποσοστό παρέμεινε αμετάβλητο, αλλά σε υψηλά επίπεδα. Η Δυτική Μακεδονία άλλωστε, εξακολουθεί να αποτελεί την περιφέρεια της χώρας με το υψηλότερο ποσοστό ανεργίας (12,5%) από το 1999 και έπειτα. Αξιοσημείωτη, είναι η αύξηση της ανεργίας κατά 3,9% εκατοστιαίες μονάδες στο Νότιο Αιγαίο, εξέλιξη που είχε ως αποτέλεσμα η περιφέρεια να καταγράψει το δεύτερο υψηλότερο ποσοστό ανεργίας (12,1%) το 2009. Η συγκεκριμένη εξέλιξη, σχετίζεται άμεσα με τις αρνητικές επιπτώσεις της ύφεσης, στον τουρισμό, καθώς την τελευταία πενταετία η ανεργία στην περιοχή ήταν ήπια. Αναφορικά με τις υπόλοιπες περιοχές, υψηλότερο της χώρας ποσοστό ανεργίας, σημειώθηκε στην Ήπειρο (11,2%), στην Ανατολική Μακεδονία-Θράκη (10,9%), στη Στερεά Ελλάδα (10,5%), στην Κεντρική Μακεδονία (9,9%) και στα νησιά του Ιονίου (9,8%). Αντίθετα, μικρότερο ήταν το ποσοστό ανεργίας στη Θεσσαλία (9,2), στην Αττική και στην Κρήτη (8,9%), στην Πελοπόννησο (8%) και στο Βόρειο Αιγαίο όπου σημειώθηκε το μικρότερο ποσοστό ανεργίας (6%), όπως και το 2008.

Σε ότι αφορά τους τομείς, στον πρωτογενή συνεχίστηκε η αυξητική πορεία της απασχόλησης από το 2007 και έπειτα, με αποτέλεσμα το ποσοστό απασχόλησης να διαμορφωθεί στο 11,9% το 2009 από 11,3% το 2008. Αντίθετα, στο δευτερογενή τομέα η πρωτογενής απασχόλησης εντάθηκε, με συνέπεια να υποχωρήσει στο 21,2% από 22,3% το 2008. Στον τριτογενή τομέα τέλος, το ποσοστό απασχόλησης το 2009 διαμορφώθηκε στο 66,9%, με τον αριθμό των εργαζομένων να σημειώνει μικρή κάμψη κατά 0,3% σε σχέση με το 2008. Στους κλάδους με τη μεγαλύτερη απασχόληση, αύξηση συγκριτικά με το 2008, καταγράφεται στην Εκπαίδευση (1,3%) και στις Μεταφορές-Αποθήκευση (1,2%). Αντίθετα, η μείωση του αριθμού των εργαζομένων στο δευτερογενή τομέα κατά 60,8 χιλ., είναι αποτέλεσμα της υποχώρησης της απασχόλησης στις Κατασκευές (-6,6%), η σημαντικότερη σε κλαδικό επίπεδο, αλλά και στη Μεταποίηση (4,7%). Μικρότερη είναι η πτώση της απασχόλησης (-1,5%) στον κλάδο του Χονδρικού-Λιανικού εμπορίου και επισκευής οχημάτων-μοτοσυκλετών, όπου απασχολούνται τα 2/5 σχεδόν των εργαζομένων, ενώ στις υπηρεσίες Καταλύματος-Εστίασης η πτώση ήταν οριακή (-0,3%) παρά τη σημαντική κάμψη στον τουρισμό.

Πίνακας 36 : Πληθυσμός (σε χιλ.) ηλικίας άνω των 15 ετών, κατά κατάσταση απασχόλησης

Περίοδος αναφοράς	Γενικό Σύνολο	Σύνολο	% του πληθυσμού	Απασχολούμενοι	% εργατικού δυναμικού	Ανεργοί	% εργατικού δυναμικού
1998	8.680,4	4.525,8	52,1	4.017,9	88,8	507,9	11,2
1999	8.764,5	4.586,1	52,3	4.031,4	87,9	554,7	12,1
2000	8.839,8	4.611,9	52,2	4.088,5	88,6	523,5	11,4
2001	8.906,4	4.580,3	51,4	4.086,3	89,2	493,9	10,8
2002	8.964,3	4.656,0	51,9	4.175,8	89,7	480,2	10,3
2003	9.014,9	4.734,4	52,5	4.274,5	90,3	460,0	9,7
2004	9.063,5	4.818,8	53,2	4.313,2	89,5	505,7	10,5
2005	9.108,1	4.846,5	53,2	4.369,0	90,1	477,5	9,9
2006	9.157,4	4.886,4	53,4	4.452,3	91,1	434,5	8,9
2007	9.207,4	4.916,8	53,4	4.509,9	91,7	406,9	8,3
α' τρίμ. 2008	9.222,7	4.918,2	53,3	4.511,6	91,7	406,5	8,3
β' τρίμ. 2008	9.230,1	4.939,7	53,5	4.582,5	92,8	357,1	7,2
γ' τρίμ. 2008	9.237,8	4.944,9	53,5	4.589,8	92,8	355,1	7,2
δ' τρίμ. 2008	9.245,8	4.946,3	53,5	4.553,6	92,1	392,7	7,9
2008	9.234,1	4.937,3	53,5	4.559,4	92,4	377,9	7,6
α' τρίμ. 2009	9.252,7	4.948,1	53,5	4.485,8	90,7	462,3	9,3
β' τρίμ. 2009	9.262,4	4.974,5	53,7	4.531,9	91,1	442,6	8,9
γ' τρίμ. 2009	9.272,3	5.005,3	54,0	4.540,1	90,7	465,1	9,3
δ' τρίμ. 2009	9.282,4	4.991,2	53,8	4.476,8	89,7	514,4	10,3
2009	9.267,5	4.979,8	53,8	4.508,7	90,6	471,1	9,5

Πηγή: ΕΣΥΕ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού

Το 2009, ο πληθωρισμός με βάση το Γενικό Δείκτη Τιμών Καταναλωτή (ΓΔΤΚ), διαμορφώθηκε στο 1,2% έναντι 4,2% το 2008, ποσοστό που είναι το μικρότερο από τη δεκαετία του 1960. Η μεγάλη επιβράδυνση του ΓΔΤΚ το 2009, ερμηνεύεται σε σημαντικό βαθμό από την πορεία του δείκτη καυσίμων, ο οποίος υποχώρησε κατά 15,1%, όταν αντίθετα το 2008 είχε αυξηθεί με ρυθμό 15,7%. Στη διάρκεια του 2009 ωστόσο, σημειώθηκαν δύο μάλλον αντίρροπες τάσεις. Από τις αρχές του έτους μέχρι και τον Ιούλιο, ο ρυθμός αύξησης των τιμών συνέχισε την πτωτική πορεία η οποία είχε ξεκινήσει στα τέλη του 2008. Μάλιστα, ο πληθωρισμός τον Ιούλιο του 2009 (0,6%) συνιστά τη χαμηλότερη επίδοση από το 1968 και έπειτα, σε μηνιαίο επίπεδο. Από τον Αύγουστο του 2009 όμως, ο πληθωρισμός κινήθηκε ανοδικά καταγράφοντας την υψηλότερη τιμή του τον Δεκέμβριο (2,6%). Η συγκεκριμένη εξέλιξη, είναι κυρίως αποτέλεσμα της σταδιακής αύξησης των τιμών των καυσίμων, οι οποίες στο τελευταίο τετράμηνο του έτους κινήθηκαν σε υψηλότερα επίπεδα συγκριτικά με την αντίστοιχη περίοδο του 2008. Το δίμηνο Ιανουαρίου-Φεβρουαρίου 2010, ο ΓΔΤΚ διαμορφώθηκε στο 2,6% (Ιανουάριος 2,4% και Φεβρουάριος 2,8%) έναντι 1,7% το αντίστοιχο διάστημα του 2009.

Από την άλλη πλευρά, ο δομικός πληθωρισμός το 2009 διαμορφώθηκε αρκετά υψηλότερα στο 2,4% από 3,4% το 2008, επίδοση η οποία είναι επίσης η χαμηλότερη της δεκαετίας. Παρά την αποκλιμάκωση όμως του δείκτη, η διατήρηση του σε επίπεδο υψηλότερο από εκείνο του ΓΔΤΚ, υποδεικνύει τις στρεβλώσεις του ανταγωνισμού ορισμένων προϊόντων και υπηρεσιών στην εγχώρια αγορά. Ωστόσο, από τον Δεκέμβριο του 2009 η συγκεκριμένη τάση έχει αντιστραφεί με αποτέλεσμα την περίοδο Ιανουαρίου-Φεβρουαρίου 2010 ο δομικός να επιβραδυνθεί στο 1,6% από 3,3% την αντίστοιχη περίοδο του 2009. Μάλιστα, η τιμή του Φεβρουαρίου (1,5%) είναι η χαμηλότερη από τον Σεπτέμβριο του 2000.

Σε επιμέρους δείκτες, ο ρυθμός ανόδου των τιμών στα οπωροκηπευτικά το 2009 κινήθηκε στο επίπεδο του 5,5%, υψηλότερος κατά 1 εκατοστιαία μονάδα από το 2008. Ωστόσο, το πρώτο δίμηνο του 2010, καταγράφεται σημαντική πτώση -10,4%, έναντι αύξησης 7,9% πέρυσι. Στις βασικές κατηγορίες κατανάλωσης, η επίπτωση των χαμηλότερων τιμών καυσίμων και ενέργειας το 2009, οδήγησε σε μείωση του σχετικού δείκτη κατά 0,5%, όταν το 2008 είχε σημειωθεί άνοδος 4,4%. Αντίθετα, στις υπηρεσίες ο δείκτης το 2009 κινήθηκε με ρυθμό παρόμοιο με εκείνο κατά το 2008 (3,6 έναντι 3,9% αντίστοιχα). Επομένως, η επιβράδυνση του πληθωρισμού το 2009 υπήρξε αποτέλεσμα της μείωσης των τιμών στα αγαθά και όχι στις υπηρεσίες, καθώς η αύξηση σε αυτές υπήρξε σημαντική. Αντίστοιχη τάση, καταγράφεται και στο πρώτο δίμηνο του 2010, καθώς ο δείκτης τιμών στα αγαθά αυξήθηκε με ρυθμό 2,2% (-0,3% το 2009), έναντι 3,1% (4,4% το 2009) στις υπηρεσίες.

Αντίστοιχη του ΓΔΤΚ το 2009, υπήρξε η μείωση στον εναρμονισμένο πληθωρισμό, ο οποίος διαμορφώθηκε στο 1,4% από 4,2% το 2008. Με βάση τη συγκεκριμένη επίδοση η Ελλάδα το 2009, κατέλαβε την 11η υψηλότερη θέση σε σχέση με τα κράτη-μέλη της ΕΕ-27 και την 3η υψηλότερη στην ευρωζώνη των 16. Ως προς την ΕΕ-27, οι χώρες με (εναρμονισμένο) πληθωρισμό μεγαλύτερο από της Ελλάδας, είναι στην πλειοψηφία τους τα νέα μέλη της ένωσης (Ρουμανία, Λιθουανία, Ουγγαρία, Πολωνία, Λετονία, Βουλγαρία και Μάλτα) και από τα παλαιά το Ηνωμένο Βασίλειο, η Σουηδία και η Φιλανδία. Το 2009 χαρακτηρίστηκε πάντως από την εμφάνιση αρνητικών τιμών πληθωρισμού στην Ιρλανδία (1,7%), στην Πορτογαλία (-0,9%) και στην Ισπανία (-0,3%), ενώ μηδενικός ήταν ο πληθωρισμός στο Λουξεμβούργο και στο Βέλγιο. Για την ΕΕ-27 ο μέσος όρος διαμορφώθηκε στο 1% από 3,7% το 2008 και για την Ευρωζώνη των 16 στο 0,3% (από 3,3% το 2008). Το δίμηνο Ιανουαρίου-Φεβρουαρίου 2010 ο εναρμονισμένος πληθωρισμός στην Ελλάδα διαμορφώθηκε στο 2,6%, έναντι 1% στην Ευρωζώνη.

Σε κλαδικό επίπεδο, η πλειοψηφία (10 από τους 12 συνολικά των κατηγοριών του ΓΔΤΚ), εμφάνισαν άνοδο το 2009 η οποία κυμάνθηκε μεταξύ 0,5% και 5,2%. Οι μεγαλύτερες αυξήσεις σημειώθηκαν στα Αλκοολούχα ποτά-Καπνός (5,2% έναντι 1,8% το 2008) και στην Εκπαίδευση (4,1% έναντι 4,7% το 2008). Ακλούθησαν, η Ένδυση-Υπόδηση και η Υγεία (3% έναντι 2,7% και 3,6% αντίστοιχα) και τα Ξενοδοχεία - Καφέ - Εστιατόρια (2,7% έναντι 5% το 2008). Οι μοναδικοί κλάδοι με μείωση το 2009 ήταν της Στέγασης (2,6% έναντι 9,5% το 2008) και των Μεταφορών (-2,4% έναντι αύξησης 4,6% το 2008). Όμως, το δίμηνο Ιανουαρίου-Φεβρουαρίου 2010, καταγράφεται άνοδος 10,2% (-3,4% το 2009) στις Μεταφορές, λόγω της αύξησης στα τέλη κυκλοφορίας, στα καύσιμα και στα ανταλλακτικά αυτοκινήτου, γεγονός που άσκησε αρνητική επίπτωση 1,2 εκατοστιαίων μονάδων στον Δείκτη Τιμών Καταναλωτή. Άνοδος, καταγράφεται επίσης στην Στέγαση κατά 4,9%, κυρίως λόγω της αύξησης του πετρελαίου θέρμανσης και των ενοικίων. Για το ίδιο χρονικό διάστημα οι υπόλοιποι κλάδοι κινούνται επίσης ανοδικά, με εξαίρεση τους κλάδους Διατροφής και μη αλκοολούχων ποτών και της Ένδυσης-Υπόδησης (-1,8% και -0,7% αντίστοιχα).

Αξίζει να σημειωθεί ότι στη μείωση του επιπέδου των τιμών το 2009, συνέβαλε επίσης η μείωση του κόστους παραγωγής στη βιομηχανία. Οι τιμές παραγωγού στην εγχώρια βιομηχανία, μειώθηκαν κατά 2,4% έναντι αύξησης 8,3% το 2008. Η μεγαλύτερη πτώση, ως επακόλουθο της χαμηλότερης τιμής του πετρελαίου, καταγράφεται στον ηλεκτρικό εξοπλισμό (-15,8%) και στα προϊόντα οπτάνθρακα και διύλισης (10,9%), ενώ στον κλάδο των ενεργειακών αγαθών μη συμπεριλαμβανομένης της ηλεκτρικής ενέργειας, η πτώση προσέγγισε το 9,7%. Τον Ιανουάριο του 2010 ο δείκτης τιμών παραγωγού αυξήθηκε κατά 5,3% ως προς τον Ιανουάριο του 2009, και κατά 1% συγκριτικά με τον Δεκέμβριο του 2009.

Πίνακας 37 : Εξέλιξη μακροοικονομικών μεγεθών

	2009	2010	2011	2012	2013
ΑΕΠ	-1,2	-0,3	1,5	1,9	2,5
Ιδιωτική Κατανάλωση	-1,5	-1,0	0,3	0,8	1,0
Δημόσια Κατανάλωση	11,0	-4,4	-5,9	-5,9	0,7
Πάγιες Κεφαλαιουχικές Επενδύσεις	-18,8	-1,6	4,5	5,5	8,4
Εξαγωγές	-16,0	2,5	4,0	6,5	7,2
Εισαγωγές	-24,7	-3,0	2,0	2,8	3,4
Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (Δ%)	1,2	1,4	1,9	1,8	1,8
Αποπληθωριστής ΑΕΠ	1,6	2,0	2,0	1,9	1,9
Κόστος Εργασίας ανά μονάδα	5,7	1,6	2,4	2,2	2,7
Ονομαστικό κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος	5,8	1,4	0,6	0,7	0,9
Ανεργία	-1,1	-0,5	-0,3	0,4	0,6
Ανεργία (%)	9,0	9,9	10,5	10,5	10,3
Έλλειμμα της Γενικής Κυβέρνησης (σε εκ. €)	-32.342	21.180	14.224	7.244	5.561
Δημοσιονομικό Έλλειμμα (% του ΑΕΠ)	13,6	8,7	5,6	2,8	2,0
Δημόσιο Χρέος (% του ΑΕΠ)	115,1	120,4	120,6	117,7	113,4

Πηγή: Eurostat

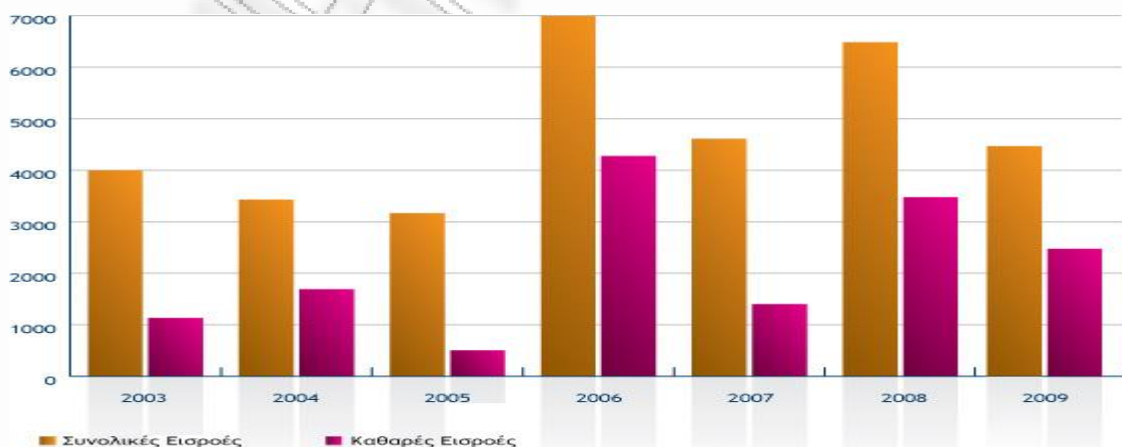
Ανακεφαλαιώνοντας την πορεία των βασικών μακροοικονομικών μεγεθών κατά το 2009, διατηρήθηκαν στο σύνολο του έτους οι τάσεις που είχαν διαφανεί από το πρώτο εξάμηνο: η ιδιωτική ζήτηση αποδυναμώθηκε, κυρίως ως προς το σκέλος των ιδιωτικών επενδύσεων, η καθίζηση των οποίων ήταν ο βασικός παράγοντας που οδήγησε στην πτώση του ΑΕΠ. Οι δαπάνες του δημοσίου τομέα διευρύνθηκαν σημαντικά, με την έμφαση να δίνεται σαφώς στην τόνωση της δημόσιας κατανάλωσης, της οποίας η άνοδος αντιστάθμισε την υποχώρηση της ιδιωτικής κατανάλωσης, παρότι η πρώτη αντιστοιχεί μόλις στο 14 της δεύτερης. Η επέκταση των δημόσιων δαπανών αποτέλεσε το πλέον ισχυρό ανάχωμα σε περαιτέρω μείωση του ΑΕΠ, εκτροχιάζοντας όμως την εκτέλεση του προϋπολογισμού και προκαλώντας αστάθεια στη δημόσια οικονομικά της χώρας.

Αναφορικά με τις ξένες άμεσες επενδύσεις, παρά τη διεθνή χρηματοπιστωτική κρίση που επηρέασε ιδιαίτερα αρνητικά τις παγκόσμιες ροές κεφαλαίων το έτος 2009, στην Ελλάδα κινήθηκαν σε ικανοποιητικά επίπεδα. Οι συνολικές εισροές κεφαλαίων στη χώρα το εν λόγω έτος ανήλθαν σε 4,5 δις Ευρώ, ενώ οι καθαρές εισροές ξεπέρασαν τα 2,4 δις Ευρώ. Σε σχέση με το έτος 2008 οι καθαρές εισροές ξένων άμεσων επενδύσεων στην Ελλάδα σημείωσαν βέβαια, ως επακόλουθο της διεθνούς κρίσεως, μείωση κατά 21%. Αυτή η μείωση που παρατηρήθηκε στην Ελλάδα είναι όμως κατά πολύ χαμηλότερη από τη μείωση των παγκόσμιων εισροών ξένων άμεσων επενδύσεων, η οποία σύμφωνα με την τελευταία έκθεση της UNCTAD (2010) ανήλθε σε 37%.

Από το Διάγραμμα 7 που ακολουθεί είναι επίσης σαφές, ότι οι ξένες άμεσες επενδύσεις στην Ελλάδα κινούνται στο διάστημα 2006-2009 συστηματικά σε υψηλότερα επίπεδα από ότι την περίοδο 2003-2005, παρά τις όποιες διακυμάνσεις. Ακόμη και το έτος 2009, που τα μεγέθη επηρεάστηκαν από τη διεθνή κρίση που σταδιακά πέρασε και στη χώρα, το μέγεθος των καθαρών εισροών ξένων άμεσων επενδύσεων είναι κατά πολύ υψηλότερο από ότι στην περίοδο πριν το 2005. Αυτή η ουσιαστική αύξηση του μεγέθους των ξένων επενδύσεων οφείλεται σε διάφορους παράγοντες, όπως στη βελτίωση των υλικοτεχνικών υποδομών, που έλαβαν χώρα τα τελευταία έτη.

Αξίζει στο σημείο αυτό να σημειωθεί, ότι οι συνολικές εισροές κεφαλαίου (που δείχνουν και τις πραγματικές επιδόσεις ως προς την προσέλκυση ξένων επενδύσεων μίας χώρας) παρουσιάζουν μικρότερες διακυμάνσεις από τις καθαρές εισροές και είναι σημαντικά αυξημένες σε όγκο τα τελευταία τέσσερα χρόνια.

Διάγραμμα 11: Οι εισροές ΞΑΕ στην Ελλάδα κατά την περίοδο 2003-2009 (σε εκ.€)

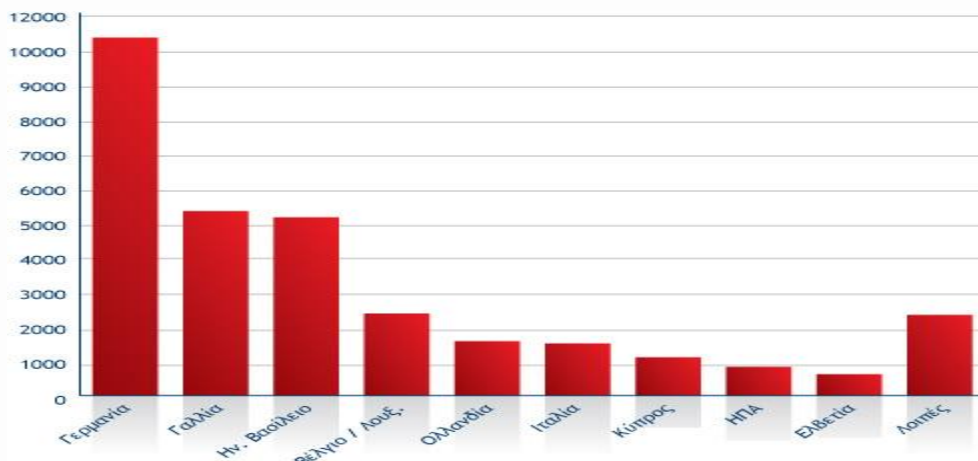
Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος 2010, αναθεωρημένα στοιχεία για τα έτη 2006-2008

Οι ξένοι επενδυτές επιδεικνύουν επομένως μια σχετικά πιο σταθερή στάση όσον αφορά στις εισροές κεφαλαίων στη χώρα, ενώ αντιθέτως οι εκροές κεφαλαίων από ξένες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα (όπως οι αποπληρωμές δανείων ή η επένδυση στο εξωτερικό) εμφανίζουν διαχρονικά μεγαλύτερες διακυμάνσεις. Θα πρέπει επίσης να τονισθεί, ότι ένα σημαντικό ποσοστό των συνολικών εισροών ΞΑΕ, της τάξεως του 55% περίπου, διατέθηκε το 2009 για την ίδρυση νέων επιχειρήσεων, για εξαγορές, καθώς και για αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου. Επιπρόσθετα, ένα αξιοσημείωτο ποσοστό από τις συνολικές εισροές ΞΑΕ, της τάξεως του 7%, αντιπροσωπεύει επανεπένδυση κερδών, γεγονός που υποδηλώνει την επιτυχή παρουσία των ξένων επενδυτών στην Ελλάδα, ώστε να προωθούν την επέκταση των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων τους στη χώρα.

Κατά την περίοδο 2003-2009 οι συνολικές εισροές ΞΑΕ ανήλθαν σωρευτικά στο σημαντικό ποσό των 32,9 δις εκατομμυρίων ευρώ, ενώ οι καθαρές εισροές διαμορφώθηκαν επίσης σε υψηλά επίπεδα ξεπερνώντας τα 14,6 δις εκατομμύρια ευρώ. Αντίστοιχα, οι εκροές κεφαλαίων από ξένους επενδυτές εγκατεστημένους στην Ελλάδα ανήλθαν σε 18,3 δις εκατομμύρια ευρώ. Ένα σημαντικό ποσοστό από τις εκροές αυτές δαπανήθηκε από τις ξένες εταιρείες που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα ως κεφάλαιο επέκτασης ή/και κίνησης σε θυγατρικές εταιρείες που αυτές διατηρούν στη Νοτιοανατολική Ευρώπη, γεγονός που αυξάνει την εξωστρέφεια της Ελληνικής οικονομίας.

Ο ρόλος της Ελλάδας ως περιφερειακό κέντρο όσον αφορά την ενέργεια, το εμπόριο και τις μεταφορές, αναδεικνύεται σε ένα από τα πλέον θετικά στοιχεία που αναγνωρίζουν οι επενδυτές σήμερα. Η εμπιστοσύνη των επενδυτών στην Ελλάδα αποδεικνύεται επίσης –πέρα από τα συνολικά μεγέθη- και από την επενδυτική δραστηριότητα στη χώρα εταιρειών από ιδιαίτερα σημαντικές αγορές, όπως η ΕΕ και οι ΗΠΑ. Όπως παρουσιάζεται στο Διάγραμμα 8, η κατανομή των συνολικών εισροών ΞΑΕ στην Ελλάδα ανά χώρα προέλευσης κατά την τελευταία επταετία καταδεικνύει τη σπουδαιότητα των χωρών της ΕΕ (ειδικά της ΕΕ των 15) στο επενδυτικό γίγνεσθαι της Ελλάδος. Στην κατηγορία αυτή απαντώνται ‘κλασικές’ χώρες εξαγωγής κεφαλαίου, όπως η Γερμανία, η Γαλλία, το Ηνωμένο Βασίλειο, το Βέλγιο και Λουξεμβούργο, η Ολλανδία, η Ιταλία. Η Κύπρος, οι ΗΠΑ και η Ελβετία δείχνουν επίσης μια αξιόλογη παρουσία κατά την περίοδο αυτή.

Διάγραμμα 12: Άμεσες ξένες επενδύσεις ανά χώρα κατά την περίοδο 2003-2009 (σε εκ. €)

Συνολική Αξία: 32.902 εκατομμύρια Ευρώ
Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος 2010

Όσον αφορά στη διάκριση των εισροών ξένων άμεσων επενδύσεων ανά τομέα οικονομικής δραστηριότητας, τα επτά τελευταία έτη οι επενδύσεις στην Ελλάδα επικεντρώνονται κυρίως στον τομέα των υπηρεσιών. Η τάση αυτή υπαγορεύθηκε κυρίως από την ραγδαία ανάπτυξη του χρηματοπιστωτικού συστήματος της χώρας καθώς και του εμπορίου. Πρέπει επίσης να σημειωθεί, ότι οι επενδύσεις στην ενέργεια (ηλεκτρική ενέργεια, φυσικό αέριο) ανήλθαν στο 5% των συνολικών επενδύσεων στο δευτερογενή τομέα και αποτελούν τυπικό παράδειγμα ανάπτυξης επενδυτικού ενδιαφέροντος κατά την περίοδο αυτή. Αναφορικά με τους κλάδους της μεταποίησης, στους οποίους οι ξένοι επενδυτές εστίασαν κατά κύριο λόγο την προσοχή τους την περίοδο 2003-2009, αυτοί είναι τα χημικά (εξαιρουμένης της πετροχημικής βιομηχανίας), τα τρόφιμα, τα ποτά, τα μηχανήματα, και τα μεταλλικά προϊόντα. Η Ελλάδα διαθέτει σημαντική συγκέντρωση επιχειρηματικής δραστηριότητας στους τομείς αυτούς, ώστε να μπορεί να υποστηριχθεί το ενδιαφέρον των ξένων επενδυτών, τόσο για την εγκατάσταση νέων επιχειρήσεων (επενδύσεις Greenfield) όσο και για επενδυτική συνεργασία ξένων με ελληνικές επιχειρήσεις για την παραγωγή τελικών προϊόντων που θα καλύπτουν τις ανάγκες της εσωτερικής και της διεθνούς αγοράς. Στον τομέα των υπηρεσιών, το ενδιαφέρον των ξένων επενδυτών την τελευταία επταετία στράφηκε κυρίως στις τηλεπικοινωνίες, στα πιστωτικά ιδρύματα (επενδύσεις στον τραπεζικό τομέα), στο εμπόριο και τον τουρισμό.

Επίσης, υπάρχει αξιοσημείωτο ενδιαφέρον με αυξανόμενες τάσεις για τους τομείς της εκπαίδευσης και της υγείας, γεγονός που υποδεικνύει σημαντικά περιθώρια μελλοντικής ανάπτυξης. Αξίζει επίσης να σημειωθεί, ότι χαμηλό ποσοστό, της τάξεως του 6% των ξένων επενδύσεων, επικεντρώθηκε στην λιγότερο παραγωγική κατηγορία «ακίνητα», ενώ η συντριπτική

πλειονότητα των ξένων κεφαλαίων κατευθύνθηκε σε παραγωγικές δραστηριότητες υψηλής προστιθέμενης αξίας.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΡΡΑΙΑ

5.4 ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ

Το 2009, το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών συρρικνώθηκε κατά 23,3%, έναντι μεγέθυνσης 6,7% το 2008 και διαμορφώθηκε στα -26 δις. ευρώ. Η μείωση για το 2009 σε απόλυτα μεγέθη μεταφράζεται σε 8 δις. ευρώ. Η εξέλιξη αυτή είναι αποτέλεσμα της μείωσης του εμπορικού ελλείμματος κατά 30,2%, με την ταυτόχρονη υποχώρηση του πλεονάσματος του ισοζυγίου υπηρεσιών κατά 26,7%, και των ισοζυγίων τρεχουσών και κεφαλαιακών μεταβιβάσεων κατά 53% και 50,7% αντίστοιχα. Έτσι ενώ στο εμπορικό έλλειμμα καταγράφηκε πτώση 13 δις. ευρώ, ταυτόχρονα τα τρία επιμέρους ισοζύγια είχαν απώλειες στα πλεονάσματα τους κατά 8,1 δις. ευρώ.

Η μεγάλη συρρίκνωση του ελλείμματος του εμπορικού ισοζυγίου κατά 30,2% (-13,3 δις. ευρώ) οφείλεται στη μείωση του εμπορικού ελλείμματος των αγαθών εκτός καυσίμων και πλοίων κατά 27,2% (7,4 δις. ευρώ), των καθαρών πληρωμών για εισαγωγές καυσίμων κατά 37,5% (-4,5 δις. ευρώ) και στη μείωση των καθαρών πληρωμών για αγορές πλοίων (-1,3 δις. ευρώ). Αποτέλεσμα των παραπάνω, ήταν η μείωση των εισαγωγών κατά 27,8% (-17,8 δις. ευρώ), ενώ οι εξαγωγές περιορίστηκαν κατά 22,7% (4,5 δις. ευρώ)

Το πλεόνασμα του ισοζυγίου υπηρεσιών, το οποίο λειτουργεί ως αντίβαρο στο εμπορικό έλλειμμα της Ελλάδας, μειώθηκε κατά 26,7% το 2009 (-4,6 δις. ευρώ). Οι εισροές περιορίστηκαν κατά 20,9%, μειωμένες κατά 7,1 δις. ευρώ, ενώ οι εκροές μειώθηκαν κατά 15%, δηλαδή 2,5 δις. ευρώ. Ο περιορισμός των εισροών οφείλεται στη μείωση των εισπράξεων από μεταφορές, κυρίως της εμπορικής ναυτιλίας, κατά 30% (-5,6 δις. ευρώ), ενώ η πτώση στον τουρισμό ήταν αναλογικά μικρότερη, -10% (1,2 δις. ευρώ). Παρόμοια εικόνα επικρατεί στις πληρωμές του ισοζυγίου υπηρεσιών, καθώς στις μεταφορές καταγράφεται μείωση 24,1% (-2,2 δις. ευρώ), ενώ στον τουρισμό σημειώθηκε μείωση 8%.

Το έλλειμμα του ισοζυγίου των εισοδημάτων περιορίστηκε κατά 7,9% (840 εκ. ευρώ), και επανήλθε περίπου στα επίπεδα του 2007. Παρατηρείται μεγαλύτερη μείωση των καθαρών πληρωμών το 2009 για τόκους, μερίσματα και κέρδη κατά 14,5% (2,3 δις. ευρώ), σε σχέση με τις εισπράξεις που περιορίστηκαν κατά 1,5 δις. ευρώ ως αποτέλεσμα των δυσμενών εξελίξεων στις διεθνείς αγορές χρήματος και κεφαλαίων.

Το ισοζύγιο των τρεχουσών μεταβιβάσεων επανέρχεται επίσης στα επίπεδα του 2007, καθώς το πλεόνασμα του σημειώνει πτώση κατά 53% (1,4 δις. ευρώ). Η μείωση οφείλεται κυρίως στην σημαντική πτώση των εισπράξεων της Γενικής Κυβέρνησης από την ΕΕ κατά 1,15 δις. ευρώ το 2009, ενώ οι πληρωμές παρέμειναν σχεδόν στάσιμες (-1%).

Παρόμοια εικόνα με το ισοζύγιο τρεχουσών μεταβιβάσεων παρατηρείται και στο ισοζύγιο κεφαλαιακών μεταβιβάσεων, καθώς το 2009 το πλεόνασμα περιορίζεται στο μισό, (κατά 2 δις. ευρώ). Έτσι το ισοζύγιο διαμορφώθηκε στα 2 δις. ευρώ, καθώς οι εισπράξεις της Γενικής Κυβέρνησης από μεταβιβάσεις της ΕΕ μειώθηκαν δραστικά το 2009 κατά 49,8% (2,3 δις. ευρώ), ενώ οι πληρωμές, παρότι εμφάνισαν μεγάλη ποσοστιαία μείωση (43,2%), η απώλεια ήταν μόλις 236 εκ. ευρώ.

Έτσι, το έλλειμμα του Ισοζυγίου Τρεχουσών Συναλλαγών και Κεφαλαιακών Μεταβιβάσεων, οι δανειακές ανάγκες δηλαδή της οικονομίας από το εξωτερικό, διαμορφώθηκαν το 2009 στα 24,7 δις. ευρώ, καταγράφοντας μείωση κατά 20% σε σχέση με το 2008, 6 δις. ευρώ λιγότερες σε σχέση με πέρυσι.

Έντονη πτώση στο πλεόνασμα του ισοζυγίου χρηματοοικονομικών συναλλαγών καταγράφηκε το 2009, καθώς μειώθηκε κατά 19% (-5,7 δις. ευρώ), έναντι αύξησης 8,5% το 2008. Πάντως η μείωση περιορίστηκε ελαφρά προς το τέλος του έτους σε σχέση με το πρώτο εννιάμηνο (21%).

Στην κατηγορία των επενδύσεων χαρτοφυλακίου η καθαρή εισροή ανήλθε σε 27,1 δις. ευρώ το 2009. Η εισροή κεφαλαίων για αγορές ομολόγων και εντόκων του Ελληνικού Δημοσίου από μη κατοίκους της χώρας ανήλθε στα 31,6 δις. ευρώ αυξημένες κατά 89,5%, ενώ συγχρόνως ενισχύθηκαν εντυπωσιακά (+1.585%) οι τοποθετήσεις κατοίκων Ελλάδας σε ομόλογα, έντοκα γραμμάτια και μετοχές του εξωτερικού φτάνοντας τα 4,5 δις. ευρώ. Στην κατηγορία των "λοιπών" επενδύσεων, μετά από δύο συνεχόμενα έτη με καθαρή εισροή περίπου στα 12,5 δις. ευρώ, το 2009 το ισοζύγιο έκλεισε με καθαρή εκροή 3,6 δις. ευρώ. Οι απαιτήσεις (επενδύσεις στο εξωτερικό από εγχώρια πιστωτικά ιδρύματα) μειώθηκαν κατά 14,2%, ενώ οι υποχρεώσεις (δάνεια Γενικής Κυβέρνησης) μειώθηκαν κατά 49%. Τέλος, τα συναλλαγματικά διαθέσιμα της χώρας διαμορφώθηκαν στα τέλη Δεκεμβρίου στα 3,8 δις. ευρώ.

Η συρρίκνωση που σημειώνεται στον εξωτερικό τομέα, είναι αποτέλεσμα της χρηματοπιστωτικής κρίσης και της ύφεσης στην οποία εισήλθε η ελληνική οικονομία, καθώς ιδιαίτερα οι εισαγωγές καταγράφουν μεγαλύτερη σχετικά μείωση.

Πίνακας 38 : Προσωρινό Ισοζύγιο Εξωτερικών Συναλλαγών (σε εκ. ευρώ)

		Ιανουάριος - Δεκέμβριος			Δεκέμβριος		
		2007	2008	2009	2007	2008	2009
I	ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΤΡΕΧΟΥΣΩΝ ΣΥΝ/ΓΩΝ	-32.602,2	-34.797,6	-26.703,9	-4.957,3	-3.132,8	-3.164,0
I.A	ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ (I.A.1 - I.A.2)	-41.499,2	-44.048,8	-30.760,3	-4.172,2	-3.057,5	-2.772,6
	ΙΣΟΖΥΓΙΟ καυσίμων	-9.219,6	-12.154,6	-7.596,5	-1.132,6	-570,2	-621,0
	ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ χωρίς καύσιμα	-32.279,6	-31.894,3	-23.163,8	-3.039,6	-2.487,3	-2.151,6
	ΙΣΟΖΥΓΙΟ πλοίων	-5.520,3	-4.705,0	-3.356,9	-655,2	-266,6	-333,9
I.A.1	ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ χωρίς καύσιμα και πλοία	-26.759,3	-27.189,3	-19.806,9	-2.384,4	-2.220,7	-1.817,7
	Εξαγωγές αγαθών	17.445,5	19.812,9	15.318,0	1.458,5	1.456,7	1.469,2
	Καύσιμα	3.037,3	4.254,5	3.063,2	298,7	267,3	370,0
	Πλοία (εισπράξεις)	2.275,4	1.582,0	771,7	118,5	85,7	11,0
	Λοιπά αγαθά	12.132,8	13.976,5	11.483,1	1.041,3	1.103,7	1.088,2
I.A.2	Εισαγωγές αγαθών	58.944,8	63.861,7	46.078,3	5.630,7	4.514,2	4.241,8
	Καύσιμα	12.256,9	16.409,0	10.659,8	1.431,3	837,5	991,0
	Πλοία (πληρωμές)	7.795,7	6.286,9	4.128,6	773,7	352,3	344,9
	Λοιπά αγαθά	38.892,2	41.165,8	31.289,9	3.425,7	3.324,4	2.905,9
I.B	ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ (I.B.1 - I.B.2)	16.591,7	17.135,6	12.567,2	573,8	505,1	421,8
I.B.1	Εισπράξεις	31.337,3	34.066,2	26.952,2	2.051,4	1.899,3	1.791,3
	Ταξιδιωτικό	11.319,2	11.635,9	10.369,1	210,8	207,0	180,1
	Μεταφορές	16.939,3	19.188,3	13.552,2	1.551,4	1.365,4	1.258,0
	Λοιπές υπηρεσίες	3.078,9	3.242,0	3.030,9	289,2	326,9	353,2
I.B.2	Πληρωμές	14.745,6	16.930,6	14.384,9	1.477,6	1.394,2	1.369,5
	Ταξιδιωτικό	2.485,7	2.679,1	2.466,4	296,9	284,5	231,9
	Μεταφορές	7.771,3	9.316,0	7.073,4	749,6	653,9	657,9
	Λοιπές υπηρεσίες	4.488,6	4.935,5	4.845,1	431,1	455,8	479,7
I.Γ	ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΩΝ (I.Γ.1 - I.Γ.2)	-9.285,8	-10.643,0	-9.803,5	-944,1	-890,6	-902,6
I.Γ.1	Εισπράξεις	4.558,5	5.573,2	4.124,9	395,3	486,0	317,9
	Αμοιβές, μισθοί	366,9	344,7	294,6	31,7	28,2	24,0
	Τόκοι, μερίσματα, κέρδη	4.191,7	5.228,5	3.830,3	363,6	457,8	293,9
I.Γ.2	Πληρωμές	13.844,3	16.216,2	13.928,4	1.339,3	1.376,6	1.220,5
	Αμοιβές, μισθοί	332,6	410,1	411,9	33,4	45,1	41,1
	Τόκοι, μερίσματα, κέρδη	13.511,7	15.806,1	13.516,4	1.305,9	1.331,5	1.179,4
I.Δ	ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΤΡΕΧΟΥΣΩΝ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΕΩΝ (I.Δ.1 - I.Δ.2)	1.591,1	2.758,6	1.292,6	-414,9	310,2	89,4
I.Δ.1	Εισπράξεις	6.608,1	6.882,7	5.380,7	966,8	763,4	329,6
	Γενική Κυβέρνηση (κυρίως μεταβιβάσεις απο ΕΕ)	4.361,2	4.678,8	3.527,9	780,7	608,0	190,7
	Λοιποί τομείς (μεταναστευτικά εμβάσματα, κλπ)	2.246,9	2.203,9	1.852,8	186,0	155,5	138,9
I.Δ.2	Πληρωμές	5.017,0	4.124,1	4.088,1	1.381,6	453,3	240,2
	Γενική Κυβέρνηση (κυρίως πληρωμές προς ΕΕ)	3.825,4	2.717,6	2.679,6	1.294,8	350,9	122,3
	Λοιποί τομείς	1.191,6	1.406,4	1.408,5	86,9	102,4	117,9
II	ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΩΝ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΕΩΝ (II.1 - II.2)	4.332,3	4.090,8	2.017,4	1.349,2	143,1	53,6
II.1	Εισπράξεις	4.673,9	4.637,8	2.328,1	1.378,9	185,5	84,4
	Γενική Κυβέρνηση (κυρίως μεταβιβάσεις απο ΕΕ)	4.401,4	4.241,9	2.133,2	1.339,8	174,2	65,6
	Λοιποί τομείς	272,4	395,9	194,9	39,2	11,3	18,8
II.2	Πληρωμές	341,6	547,0	310,7	29,8	42,4	30,8
	Γενική Κυβέρνηση (κυρίως πληρωμές προς ΕΕ)	27,1	192,0	14,4	1,0	1,5	1,5
	Λοιποί τομείς	314,5	354,9	296,3	28,7	40,9	29,2
III	ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΤΡΕΧΟΥΣΩΝ ΣΥΝ/ΓΩΝ ΚΑΙ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΩΝ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΕΩΝ (I II)	-28.269,9	-30.706,8	-24.686,4	-3.608,2	-2.989,7	-3.110,4
IV	ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΧΡΗΜ/ΚΩΝ ΣΥΝ/ΓΩΝ (Iv.A + Iv.B + Iv.Γ + Iv.Δ)	27.570,2	29.914,2	24.225,6	3.417,9	2.754,9	2.453,5
IV.A	ΑΜΕΣΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ*	-2.290,2	1.420,7	1.091,7	-92,2	354,7	-243,7
	Κατοίκων στο εξωτερικό	-3.832,9	-1.650,4	-1.323,3	-513,3	235,5	-318,0
	Μη κατοίκων στην Ελλάδα	1.542,7	3.071,1	2.415,0	421,0	119,2	74,3
IV.B	ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΙΟΥ*	17.441,7	16.428,0	27.103,8	4.046,5	659,2	-5.070,2
	Απαιτήσεις	-16.351,1	-268,9	-4.533,0	2.250,9	4.593,0	-753,7
	Υποχρεώσεις	33.792,8	16.696,9	31.636,8	1.795,6	-3.933,8	-4.316,5
IV.Γ	ΛΟΙΠΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ*	12.740,6	12.094,6	-3.636,9	-395,3	1.766,9	7.819,4
	Απαιτήσεις	-16.266,1	-27.823,3	-23.875,7	-3.213,6	-5.491,9	270,2
	Υποχρεώσεις	29.006,8	39.917,8	20.238,8	2.818,4	7.258,8	7.549,2
	(Δάνεια Γενικής Κυβέρνησης)	-2.341,7	-572,7	-2.335,0	-80,0	-78,0	-133,2
IV.Δ	ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΘΕΣΙΜΩΝ**	-322,0	-29,0	-333,0	-141,0	-26,0	-52,0
V	ΤΑΚΤΟΠΟΙΗΤΕΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ (I + II + Iv + V = 0)	699,7	792,6	460,8	190,2	234,8	656,9
	ΥΦΟΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΘΕΣΙΜΩΝ (τέλος περιόδου)***				2.491,0	2.521,0	3.857,0

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

* (+) καθαρή εισροή (-) καθαρή εκροή

** (+) μείωση (-) αύξηση

* * * Τα συναλλαγματικά διαθέσιμα, σύμφωνα με τον ορισμό της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, περιλαμβάνουν μόνο το νομισματικό χρυσό, τη "συναλλαγματική θέση" στο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, τα "ειδικά τραβηχτικά δικαιώματα" και τις απαιτήσεις της Τράπεζας της Ελλάδος σε ξένο νόμισμα έναντι κατοίκων χωρών εκτός της ζώνης του ευρώ. Αντίθετα, δεν περιλαμβάνουν τις απαιτήσεις σε ευρώ έναντι κατοίκων χωρών εκτός της ζώνης του ευρώ, τις απαιτήσεις σε συνάλλαγμα και σε ευρώ έναντι κατοίκων χωρών της ζώνης του ευρώ, και τη συμμετοχή της Τράπεζας της Ελλάδος στο κεφάλαιο και στα συναλλαγματικά διαθέσιμα της ΕΚΤ.

5.5 ΕΞΑΓΩΓΕΣ

Σε επίπεδο χωρών, η Γερμανία ανέκτησε το 2009 την πρωτοκαθεδρία της ως χώρα προορισμού των ελληνικών εξαγωγών, ακολουθούμενη από την Ιταλία. Η Κύπρος ξεπέρασε τη Βουλγαρία, ενώ στην πέμπτη θέση παρέμεινε το Ηνωμένο Βασίλειο. Στην έκτη θέση, όπως και το 2008, βρίσκονται οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, ενώ ακολουθούν Τουρκία, Ρουμανία, και Γαλλία. Τη δεκάδα των χωρών με τις περισσότερες ελληνικές εξαγωγές κλείνει η πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας.

Πίνακας 39 : Κυριότεροι εμπορικοί εταίροι

	2009	2008	Δ 2009/2008	ΘΕΣΗ 2009	ΘΕΣΗ 2008
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	1.596.583.928	1.821.302.845	-12,34%	1	2
ΙΤΑΛΙΑ	1.591.270.948	2.001.859.507	-20,51%	2	1
ΚΥΠΡΟΣ	1.047.761.547	1.102.980.598	-5,01%	3	4
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	968.158.262	1.236.979.686	-21,73%	4	3
Η Π Α	715.203.755	885.416.085	-19,22%	5	5
ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	629.390.865	820.061.877	-23,25%	6	6
ΤΟΥΡΚΙΑ	607.257.141	621.674.008	-2,32%	7	9
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	557.719.536	772.417.242	-27,80%	8	7
ΓΑΛΛΙΑ	538.459.813	668.378.714	-19,44%	9	8
ΠΡΩΗΝ ΓΙΟΥΓΚ. ΔΗΜ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	396.582.211	442.125.931	-10,30%	10	12

Πηγή: ΕΣΥΕ

Σε επίπεδο ηπείρων, οι ελληνικές εξαγωγές μειώθηκαν κατά 17,6% στην Ευρώπη, κατά 18,6% στην Αμερική και μόλις κατά 4,9% στην Ασία. Αντίθετα, οι εξαγωγές μας προς την αφρικανική ήπειρο αυξήθηκαν κατά 4,4%.

Πίνακας 40: Εξαγωγές Ελλάδας κατά Ήπειρο - Γεωγραφική Περιφέρεια, 2009/08

Ήπειρος	Περιοχή	2009	2008	% Μεταβολή 2009/2008	Μερίδιο 2009	Μερίδιο 2008
	Ευρωπαϊκή Ένωση	9.010.498.384	11.101.847.095	-18,84%	62,60%	64,05%
	Βαλκάνια	1.746.494.968	1.898.057.740	-7,99%	12,13%	10,95%
	Κ.Α.Κ.	351.473.044	577.312.474	-39,12%	2,44%	3,33%
	ΕΦΤΑ	323.430.309	312.904.376	3,36%	2,25%	1,81%
	Άλλες Χώρες - Ευρώπη	16.301.971	6.595.961	147,15%	0,11%	0,04%
Ευρώπη		11.448.198.676	13.896.717.646	-17,62%	79,54%	80,17%
	Βόρεια Αμερική	823.550.514	994.265.457	-17,17%	5,72%	5,74%
	Νότια Αμερική	47.793.037	68.632.731	-30,36%	0,33%	0,40%
	Καραϊβική	27.253.406	29.261.182	-6,86%	0,19%	0,17%
	Κεντρική Αμερική	26.183.801	43.536.857	-39,86%	0,18%	0,25%
Αμερική		924.780.758	1.135.696.227	-18,57%	6,43%	6,55%
	Μέση Ανατολή	462.280.990	543.584.229	-14,96%	3,21%	3,14%
	Ανατολική Ασία	186.027.166	212.045.755	-12,27%	1,29%	1,22%
	Νότια Ασία	116.323.582	73.889.048	57,43%	0,81%	0,43%
	Ν. Α. Ασία	89.541.994	101.281.068	-11,59%	0,62%	0,58%
	Κ.Α.Κ.	42.863.341	12.912.726	231,95%	0,30%	0,07%
Ασία		897.037.073	943.712.826	-4,95%	6,23%	5,44%
	Βόρεια Αφρική	521.334.468	411.190.271	26,79%	3,62%	2,37%
	Δυτική Αφρική	139.862.424	172.691.981	-19,01%	0,97%	1,00%
	Νότια Αφρική	41.182.556	41.206.845	-0,06%	0,29%	0,24%
	Μέση Αφρική	29.976.334	52.673.069	-43,09%	0,21%	0,30%
	Ανατολική Αφρική	10.527.101	34.003.489	-69,04%	0,07%	0,20%
Αφρική		742.882.883	711.765.655	4,37%	5,16%	4,11%
		275.738.108	447.203.382	-38,34%	1,92%	2,58%
Άλλες		275.738.108	447.203.382	-38,34%	1,92%	2,58%
	Ωκεανία	104.181.738	198.984.274	-47,64%	0,72%	1,15%
Ωκεανία		104.181.738	198.984.274	-47,64%	0,72%	1,15%
	Ανταρκτική	71.504	0		0,00%	0,00%
Ανταρκτική		71.504	0		0,00%	0,00%
Σύνολο		14.392.890.740	17.334.080.010	-16,97%	100,00%	100,00%

Πηγή: ΕΣΥΕ

Σε επίπεδο περιφερειών, σημαντική πτώση των εξαγωγών παρατηρείται: α) προς χώρες Κ.Α.Κ (-39,1%) λόγω της ισχυρής πτώσης των εξαγωγών μας προς τη Ρωσική Ομοσπονδία, β) προς τη Λατινική Αμερική (Νότια και Κεντρική Αμερική) και γ) προς την Ευρωπαϊκή Ένωση (-18,8%), η οποία αποτελεί το σημαντικότερο εξαγωγικό προορισμό (62,6% των συνολικών εξαγωγών μας).

Βελτίωση, αντίθετα, παρουσιάζουν οι εξαγωγές μας σε περιφέρειες, όπως η Βόρεια Αφρική (+26,8%) και η Νότια Ασία (+57,4%), λόγω αύξησης των εξαγωγών προς την Ινδία. (Πίνακας 35).

Σε επίπεδο προϊόντων, ισχυρές μειώσεις λόγω πληθώρας παραγόντων (μειωμένη ζήτηση, χαμηλότερες τιμές κτλ) παρουσιάζουν σημαντικοί εξαγωγικοί κλάδοι της ελληνικής οικονομίας, όπως ο πετρελαϊκός (-31%), ο μεταλλουργικός (-37%) και ο κλάδος ένδυσης (-23%).

Συγκρατημένη πτώση παρουσιάζουν οι εξαγωγές φρούτων και λαχανικών (-6%) και διάφορων βιομηχανικών ειδών (-7%), ενώ, αντίθετα, αύξηση των εξαγωγών παρατηρείται σε ιατρικά και φαρμακευτικά προϊόντα και προϊόντα ιχθυοκαλλιέργειας.

Πίνακας 41: Σημαντικότερα ελληνικά εξαγωγικά προϊόντα 2009 κατά SITC 2

SITC_2	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ SITC_2	2009	2008	Μερίδιο 2009	Μερίδιο 2008
		ΕΞΑΓΩΓΕΣ	ΕΞΑΓΩΓΕΣ		
ΣΥΝΟΛΟ		14.384.728.044	17.334.080.010		
5	ΦΡΟΥΤΑ ΚΑΙ ΛΑΧΑΝΙΚΑ	1.263.714.214	1.340.302.294	8,79%	7,73%
33	ΠΕΤΡΕΛΑΙΟ ΚΑΙ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ	1.260.270.735	1.824.389.934	8,76%	10,52%
54	ΙΑΤΡΙΚΑ ΚΑΙ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ	927.021.740	864.541.107	6,44%	4,99%
84	ΕΙΔΗ ΕΝΔΥΜΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΞΕΣΟΥΑΡ ΕΝΔΥΣΗΣ	789.714.382	1.032.667.438	5,49%	5,96%
68	ΜΗ ΣΙΔΗΡΟΥΧΑ ΜΕΤΑΛΛΑ	782.108.207	1.255.810.892	5,44%	7,24%
67	ΣΙΔΗΡΟΣ ΚΑΙ ΧΑΛΥΒΑΣ	622.411.992	978.138.442	4,33%	5,64%
89	ΔΙΑΦΟΡΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΕΙΔΗ ΜΗ ΚΑΤΟΝΟΜΑΖΟΜΕΝΑ	490.864.722	530.420.275	3,41%	3,06%
77	ΗΛΕΚΤΡΙΚΑ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ ΣΥΣΚΕΥΕΣ & ΜΕΡΗ ΑΥΤΩΝ	479.642.864	631.446.747	3,33%	3,64%
3	ΨΑΡΙΑ, ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜ. ΑΥΤΩΝ, ΟΣΤΡΑΚΟΕΙΔΗ, ΜΑΛΑΚ.	476.690.665	446.436.276	3,31%	2,58%
79	ΛΟΙΠΟ ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΟ ΥΛΙΚΟ	443.439.125	453.357.001	3,08%	2,62%

Πηγή: ΕΣΥΕ

Η αρνητική εικόνα των ελληνικών εξαγωγών για το 2009, είναι πλήρως συνυφασμένη και αποδιδόμενη στην παγκόσμια οικονομική κρίση και τις συνθήκες που επικράτησαν σε σημαντικούς εξαγωγικούς κλάδους της ελληνικής οικονομίας (μεταλλουργικός και πετρελαϊκός).

Η εν λόγω κάμψη, ερμηνεύεται κυρίως από την υποχώρηση των εξαγωγών στα βιομηχανικά προϊόντα, τα οποία αποτελούν το μεγαλύτερο μέρος (58,7% το 2009, έναντι 61,1% το 2008). Η συνολική μείωση ανήλθε σε -20,6%, έναντι αύξησης 2,6% το 2008 και 2,9% το 2007. Μεταξύ των προϊόντων του κλάδου, οι εξαγωγές «Βιομηχανικών ειδών ταξινομημένων κατά πρώτη ύλη», όπου κατέχουν και το μεγαλύτερο μερίδιο, μειώθηκαν κατά -28,6% (η δεύτερη υψηλότερη μεταξύ του συνόλου των κατηγοριών αγαθών) με την αξία τους να διαμορφώνεται στα 2,82 δις εκ. ευρώ, ενώ στις εξαγωγές «Χημικών προϊόντων και συναφών» η πτώση διαμορφώθηκε στο -9,5%.

Η μικρότερη υποχώρηση (-1,9%), καταγράφεται στα αγροτικά προϊόντα, έναντι αύξησης 8,3% το 2008. Η εξέλιξη αυτή, είχε ως αποτέλεσμα να ενισχυθεί κατά τέσσερις εκατοστιαίες μονάδες το μερίδιό τους στο σύνολο των εξαγωγών, αποτελώντας το 1/4 της συνολικής αξίας των εξαγόμενων αγαθών το 2009. Μεταξύ των αγροτικών προϊόντων, τη μεγαλύτερη πτώση (-15,4%) καταγράφουν τα «Λάδια και λίπη ζωικής ή φυτικής προέλευσης», ενώ αντίθετα ανεπαίσθητη υπήρξε η κάμψη στις εξαγωγές «Τροφίμων και ζωντανών» (-0,9%), απ' όπου προέρχεται η πλειονότητα των εξαγωγών στη συγκεκριμένη κατηγορία. Αντίθετα, η αρνητική επίδραση της παγκόσμιας οικονομικής ύφεσης δεν επηρέασε τον κλάδο «Ποτών και καπνού», καθώς είναι η μοναδική κατηγορία στην οποία οι εξαγωγές αυξήθηκαν κατά 1,7% το 2009.

Στους υπόλοιπους τομείς, η αξία των εξαγωγών καυσίμων συνέχισε την πτωτική πορεία από το 2007, καταγράφοντας μείωση -28,4%. Στις «πρώτες ύλες» η μείωση κινήθηκε στο -8,2%, αν και το μερίδιό τους δεν μεταβλήθηκε, ενώ οι εξαγωγές «Ειδών & συναλλαγών μη ταξινομημένων κατά κατηγορίες» σημείωσαν τη μεγαλύτερη ποσοστιαία μείωση κατηγορίας (-40%), αν και το μερίδιό τους στις εξαγωγές είναι μικρό (1,9%).

5.6 ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ

Η πτώση των ελληνικών εισαγωγών κατά 20,7% αντικατοπτρίζει τη μείωση της ζήτησης στην ελληνική αγορά και την είσοδο της χώρας σε ύφεση.

Σε επίπεδο χωρών, η Γερμανία παρέμεινε πρώτη προμηθεύτρια χώρα της ελληνικής αγοράς με συνολικές εισαγωγές 5,9 δις Ευρώ (-18,85% σε σχέση με το 2008). Στη δεύτερη θέση παρέμεινε η Ιταλία (5,4 δις, -21,4%), ενώ στην τρίτη θέση πέρασε η Κίνα με ελαφρά μείωση των εισαγωγών κατά -9% στα 3 δις Ευρώ. Ακολούθησαν Γαλλία (-15,7%), Κάτω Χώρες (-8,2%), Νότια Κορέα (+72,9%), Ρωσία (-44,4%), Βέλγιο (13,2%), Ισπανία (-18,4%) και την πρώτη δεκάδα συμπλήρωσε το Ηνωμένο Βασίλειο (16%). Ο παρακάτω πίνακας απεικονίζει συνοπτικά την κατάσταση όσον αφορά τις εισαγωγές για το 2009 σε επίπεδο χωρών.

Πίνακας 42: Οι 10 σημαντικότερες προμηθεύτριες χώρες, 2009

<u>ΧΩΡΑ</u>	<u>2009</u>	<u>2008</u>	<u>Δ 2009/2008</u>	<u>ΘΕΣΗ</u> <u>2009</u>	<u>ΘΕΣΗ</u> <u>2008</u>
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	5.873.685.972	7.238.152.333	-18,85%	1	1
ΙΤΑΛΙΑ	5.434.756.390	6.918.512.163	-21,45%	2	2
ΚΙΝΑ	3.045.391.531	3.347.144.815	-9,02%	3	4
ΓΑΛΛΙΑ	2.611.574.693	3.098.017.174	-15,70%	4	5
ΚΑΤΩ ΧΩΡΕΣ	2.575.712.919	2.806.786.238	-8,23%	5	6
ΝΟΤΙΑ ΚΟΡΕΑ	2.481.460.653	1.435.301.069	72,89%	6	14
ΡΩΣΙΑ	2.477.328.297	4.454.048.615	-44,38%	7	3
ΒΕΛΓΙΟ	1.856.415.382	2.139.897.833	-13,25%	8	7
ΙΣΠΑΝΙΑ	1.741.548.489	2.133.683.044	-18,38%	9	8
ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	1.644.644.880	1.956.935.862	-15,96%	10	10

Πηγή: ΕΣΥΕ

Σε επίπεδο ηπείρων, οι ελληνικές εισαγωγές από την Ευρώπη μειώθηκαν κατά -21,4%, από την Ασία κατά -13,2%, από την Αμερική κατά -10,8% και από την Αφρική κατά -42,8%.

Σε επίπεδο περιφερειών, σημαντική πτώση των εισαγωγών παρατηρείται από: α) χώρες Κ.Α.Κ. λόγω μείωσης των εισαγωγών πετρελαίου και φυσικού αερίου από τη Ρωσική Ομοσπονδία, β) χώρες Μέσης Ανατολής και Βόρειας Αφρικής λόγω μείωσης των εισαγωγών πετρελαίου και φυσικού αερίου, γ) χώρες Βαλκανίων (πλην Ρουμανίας-Βουλγαρίας) λόγω μείωσης των εισαγωγών μεταλλουργικών προϊόντων, δ) χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης που αποτελούν το σημαντικότερο προμηθευτή μας (57,3% των συνολικών εισαγωγών μας).

Πίνακας 43: Εισαγωγές Ελλάδας κατά Ήπειρο - Γεωγραφική Περιφέρεια, 2009/08

<u>ΗΠΕΙΡΟΣ</u>	<u>ΠΕΡΙΟΧΗ</u>	<u>2009</u>	<u>2008</u>	<u>% ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2009/2008</u>	<u>Μερίδιο 2009</u>	<u>Μερίδιο 2008</u>
Ευρώπη	Ευρωπαϊκή Ένωση	27.576.600.463	33.328.589.020	-17,26%	57,35%	54,93%
	Κ.Α.Κ.	2.742.075.432	5.012.660.772	-45,30%	5,70%	8,26%
	Βαλκάνια	1.768.322.764	2.405.491.123	-26,49%	3,68%	3,96%
	ΕΦΤΑ	922.872.071	1.248.745.412	-26,10%	1,92%	2,06%
	Άλλες Χώρες - Ευρώπη	15.789.883	30.753.382	-48,66%	0,03%	0,05%
Ευρώπη	-	33.025.660.613	42.026.239.709	-21,42%	68,68%	69,27%
Ασία	Ανατολική Ασία	6.447.593.228	6.069.706.470	6,23%	13,41%	10,00%
	Μέση Ανατολή	2.418.248.966	3.771.671.091	-35,88%	5,03%	6,22%
	Νότια Ασία	603.869.154	569.194.799	6,09%	1,26%	0,94%
	Ν. Α. Ασία	567.026.547	734.294.440	-22,78%	1,18%	1,21%
	Κ.Α.Κ.	554.564.503	1.055.810.475	-47,47%	1,15%	1,74%
Ασία	-	10.591.302.398	12.200.677.275	-13,19%	22,03%	20,11%
Αμερική	Βόρεια Αμερική	1.542.647.136	2.000.794.832	-22,90%	3,21%	3,30%
	Νότια Αμερική	540.379.705	605.579.933	-10,77%	1,12%	1,00%
	Κεντρική Αμερική	271.180.452	103.020.298	163,23%	0,56%	0,17%
	Καραϊβική	153.973.080	101.865.449	51,15%	0,32%	0,17%
Αμερική	-	2.508.180.373	2.811.260.512	-10,78%	5,22%	4,63%
Αφρική	Βόρεια Αφρική	1.220.338.782	2.299.600.993	-46,93%	2,54%	3,79%
	Δυτική Αφρική	159.828.326	154.873.118	3,20%	0,33%	0,26%
	Νότια Αφρική	57.740.756	97.776.161	-40,95%	0,12%	0,16%
	Ανατολική Αφρική	49.951.170	57.158.264	-12,61%	0,10%	0,09%
	Μέση Αφρική	30.488.266	43.278.330	-29,55%	0,06%	0,07%
Αφρική	-	1.518.347.300	2.652.686.866	-42,76%	3,16%	4,37%
		309.654.455	833.983.664	-62,87%	0,64%	1,37%
Άλλες	-	309.654.455	833.983.664	-62,87%	0,64%	1,37%
	Ωκεανία	134.321.252	145.077.934	-7,41%	0,28%	0,24%
Ωκεανία	-	134.321.252	145.077.934	-7,41%	0,28%	0,24%
	Ανταρκτική	0	1.304	-100,00%	0,00%	0,00%
Ανταρκτική	-	0	1.304	-100,00%	0,00%	0,00%
ΣΥΝΟΛΟ	-	48.087.466.391	60.669.927.264	-20,74%	100,00%	100,00%

Πηγή: ΕΣΥΕ

Σε επίπεδο προϊόντων, ισχυρή πτώση παρουσιάζεται στις εισαγωγές πετρελαιοειδών (-40,9%), στα οχήματα για δρόμους (-24%), στο γενικό βιομηχανικό εξοπλισμό (-24,6%) και τα βιομηχανικά είδη (-21,9%) και στις συσκευές τηλεπικοινωνιών (-20,3%), όπως επίσης και στα μεταλλουργικά προϊόντα που λόγω της μείωσης της τάξεως άνω του 50% δεν περιλαμβάνονται στην πρώτη δεκάδα των εισαγόμενων προϊόντων. Μικρότερη πτώση παρατηρείται σε είδη ενδυμασίας και αξεσουάρ ένδυσης και ηλεκτρικά μηχανήματα, ενώ αντιθέτως άνοδος των εισαγωγών παρατηρείται για λοιπό μεταφορικό υλικό (κυρίως πλοία) (+48,8%) και ιατρικά και φαρμακευτικά προϊόντα. Οι εισαγωγές κρεάτων, τέλος, παρέμειναν στα επίπεδα του 2008.

Πίνακας 44: Σημαντικότερα Εισαγόμενα Προϊόντα 2009 κατά SITC-2

SITC_2	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ SITC_2	2009 ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	2008 ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	ΜΕΤΑΒΟΛΗ % ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ 2009/2008	Μερίδιο 2009	Μερίδιο 2008
ΣΥΝΟΛΟ	-	48.087.468.046	60.669.927.264	-20,74%	-	-
33	ΠΕΤΡΕΛΑΙΟ ΚΑΙ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ	6.287.394.790	10.648.273.101	-40,95%	13,07%	17,55%
79	ΛΟΠΠΟ ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΟ ΥΛΙΚΟ	4.262.653.722	2.864.807.979	48,79%	8,86%	4,72%
54	ΙΑΤΡΙΚΑ ΚΑΙ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	3.946.050.079	3.659.133.732	7,84%	8,21%	6,03%
78	ΟΧΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΔΡΟΜΟΥΣ	3.555.271.142	4.679.942.634	-24,03%	7,39%	7,71%
84	ΕΙΔΗ ΕΝΔΥΜΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΞΕΣΟΥΑΡ ΕΝΔΥΣΗΣ	2.006.872.995	2.237.017.211	-10,29%	4,17%	3,69%
89	ΔΙΑΦΟΡΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΕΙΔΗ ΜΗ ΚΑΤΟΝΟΜΑΖΟΜΕΝΑ	1.889.392.712	2.418.134.436	-21,87%	3,93%	3,99%
77	ΗΛΕΚΤΡΙΚΑ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ ΣΥΣΚΕΥΕΣ & ΜΕΡΗ ΑΥΤΩΝ	1.521.744.830	1.745.800.844	-12,83%	3,16%	2,88%
76	ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ & ΕΓΓΡΑΦΗΣ ΗΧΟΥ	1.470.634.574	1.845.404.818	-20,31%	3,06%	3,04%
74	ΓΕΝΙΚΟΣ ΒΙΟΜΗΧ.ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ,ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ ΚΛΠ.	1.445.127.914	1.915.666.149	-24,56%	3,01%	3,16%
1	ΚΡΕΑΤΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΚΡΕΑΣ	1.117.652.261	1.116.813.260	0,08%	2,32%	1,84%

Πηγή: ΕΣΥΕ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ

Το παράρτημα που ακολουθεί, χωρίζεται σε δύο μέρη, έτσι ώστε στην παρούσα εργασία να ενσωματωθεί το μοντέλο που ακολουθείται πλέον στο πλαίσιο παρακολούθησης της στρατηγικής της Λισσαβόνας:

A) Το α' μέρος του παραρτήματος περιλαμβάνει τις επιδόσεις των χωρών - μελών της Ε.Ε. των 25 στους 14 διαρθρωτικούς δείκτες που συνθέτουν τη συνοπτική λίστα (short list) δεικτών που χρησιμοποιούνται πλέον από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, για την παρακολούθηση της υλοποίησης των στόχων της Λισσαβόνας από κάθε χώρα-μέλος και την πορεία των διαρθρωτικών αλλαγών των αντίστοιχων οικονομιών.

B) Το β' μέρος περιλαμβάνει μία επιλογή από τους υπόλοιπους δείκτες που υιοθετήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή το 2000 σε μια προσπάθεια να τροφοδοτηθούν οι εθνικές κυβερνήσεις με ένα σύνολο από σαφείς διακριτούς και εύκολα μετρήσιμους δείκτες που αποτυπώνουν το βαθμό διαρθρωτικής προσαρμογής κάθε χώρας - μέλους. Οι δείκτες αυτοί αποτελούν έτσι, την ευρεία λίστα (long list) των δεικτών που η Eurostat παρακολουθεί και εναρμονίζει σε συστηματική βάση για την Ε.Ε των 27.

Βασικός στόχος του συνόλου των διαρθρωτικών δεικτών είναι να καταγραφεί η πρόοδος, που έχει σημειωθεί σε πέντε κρίσιμους τομείς πολιτικής, οι οποίοι αφορούν στην απασχόληση, στην καινοτομία και έρευνα, στις αλλαγές στη διάρθρωση της οικονομίας, στην κοινωνική συνοχή και στο περιβάλλον. Παράλληλα παρακολουθούνται επιπλέον κάποιοι βασικοί οικονομικοί δείκτες, που αποδίδουν το ευρύτερο οικονομικό περιβάλλον, εντός του οποίου λαμβάνουν χώρα οι διαρθρωτικές αλλαγές που εφαρμόζονται σε κάθε χώρα - μέλος.

Κάθε ένας από τους δείκτες που παρουσιάζονται στη συνέχεια, αποδίδεται γραφικά για το σύνολο των 27 χωρών (όπου υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία), ενώ σε πινακοποιημένη μορφή δίνεται η επίδοση της Ελλάδας σε σύγκριση με τον μέσο όρο της Ε.Ε. των 27, της Ε.Ε. των 25, της Ε.Ε. των 15 και της Ευρωζώνης (τελευταία αναθεώρηση Eurostat, Αύγουστος 2007).

ΟΝΟΜΑΤΟΛΟΓΙΑ

EU27	Ευρωπαϊκή Ένωση (Τον Ιανουάριο 2007 εντάχθηκαν στη Ευρωπαϊκή Ένωση η Βουλγαρία και η Ρουμανία)
EU25	Ευρωπαϊκή Ένωση
EA13	Ευρωζώνη (Τον Ιανουάριο 2007 εντάχθηκε στη Ευρωζώνη η Σλοβενία)
BE	Βέλγιο
CZ	Τσεχία
DK	Δανία
DE	Γερμανία
EE	Εσθονία
EL	Ελλάδα
ES	Ισπανία
FR	Γαλλία
IE	Ιρλανδία
IT	Ιταλία
CY	Κύπρος
LV	Λετονία
LT	Λιθουανία
LU	Λουξεμβούργο
HU	Ουγγαρία
MT	Μάλτα
NL	Ολλανδία
AT	Αυστρία
PL	Πολωνία
PT	Πορτογαλία
SI	Σλοβενία
SK	Σλοβακία
FI	Φινλανδία
SE	Σουηδία
UK	Μ. Βρετανία

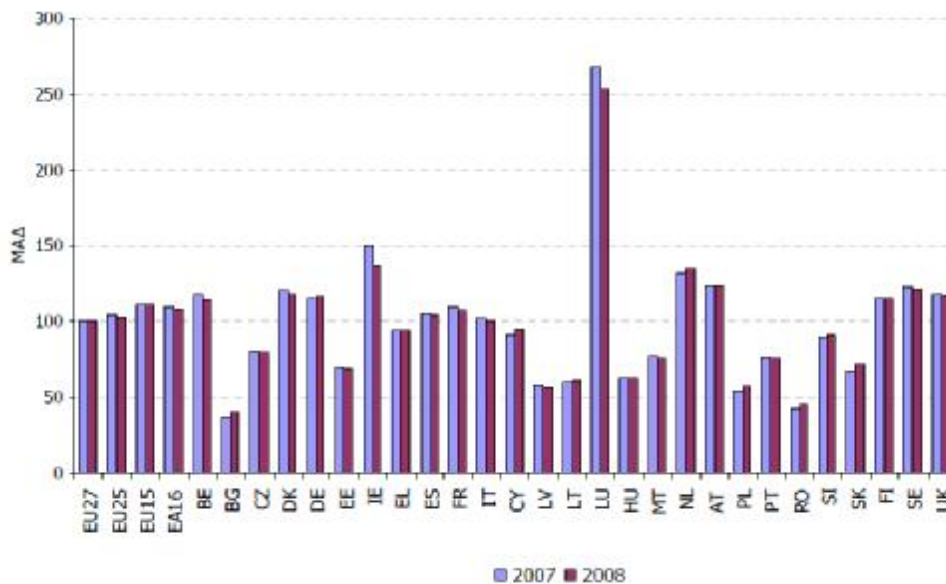
ΜΕΡΟΣ Α : ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΛΙΣΤΑ ΔΙΑΦΘΡΩΤΙΚΩΝ ΔΕΙΚΤΩΝ

Ι.Α. ΒΑΣΙΚΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ

Ι-1α. Κατά Κεφαλήν ΑΕΠ

(μονάδες αγοραστικής δύναμης, PPS, Ε.Ε-27 = 100)

Οι μονάδες αγοραστικής δύναμης (Purchasing Power Standards, PPS) είναι δείκτες της μέσης αναλογίας των τιμών μεταξύ διαφορετικών χωρών. Η χρήση τους κάνει εφικτή την σύγκρισή του όγκου του κατά κεφαλήν ΑΕΠ μεταξύ των χωρών.

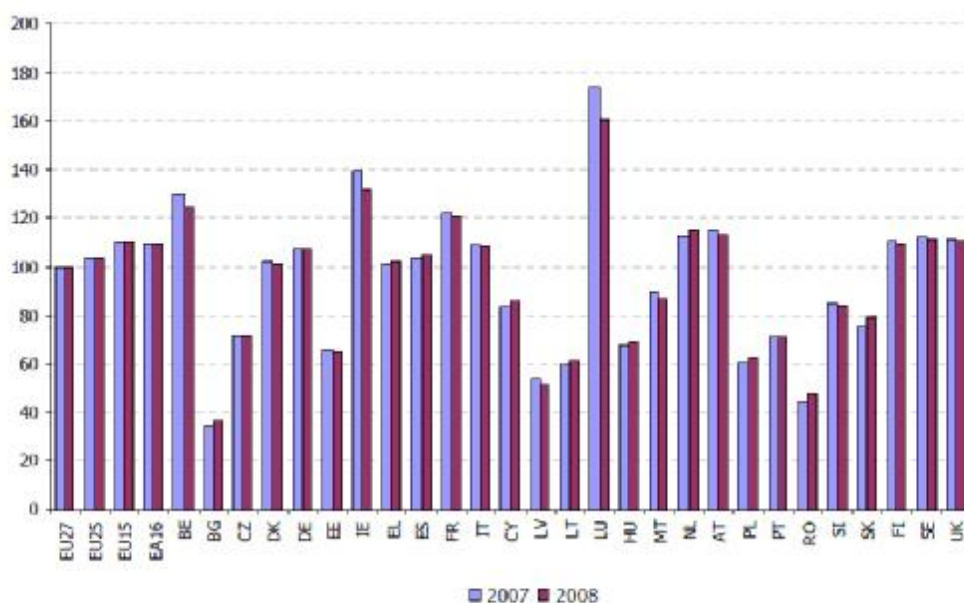
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
EU27	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
EU25	105.0	104.8	104.6	104.4	104.2	104.1	103.9	103.7	103.5
EU15	115.3	114.9	114.3	113.7	113.2	112.8	112.2	111.7	110.8
EA16	112.5	112.1	111.3	110.5	109.4	109.6	109.2	108.9	108.3
EL	84.1	86.5	90.2	92.6	94.0	91.8	92.9	94.1	93.8

Πηγή: Eurostat

I-2Α. ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΑΝΑ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟ ΑΤΟΜΟ

(ΑΕΠ σε μονάδες αγοραστικής δύναμης, (ΕΕ-27 = 100) PPS, / αριθμό εργαζομένων)

Ο αριθμός των εργαζομένων περιλαμβάνει τους απασχολούμενους και τους αυτό-απασχολούμενους. Περιλαμβάνονται οι μισθωτοί, οι δημόσιοι υπάλληλοι, οι στρατιωτικοί και οι ιδιοκτήτες επιχειρήσεων. Οι εποχικά απασχολούμενοι και αυτοί που απουσιάζουν από την εργασία τους λόγω ασθένειας, διακοπών, απεργίας και παρακολούθησης εκπαιδευτικών προγραμμάτων κατά τη διάρκεια της έρευνας περιλαμβάνονται στους απασχολούμενους. Ο καθορισμός αυτός είναι σύμφωνος με το Διεθνή Οργανισμό Εργασίας (International Labor Organization, ILO)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
EU27	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
EU25	104.8	104.6	104.5	104.4	104.2	104.0	103.9	103.7	103.5
EU15	113.3	112.7	112.0	111.6	111.1	110.9	110.6	110.4	110.0
EA16	112.8	112.0	111.2	110.5	109.5	109.8	109.5	109.4	109.1
EL	93.7	97.3	99.6	101.3	101.2	98.8	99.5	101.3	101.8

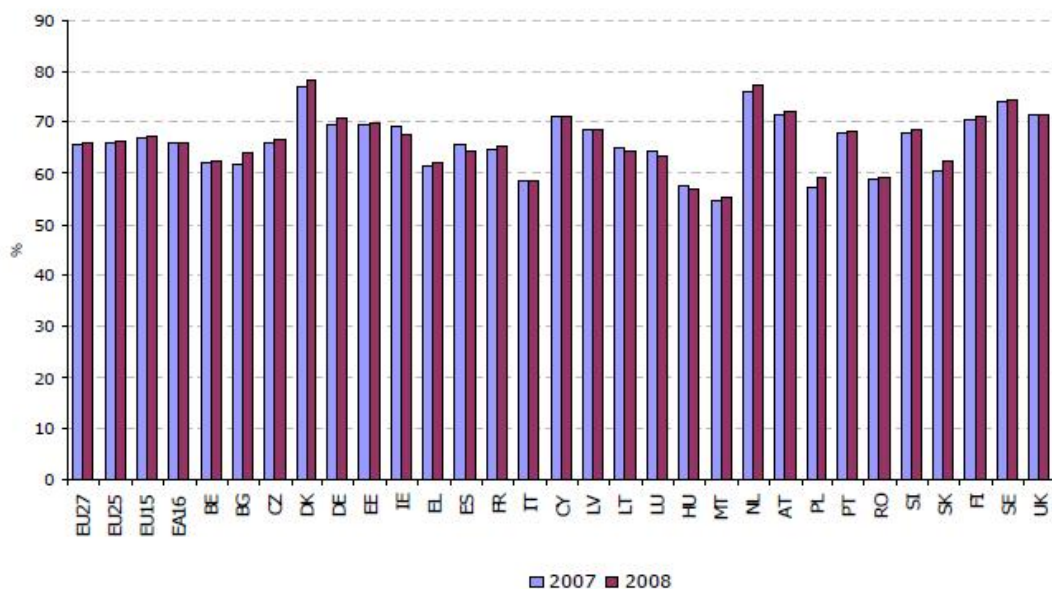
Πηγή: Eurostat

II-A. ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

II-1α. Ποσοστό Απασχόλησης

(%απασχολούμενων ατόμων ηλικίας 15-64 ετών στο σύνολο του αντίστοιχου πληθυσμού)

Τα εργατικό δυναμικό αποτελείται από άτομα τα οποία κατά την περίοδο διεξαγωγής της έρευνας εργάζονταν κάνοντας οποιαδήποτε εργασία επί πληρωμή για τουλάχιστον μια ώρα ή έχουν εργασία αλλά απουσίαζαν από αυτή κατά την περίοδο διεξαγωγής της έρευνας. Η έρευνα αναφέρεται σε άτομα άνω των 15 ετών. Άτομα τα οποία κατοικούν σε συλλογικές κατοικίες (εστίες, θεραπευτήρια, εκκλησιαστικά ιδρύματα, εργατικές εστίες, ξενώνες κ.τ.λ) καθώς και άτομα που εκπληρώνουν υποχρεωτική στρατιωτική θητεία δεν περιλαμβάνονται στην έρευνα.

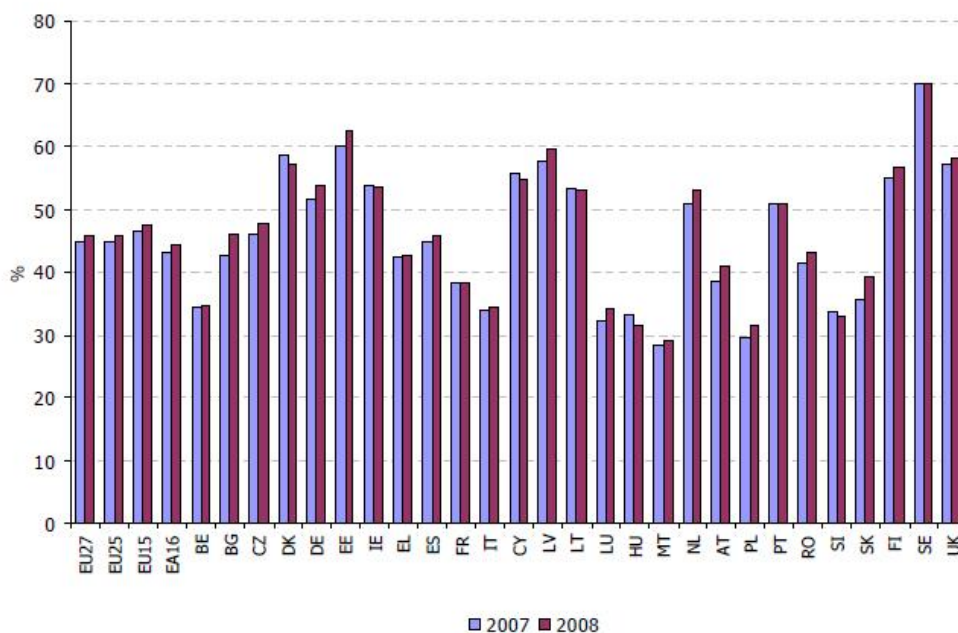
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
EU27	62,6	62,4	62,6	63	63,6	64,5	65,4	65,9
EU25	62,8	62,8	63	63,4	64	64,9	65,8	66,3
EU15	64,1	64,2	64,5	64,8	65,4	66,2	67	67,3
EA16	62,2	62,4	62,7	63,2	63,8	64,8	65,7	66,0
EL	56,3	57,5	58,7	59,4	60,1	61	61,4	61,1
Άντρες								
EU27	70,9	70,4	70,3	70,4	70,8	71,7	72,5	72,8
EU25	71,4	71	70,9	71	71,4	72,1	73	73,2
EU15	73,1	72,8	72,7	72,7	73	73,6	74,2	74,2
EA16	71,8	71,6	71,5	71,5	71,8	72,6	73,3	73,3
EL	71,4	72,2	73,4	73,7	74,2	74,6	74,9	75
Γυναίκες								
EU27	54,3	54,4	54,9	55,5	56,3	57,3	58,3	59,1
EU25	54,3	54,7	55,2	55,8	56,6	57,6	58,6	59,4
EU16	55	55,6	56,2	57	57,8	58,8	59,7	60,4
EA13	52,4	53,1	53,8	54,6	55,6	56,7	57,9	58,8
EL	41,5	42,9	44,3	45,2	46,1	47,4	47,9	48,7

Πηγή: Eurostat

Π-2α. Ποσοστό Απασχόλησης Ατόμων Ηλικίας 55-64 ετών

(% απασχολούμενων ατόμων ηλικίας 55-64 ετών στο σύνολο του αντίστοιχου πληθυσμού)

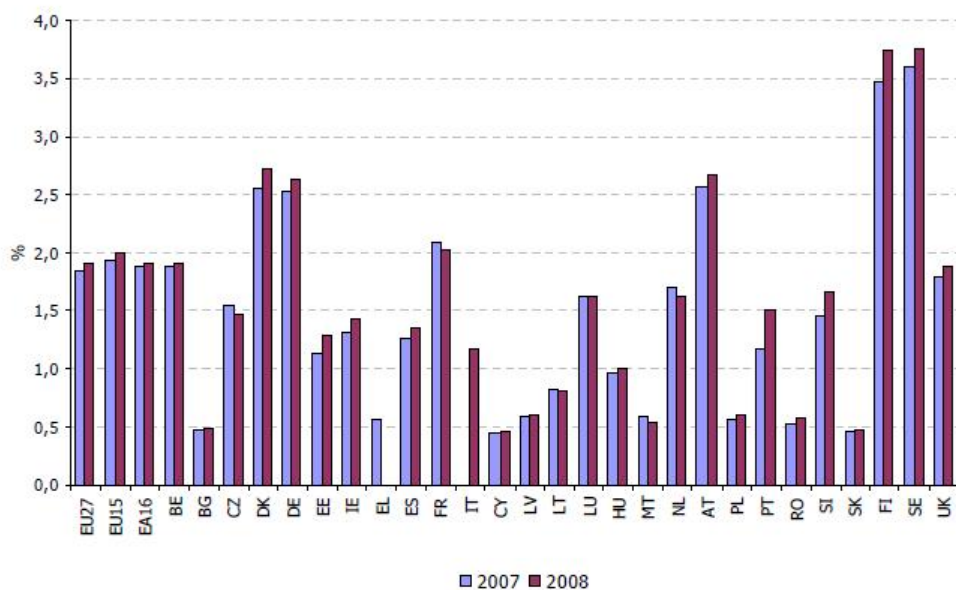

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
EU27	36,9	37,7	38,5	40,0	40,7	42,3	43,5	44,7	45,6
EU25	36,6	37,5	38,7	40,3	41,0	42,6	43,7	44,9	45,7
EU15	37,8	38,8	40,2	41,7	42,5	44,2	45,3	46,5	47,4
EA16	34,2	35	36,2	37,7	38,5	40,4	41,7	43,2	44,2
EL	39,0	38,2	39,2	41,3	39,4	41,6	42,3	42,4	42,8
Άντρες									
EU27	47,1	47,7	48,4	49,9	50,3	51,6	52,7	53,9	55,0
EU25	46,9	47,7	48,8	50,3	50,8	51,9	52,8	54,1	55,0
EU15	48,0	48,9	50,1	51,6	52,2	53,3	54,1	55,3	56,2
EA16	44,8	45,5	46,6	48,0	48,6	49,8	50,9	52,4	53,3
EL	55,2	55,3	55,9	58,7	56,4	58,8	59,2	59,1	59,1
Γυναίκες									
EU27	27,4	28,2	29,1	30,7	31,6	33,6	34,9	36,0	36,9
EU25	26,9	27,8	29,2	30,8	31,7	33,8	35,0	36,1	37,0
EU15	28,0	29,1	30,7	32,2	33,2	35,5	36,9	38,1	39,0
EA16	24,1	24,9	26,3	27,7	28,7	31,3	32,8	34,5	35,7
EL	24,3	22,9	24,0	25,5	24,0	25,8	26,6	26,9	27,5

Πηγή: Eurostat

III-A ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΑ

III-1α, Ακαθάριστη Εγχώρια Δαπάνη σε Έρευνα και Ανάπτυξη (R&D) (% του ΑΕΠ)

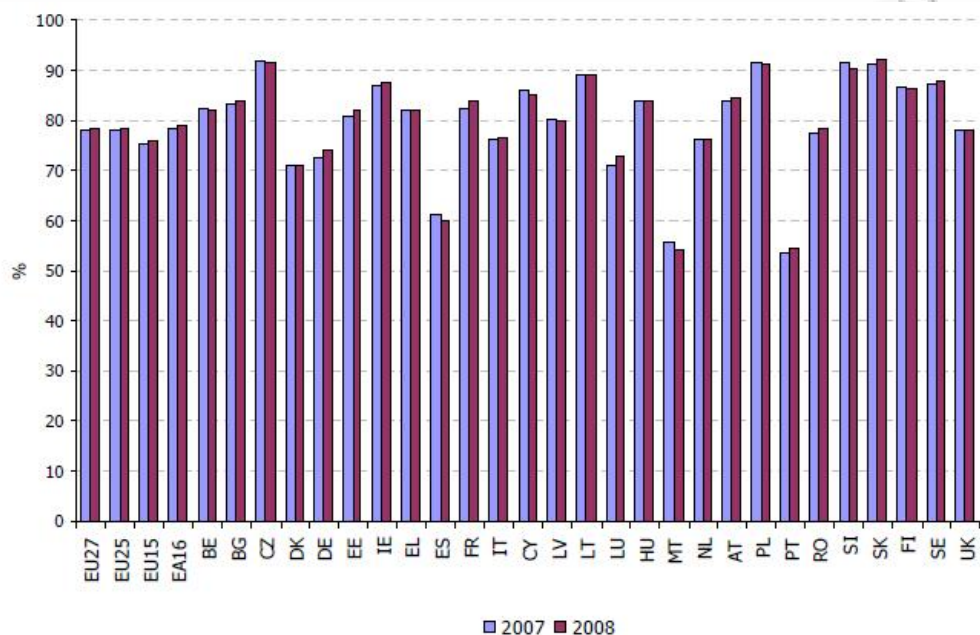
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
EU27	1.85(s)	1.86(s)	1.87(s)	1.86(s)	1.82(s)	1.82(s)	1.85(s)	1.85(s)	1.9(s)
EU25	:	:	:	:	:	:	:	:	:
EU15	1.91(s)	1.92(s)	1.93(s)	1.92(s)	1.89(s)	1.88(s)	1.92(s)	1.93(s)	1.99(s)
EA16	1.84(s)	1.85(s)	1.87(s)	1.86(s)	1.84(s)	1.83(s)	1.86(s)	1.87(s)	1.91(s)
EL	:	0.58	:	0.57	0.55(e)	0.58	0.57(e)	0.57(e)	

(s): εκτίμηση Eurostat, (e): εκτίμηση

Πηγή: Eurostat

III-2α Επίπεδο Μόρφωσης Ατόμων Ηλικίας 20-24 ετών

(% πληθυσμού 20-24 ετών που έχει ολοκληρώσει τουλάχιστον την δευτεροβάθμια εκπαίδευση)

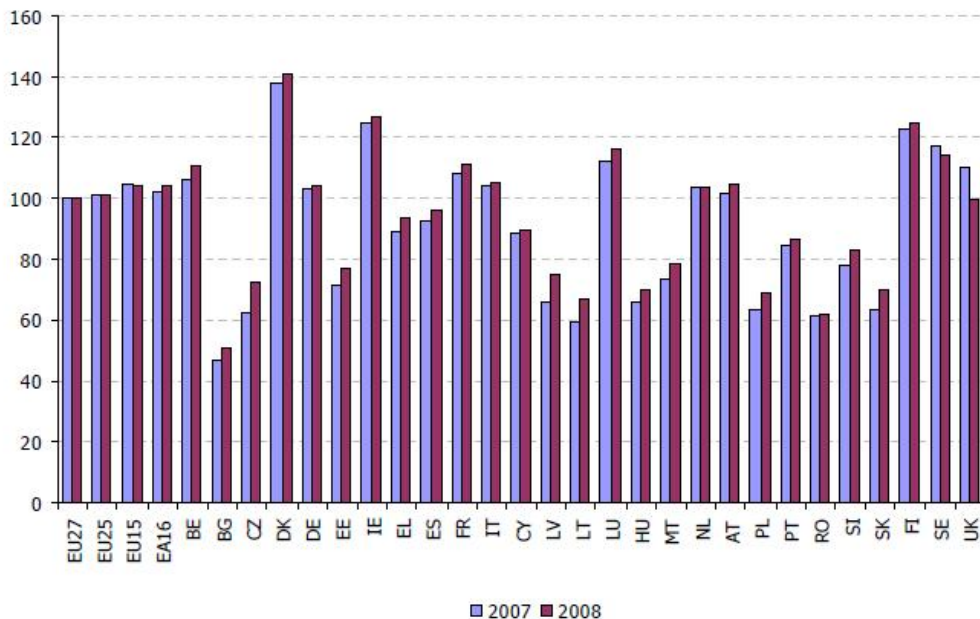
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
EU27	76,6	76,6	76,7	76,9	77,1	77,5	77,9	78,1	78,5
EU25	76,6	76,5	76,7	77	77,3	77,6	77,9	78	78,4
EU15	73,7	73,6	73,7	74	74,4	74,7	75	75,2	75,8
EA16	73,6	73,2	73,4	73,4	74,0	74,2	74,4	74,9	75,5
EL	79,2	80,2	81,1	81,7	83	84,1	81	82,1	82,1
Άντρες									
EU27	73,8	74	74	74,4	74,4	74,9	75	75,5	75,6
EU25	73,7	73,7	74	74,4	74,4	74,8	74,9	75,2	75,4
EU15	70,7	70,5	70,9	71,3	71,2	71,8	71,8	72,2	72,6
EA16	70,2	69,9	70,1	70,2	70,5	70,9	70,9	71,5	72,0
EL	73,6	75,3	76,1	76,6	79,2	79,7	75,5	77,5	78
Γυναίκες									
EU27	79,3	79,2	79,3	79,4	79,9	80,2	80,8	80,8	81,3
EU25	79,5	79,3	79,4	79,6	80,2	80,4	81	80,9	81,5
EU15	76,8	76,6	76,6	76,8	77,5	77,7	78,4	78,3	79,1
EA16	76,9	76,4	76,6	76,7	77,6	77,7	78,1	78,3	79
EL	84,6	84,8	86	86,8	86,8	88,5	86,6	87	86,6

Πηγή: Eurostat

IV-A ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗ

IV-1α Συγκριτικά Επίπεδα Τιμών

(ιδιωτική τελική κατανάλωση, συμπεριλαμβάνονται οι έμμεσοι φόροι ΕΕ-25 = 100)

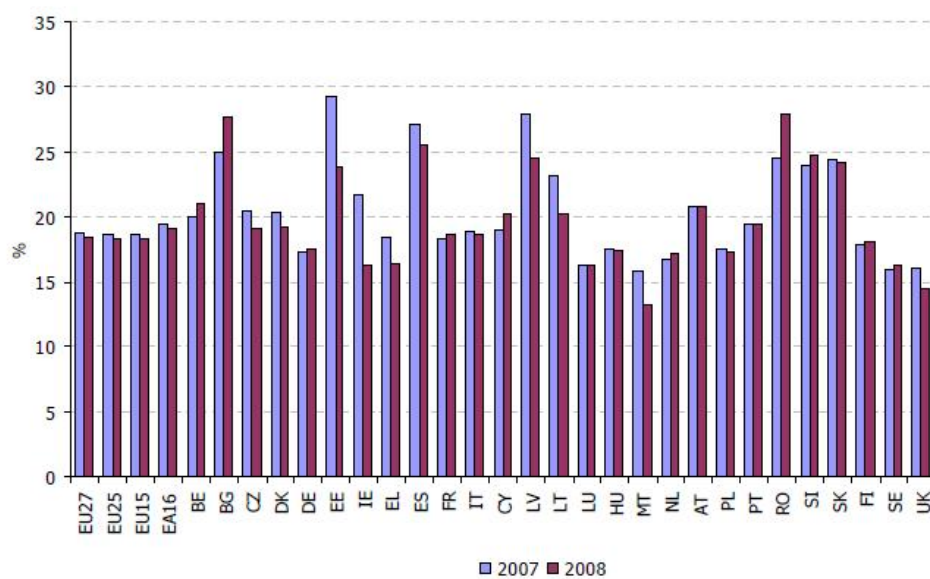

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
EU27	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
EU25	101	101,1	101,1	101,1	101,2	101,1	101,1	101,1	101,1
EU15	104,9	104,7	104,8	105,2	105,4	104,8	104,9	104,7	104,3
EA16	100,2	100,5	100,5	103,0	103,1	102,1	102,1	102,0	104,1
EL	84,8	82,3	80,2	85,9	87,6	88,2	88,8	89,4	94,1

Πηγή: Eurostat

IV-2α, Επιχειρηματικές Επενδύσεις

(ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου ιδιωτικών επιχειρήσεων ως % του ΑΕΠ)

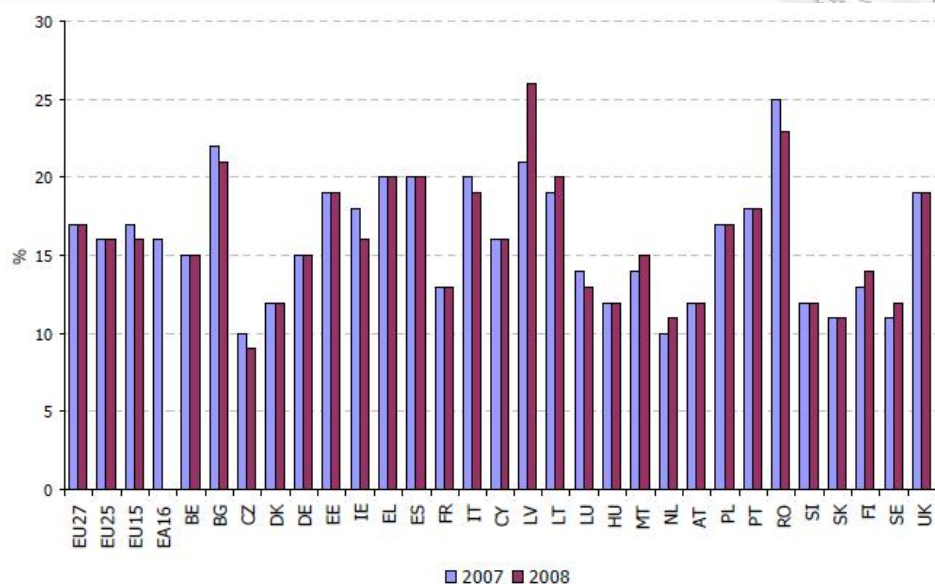
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
EU27	18,4	17,8	17,3	17	17,2	17,7	18,2	18,8	18,4
EU25	18,4	17,8	17,3	17	17,2	17,7	18,2	18,7	18,3
EU15	18,2	17,7	17,2	17	17,2	17,7	18,2	18,6	18,3
EA16	18,9	18,4	17,8	17,6	17,8	18,2	18,9	19,4	19,1
EL	17,9	18,1	19,1	19,7	18,5	17,6	18,4	18,4	16,4

Πηγή: Eurostat

V-A ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ

V-1α, Ποσοστό Πληθυσμού στο Όριο της Φτώχειας

(% ατόμων με διαθέσιμο εισόδημα κάτω του 60% του εθνικού διάμεσου διαθέσιμου εισοδήματος)

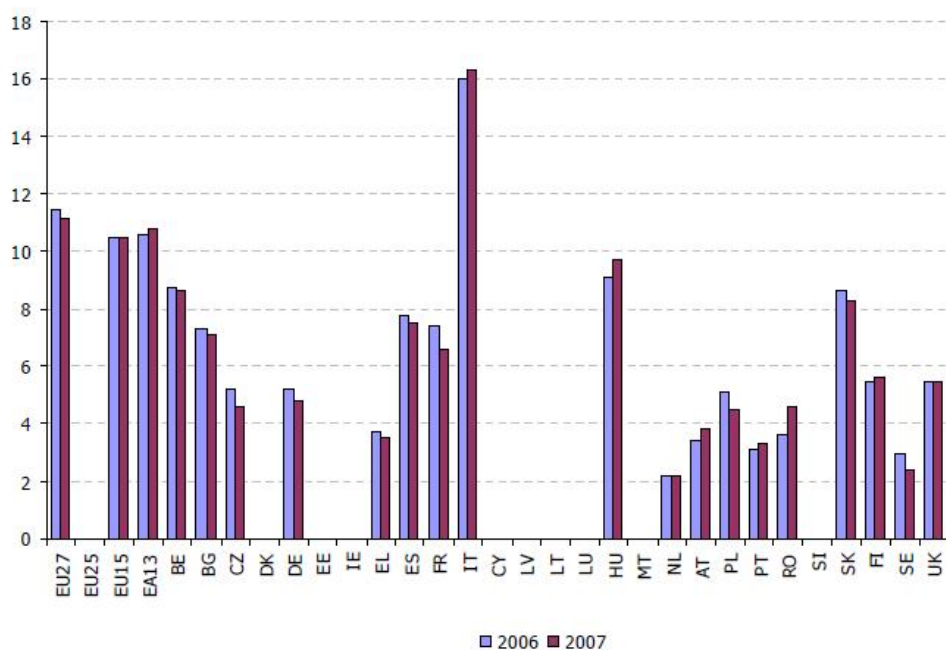
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
EU27	:	:	:	:	:	16 (s)	16 (s)	17	17
EU25	16 (s)	16 (s)	:	15 (s)	16 (s)	16	16	16	16
EU15	15 (s)	15 (s)	:	15 (s)	17 (s)	16	16	17	16
EA16	:	:	:	:	:	15	16	16	:
EL	20	20	:	21 (b)	20	20	21	20	20
Άντρες									
EU27	:	:	:	:	:	15(s)	15(s)	16	16
EU25	15(s)	15(s)	:	14(s)	15(s)	15(b)	15	15	15
EU15	15(s)	:	:	14(s)	15(s)	15(b)	15	15	15
EA16	:	:	:	:	:	14	15	15	15
EL	19	19	:	20(b)	19	18	20	20	20
Γυναίκες									
EU27	:	:	:	:	:	17(s)	17(s)	18	17
EU25	17(s)	17(s)	:	16(s)	17(s)	17(b)	17	17	17
EU15	16(s)	:	:	17(s)	18(s)	17(b)	17	17	17
EA16	:	:	:	:	:	16	16	17	17
EL	20	22	:	21b	21	21	21	21	21

(s): εκτίμηση Eurostat

Πηγή: Eurostat

V-2α Διασπορά Ποσοστών Συνολικής Απασχόλησης ανά Περιφέρεια

(Συντελεστής διασποράς ποσοστών απασχόλησης μεταξύ περιφερειών της κάθε χώρας, NUTS 2)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
EU27	12,9	13	13,2	13,2	12,9	12,1	11,9	11,4	11,1
EU25	:	:	:	:	:	:	:	:	:
EU15	13,8	13,3	13,1	12,4	11,8	11	10,8	10,5	10,5
EA13*	13,3	13	12,7	12,1	11,5	10,5	10,6	10,6	10,8
EL	5,2	5,1	4,3	3,8	3,2	4,1	4,3	3,7	3,5

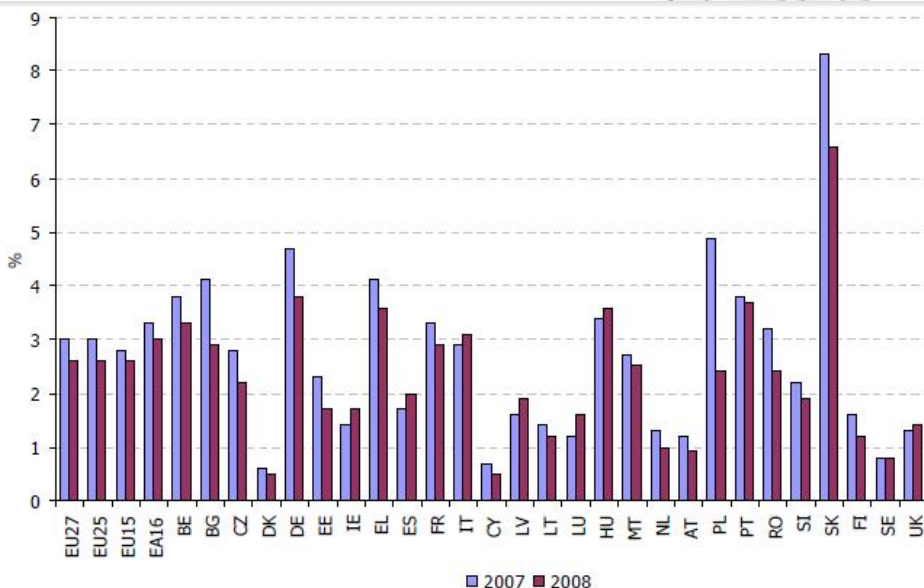
*Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για την ευρωζώνη των 16

Πηγή: Eurostat

Υ-3α Ποσοστό Μακροχρόνιας Ανεργίας

(% των ανέργων άνω των 12 μηνών στο σύνολο του οικονομικά ενεργού πληθυσμού)

Ως άνεργους θεωρούμε τα άτομα ηλικίας τουλάχιστον 15 ετών τα οποία δεν μένουν σε συλλογικές κατοικίες και δεν θα εργαστούν ή θα ξεκινήσουν να εργάζονται τις επόμενες δυο εβδομάδες καθώς ψάχνουν για εργασία. Η διάρκεια ανεργίας ορίζεται ως το χρονικό διάστημα που ψάχνουν για εργασία (μεγαλύτερο των 12 μηνών)

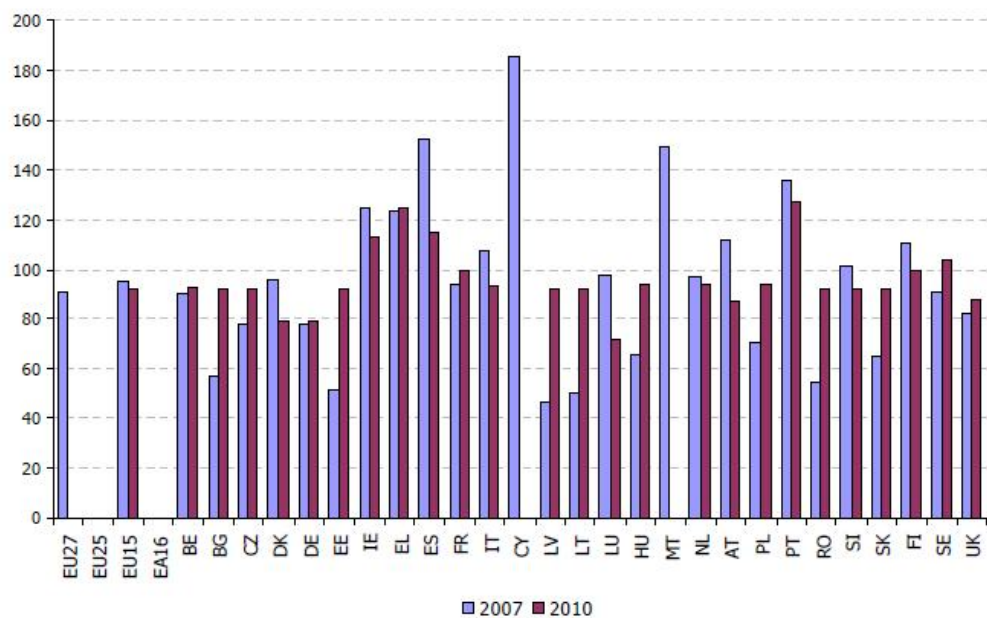
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
EU27	4	3,9	4	4,1	4,2	:	3,7	3	2,6
EU25	3,9	3,8	3,9	4	4,1	:	3,7	3	2,6
EU15	3,4	3,1	3,1	3,3	3,4	:	3,2	2,8	2,6
EA16	4,1	3,7	3,7	4,0	4,2	4,1	3,9	3,3	3,0
EL	6,2	5,5	5,3	5,3	5,6	5,1	4,8	4,1	3,6
Άντρες									
EU27	3,5	3,5	3,6	3,8	3,8	:	3,5	2,8	2,4
EU25	3,4	3,3	3,4	3,6	3,7	:	3,4	2,8	2,4
EU15	2,9	2,7	2,7	3	3,1	:	3	2,6	2,4
EA16	3,3	3,1	3,2	3,5	3,7	3,7	3,5	2,9	2,7
EL	3,5	3,2	3,1	3	3	2,6	2,6	2,2	2,1
Γυναίκες									
EU27	4,6	4,4	4,5	4,5	4,6	:	4	3,3	2,8
EU25	4,6	4,4	4,4	4,5	4,5	:	4	3,3	2,8
EU15	4,1	3,6	3,5	3,7	3,8	:	3,5	3,1	2,8
EA16	5,0	4,5	4,4	4,6	4,8	4,6	4,3	3,8	3,3
EL	10,1	9	8,6	8,9	9,4	8,9	8,1	7	6

Πηγή: Eurostat

VI-A ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

VI-1α, Εκπομπές Αερίων που σχετίζονται με το Φαινόμενο του Θερμοκηπίου (ποσοστιαία μεταβολή από το έτος βάσης ως προς τους στόχους του Κιότο, σε ισοδύναμα CO₂)

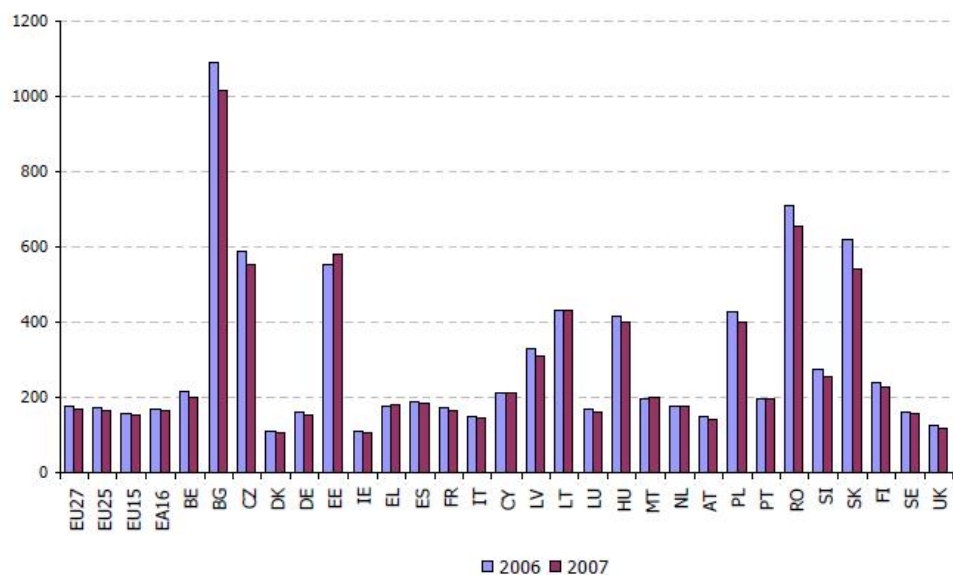

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2010
EU27	90,8	91,8	91,0	92,6	92,6	91,9	91,8	90,7	:
EU25	:	:	:	:	:	:	:	:	:
EU15	96,3	97,4	96,8	98,0	98,0	97,1	96,5	95,0	92,0
EA16	:	:	:	:	:	:	:	:	:
EL	118,8	119,8	119,4	122,7	122,8	123,2	119,7	123,2	125,0

Πηγή: Eurostat

VI-2α, Ενεργειακή Ένταση της Οικονομίας

(ακαθάριστη εγχώρια κατανάλωση ενέργειας ως προς ΑΕΠ (σταθερές τιμές 1995), kilogram ισοδύναμου πετρελαίου (kgoe) ανά 1000 €)

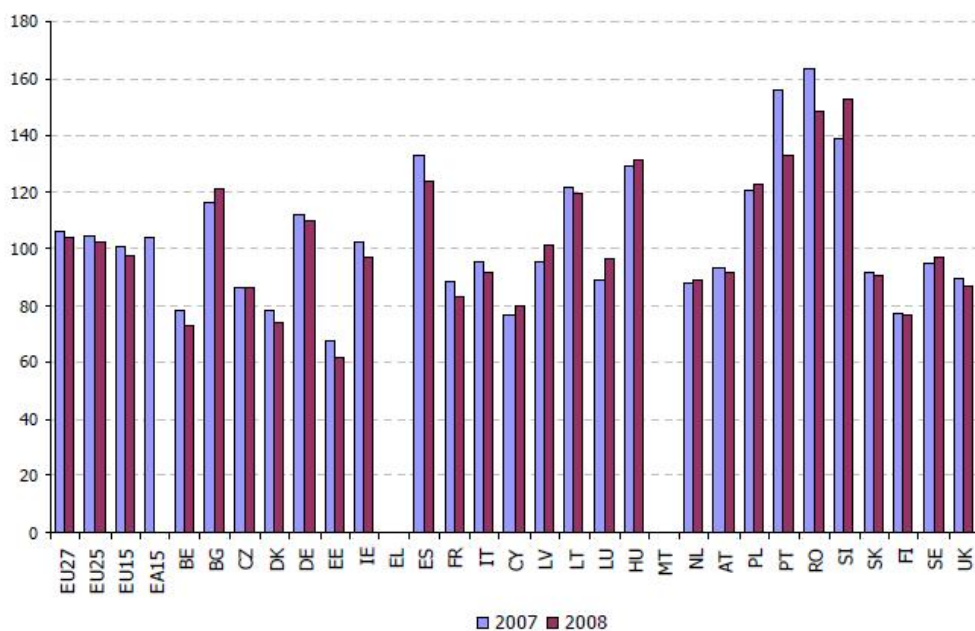

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
EU27	193,2	187,4	187,9	185,0	187,3	184,9	181,5	176,1	169,4
EU25	188,1	182,4	183,0	180,1	182,3	180,2	176,9	171,4	165,0
EU15	172,4	167,6	168,1	165,5	167,4	165,9	162,9	157,5	151,7
EA16	178,9	174,5	175,3	173,8	176,7	175,7	172,9	167,6	162,1
EL	203,5	204,6	202,2	200,8	193,1	186,9	185,0	178,0	181,8

Πηγή: Eurostat

VI-3α, Όγκος Μεταφερόμενων Εμπορευμάτων

(ως προς του ΑΕΠ (σε σταθερές τιμές 2000, σε τόνους ανά χλμ, Δείκτης 2000=100)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
EU27	100.0	99.0(s)	100.0(s)	99.4(s)	105.5(s)	105.4(s)	106.3(s)	106.8(s)	104(s)
EU25	100.0	99.8(s)	99.5(s)	98.6(s)	104.3(s)	103.5(s)	104.4(s)	104.9(s)	102.2(s)
EU15	100.0	99.1(s)	99.4(s)	97.8(s)	103.3(s)	101.7(s)	101.6(s)	100.9(s)	97.2(s)
EA15*	100.0	99.7(s)	100.3(s)	98.7(s)	105.5(s)	104.1(s)	104.0(s)	103.8(s)	
EL	100.0	:	:	:	:	:	:	:	:

(s): εκτίμηση Eurostat

* Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για την ευρωζώνη των 16

Πηγή: Eurostat

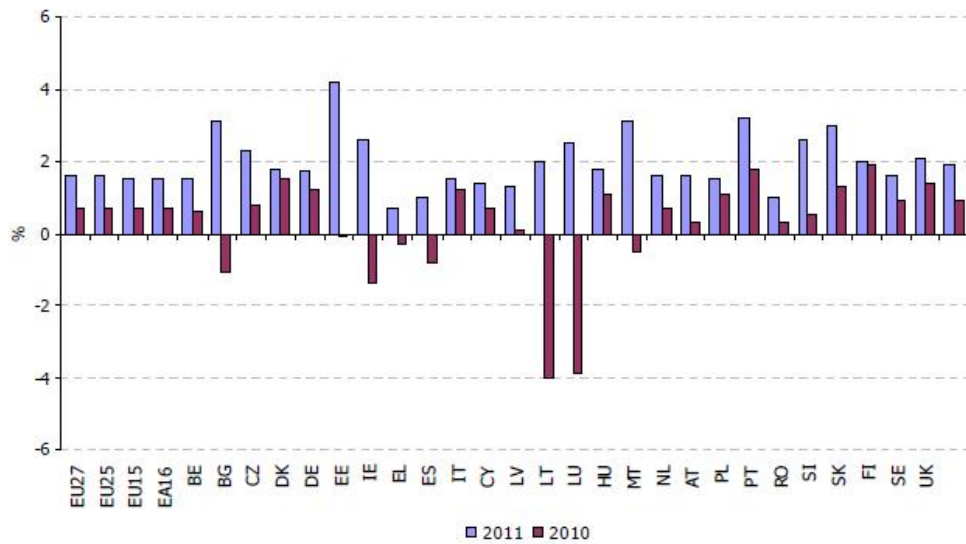
ΜΕΡΟΣ Β (ΑΛΛΟΙ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ)

I-B ΒΑΣΙΚΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ

I-1β Ρυθμός Ανάπτυξης ΑΕΠ (σε σταθερές τιμές 2000)

(% μεταβολής σε σχέση με το προηγούμενο έτος)

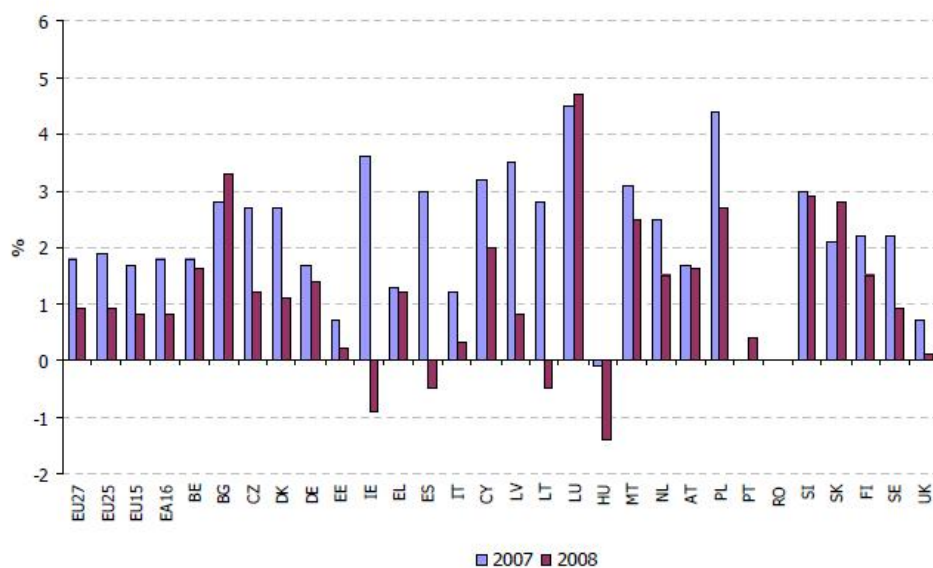
Η μέτρηση της μεταβολής του όγκου ΑΕΠ γίνεται μέσω του ΑΕΠ σε σταθερές τιμές. Η επίπτωση από τις μεταβολές του επιπέδου των τιμών (πληθωρισμός) απαλείφεται.

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
EU27	1,3	2,5	2,0	3,2	2,9	0,9	-4,2	0,7(f)	1,6(f)
EU25	1,3	2,5	2,0	3,2	2,8	0,8	-4,2	0,7(f)	1,6(f)
EU15	1,2	2,3	1,8	3,0	2,6	0,6	-4,3	0,7(f)	1,5(f)
EA16	0,8	2,2	1,7	3,0	2,7	0,7	-4,1	0,7(f)	1,5(f)
EL	5,9	4,6	2,2	4,5	4,5	2,0	-2,0	-0,3 (f)	0,7(f)

(f): πρόβλεψη
Πηγή: Eurostat

I-2β Μεταβολή της Απασχόλησης (ετήσια μεταβολή της συνολικής απασχόλησης)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
EU27	1,5	1	0,4	0,4	0,7	1,0	1,6	1,8	1
EU25	1,7	1,1	0,4	0,3	0,8	1,1	1,7	1,9	1
EU15	2,2	1,4	0,7	0,5	0,8	1,0	1,5	1,7	0,7
EA16	2,4	1,5	0,7	0,4	0,8	1,0	1,6	1,8	0,8
EL	0,5	0,1	2,3	1,0	2,3	1,0	2,1	1,3	1,2
Άντρες									
EU27	1,0	0,6	0	0,1	0,3	0,7	1,4	1,6	0,6
EU25	1,2	0,7	-0,1	0,0	0,4	0,7	1,4	1,6	0,5
EU15	1,6	1,0	0,1	0,0	0,2	0,4	1,2	1,3	0,1
EA16	1,9	1,0	0	-0,1	0,2	0,4	1,3	1,3	0,1
EL	0,1	0,2	1,6	0,5	1,7	0,6	1,3	1,2	0,7
Γυναίκες									
EU27	2,2	1,5	0,8	0,7	1,2	1,3	1,9	2,1	1,5
EU25	2,4	1,6	1,1	0,8	1,3	1,5	1,9	2,2	1,6
EU15	3	2	1,5	1,0	1,5	1,6	1,9	2,1	1,4
EA16	3,0	2,2	1,6	1,2	1,6	1,7	2,1	2,4	1,6
EL	1,2	0	3,3	1,8	3,4	1,5	3,4	1,4	2,1

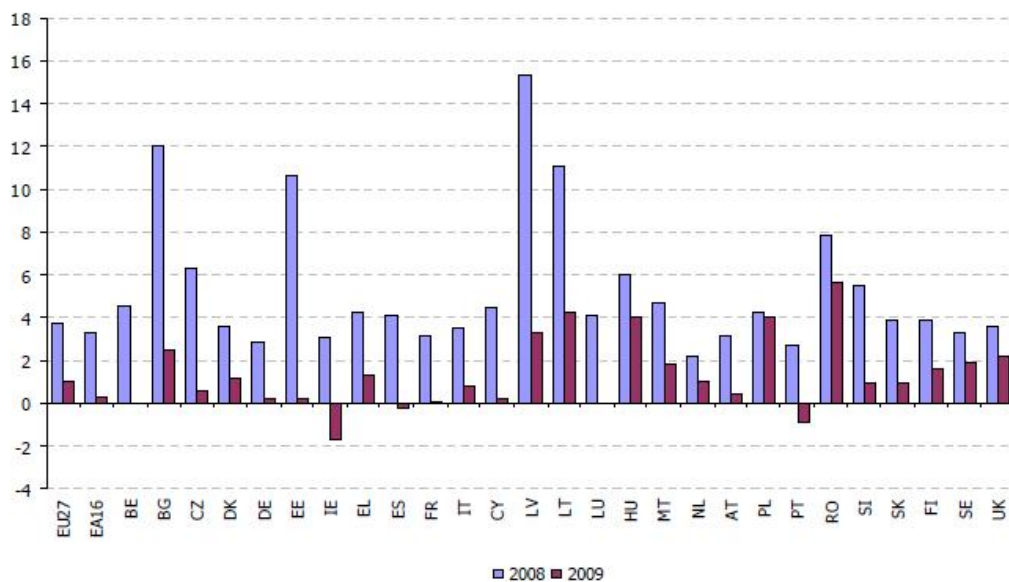
Πηγή: Eurostat

I-3β Πληθωρισμός

(ετήσιος ρυθμός μεταβολής του Εν,Δ,Τ,Κ)

Οι εναρμονισμένοι Δείκτες Τιμών Καταναλωτή καταρτίστηκαν με στόχο την διεθνή σύγκριση των μεταβολών στις τιμές των καταναλωτών (πληθωρισμού).

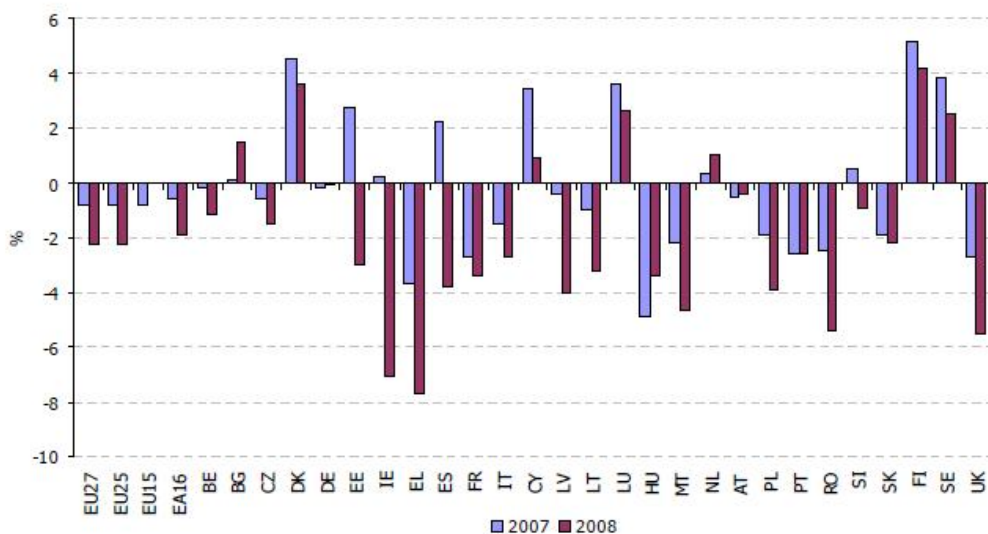
Οι Εν.Δ.Τ.Κ χρησιμοποιούνται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα με σκοπό την παρακολούθηση του πληθωρισμού στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ΟΝΕ) καθώς και την εκτίμηση του πληθωρισμού σύγκλισης.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
EU27	:	:	:	:	2,3	2,2	2,3	3,7	1,0
EU25	:	:	:	:	:	:	:	:	:
EU15	:	:	:	:	:	:	:	:	:
EA16	2,4	2,3	2,1	2,2	2,2	2,2	2,1	3,3	0,3
EL	3,7	3,9	3,4	3,0	3,5	3,3	3,0	4,2	1,3

Πηγή: Eurostat

I-4β, Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης
(ως % του ΑΕΠ)

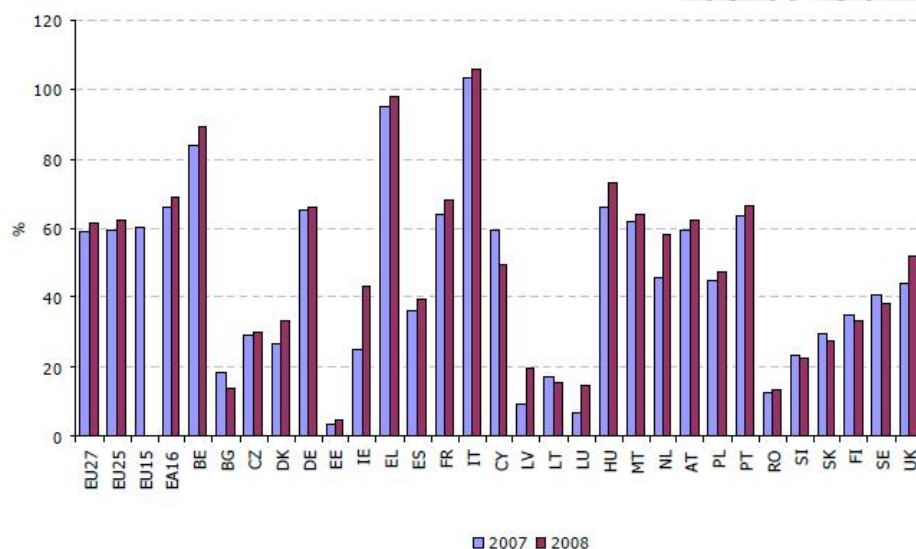
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
EU27	0,6	-1,4	-2,5	-3,1	-2,9	-2,4	-1,4	-0,8	-2,3
EU25	0,6	-1,4	-2,5	-3,1	-2,9	-2,5	-1,4	-0,8	-2,3
EU15	0,8	-1,2	-2,3	-3	-2,8	-2,4	-1,3	-0,8	:
EA16	0,0	-1,9	-2,6	-3,1	-2,9	-2,5	-1,3	-0,6	-2,0
EL	-3,7	-4,5	-4,8	-5,6	-7,5	-5,2	-2,9	-3,7	-7,7

Πηγή: Eurostat

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

I-5β Χρέος Γενικής Κυβέρνησης (ως % του ΑΕΠ)

Το χρέος Γενικής Κυβέρνησης καθορίζεται ως το απόθεμα του ακαθάριστου χρέους στο τέλος του έτους σε ονομαστικές τιμές.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
EU27	61,9	61	60,3	61,8	62,2	62,7	61,3	58,7	61,5
EU25	62,0	61,1	60,5	62	62,5	63,1	61,8	59,3	62,2
EU15	63,2	62,2	61,6	63	63,3	64,1	62,8	60,4	:
EA16	69,2	68,2	68,0	69,1	69,5	70,0	68,3	66,0	69,3
EL	103,4	103,7	101,7	97,4	98,6	100	97,1	95,6	99,2

Πηγή: Eurostat

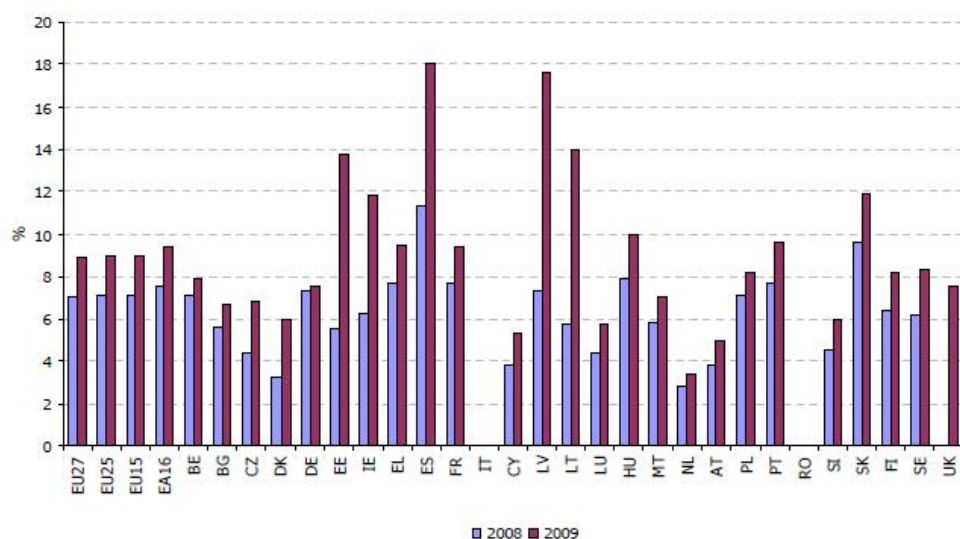

II-B ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

II-1β Ποσοστό Ανεργίας

(άνεργοι ως μερίδιο του εργατικού δυναμικού)

Ως άνεργους θεωρούμε τα άτομα ηλικίας τουλάχιστον 15 ετών τα οποία δεν μένουν σε συλλογικές κατοικίες και δεν θα εργαστούν ή θα ξεκινήσουν να εργάζονται τις επόμενες δυο εβδομάδες καθώς ψάχνουν για εργασία.

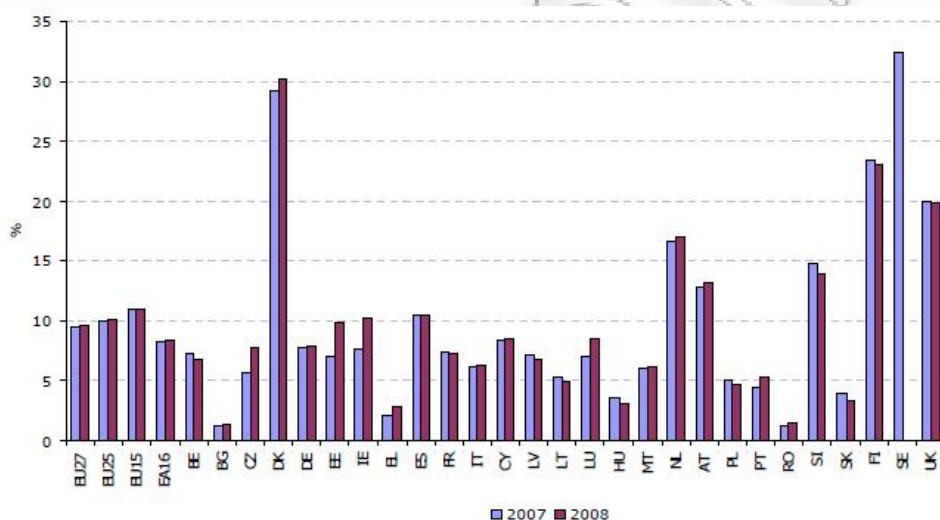
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Σύνολο									
EU27	8,5	8,9	9,0	9,0	8,9	8,2	7,1	7	8,9
EU25	8,4	8,8	9,0	9,0	8,9	8,2	7,2	7,1	9,0
EU15	7,2	7,6	7,9	8,1	8,1	7,7	7	7,1	9,0
EA16	8,0	8,4	8,8	9,0	9,0	8,3	7,5	7,5	9,4
EL	10,7	10,3	9,7	10,5	9,9	8,9	8,3	7,7	9,5
Άνδρες									
EU27	7,7	8,3	8,4	8,5	8,3	7,6	6,6	6,6	9,0
EU25	7,6	8,1	8,3	8,4	8,3	7,5	6,6	6,6	9,1
EU15	6,4	6,9	7,3	7,4	7,5	7,1	6,4	6,7	9,1
EA16	6,9	7,4	7,9	8,1	8,2	7,5	6,7	6,9	9,2
EL	7,2	6,8	6,2	6,6	6,1	5,6	5,2	5,1	6,9
Γυναίκες									
EU27	9,4	9,7	9,7	9,8	9,6	8,9	7,8	7,5	8,8
EU25	9,4	9,6	9,8	9,9	9,7	9	7,9	7,6	9,0
EU15	8,3	8,5	8,7	8,9	8,9	8,5	7,8	7,6	9,0
EA16	9,5	9,7	10,0	10,1	10,0	9,4	8,5	8,3	9,6
EL	16,1	15,7	15	16,2	15,3	13,6	12,8	11,4	13,2

Πηγή: Eurostat

ΠΙ-2β Δια Βίου Εκπαίδευση

(% πληθυσμού 25-64 ετών που συμμετέχουν σε προγράμματα εκπαίδευσης ή κατάρτισης)

Η αναφερόμενη περίοδος είναι οι τελευταίες τέσσερις εβδομάδες διεξαγωγής της έρευνας (εξαιρούνται η Γαλλία, η Ολλανδία και η Πορτογαλία για τις οποίες τα στοιχεία αναφέρονται σε εκπαίδευση ή μόρφωση που λαμβάνεται την στιγμή που γίνεται η έρευνα). Στη μόρφωση περιλαμβάνεται η βασική, ανώτερη και ανώτατη εκπαίδευση καθώς επίσης η εκπαίδευση μέσα από την εργασία, σεμινάρια, εξ' αποστάσεως, άνευ διδασκάλου εκπαίδευση κ.τ.λ. Επίσης περιλαμβάνονται ειδικά τμήματα π.χ ξένων γλωσσών, καλών τεχνών όπως επίσης και για διοίκηση επιχειρήσεων, επεξεργασία στοιχείων κ.α. Μέχρι το 1998 ως εκπαίδευση θεωρούνταν η γενική και επαγγελματική εκπαίδευση η οποία σχετίζεται με την τρέχουσα ή μελλοντική εργασία του ερωτηθέντα.

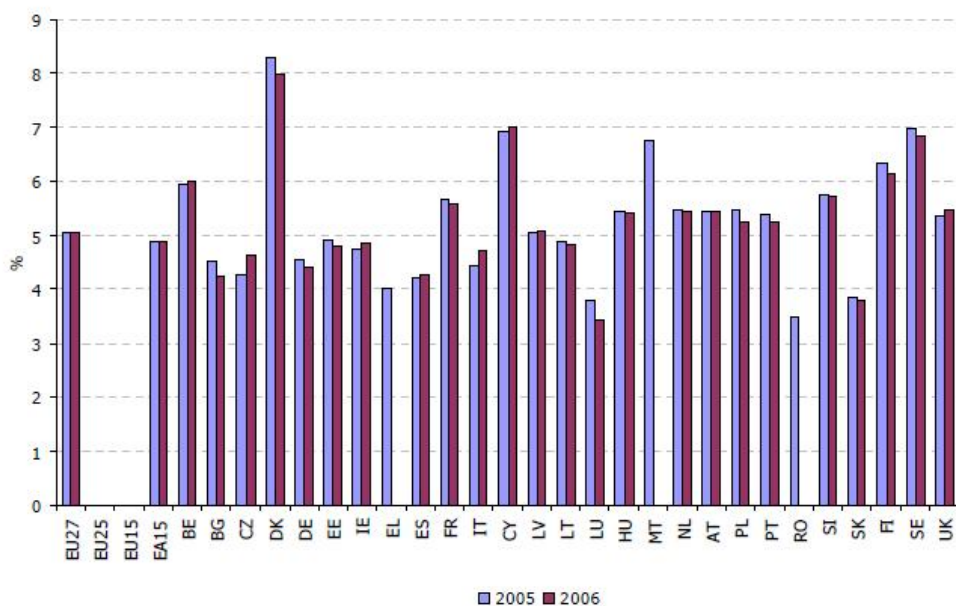

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
EU27	7,1(e)	7,1(e)	7,2	8,5	9,3	9,8	9,7	9,5	9,5
EU25	7,5(e)	7,5(e)	7,6	9,0	9,8	10,3	10,2	10	10,1
U15	8,0(e)	8,0(e)	8,1	9,8	10,7	11,3	11,2	10,9	11,0
EA16	5,3(e)	5,3(e)	5,4	6,5	7,3	8,1	8,2	8,3	8,4
EL	1	1,2	1,1	2,6	1,8	1,9	1,9	2,1	2,9
Άντρες									
EU27	6,7(e)	6,6(e)	6,6	7,9	8,7	9	8,8	8,6	8,7
EU25	7,1(e)	7,0(e)	7	8,4	9,1	9,5	9,3	9	9,1
EU15	7,6(e)	7,5(e)	7,5	9,1	10	10,4	10,2	9,8	10,0
EA16	5,3(e)	5,3(e)	5,3	6,3	7,2	7,9	7,8	7,9	8,0
EL	1	1,2	1,1	2,6	1,8	1,9	2	2,2	2,8
Γυναίκες									
EU27	7,5(e)	7,6(e)	7,8	9,1	10	10,5	10,5	10,3	10,4
EU25	8,0(e)	8,0(e)	8,2	9,6	10,6	11,1	11,1	10,9	11,0
EU15	8,5(e)	8,5(e)	8,8	10,4	11,4	12,1	12,2	11,9	12,0
EA16	5,2(e)	5,3(e)	5,5	6,6	7,5	8,4	8,5	8,7	8,7
EL	1	1,1	1,1	2,7	1,8	1,8	1,8	2,1	3,1

(e): εκτίμηση
Πηγή: Eurostat

III-B ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΑ

III-1β Δημόσιες Δαπάνες για Εκπαίδευση (% του ΑΕΠ)

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
EU27	:	4.86(s)	4.88(s)	4.99(s)	5.10(s)	5.14(s)	5.06(s)	5.04(s)	5.04(s)
EU25	:	:	:	:	:	:	:	:	:
EU15	:	:	:	:	:	:	:	:	:
EA15*	:	:	:	4.98(s)	5.00(s)	5.03(s)	4.95(s)	4.88(s)	4.88(s)
EL	:	3.25	3.39	3.50	3.57	3.58	3.82	4.00	:

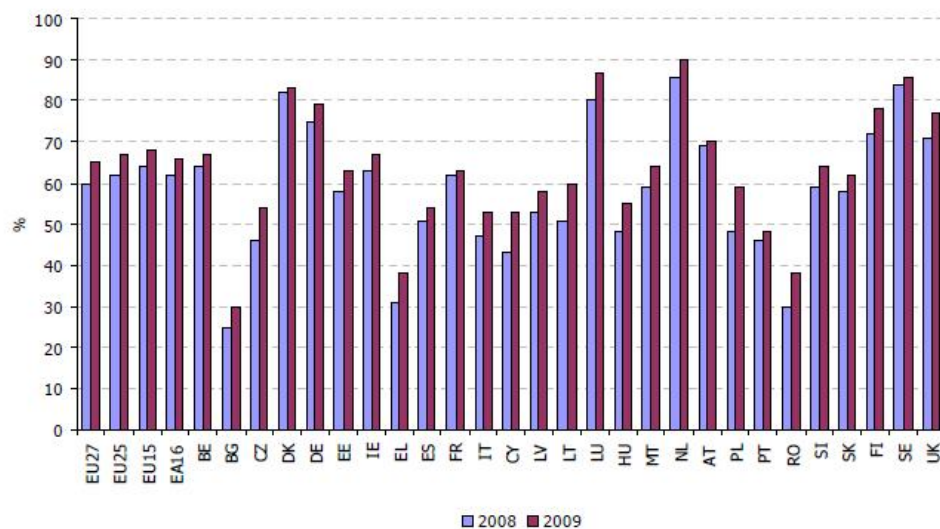
(s): εκτίμηση Eurostat

* Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για την ευρωζώνη των 16

Πηγή: Eurostat

III-2β Πρόσβασης στο Διαδίκτυο (Νοικοκυριά)

(% των νοικοκυριών που έχουν την δυνατότητα πρόσβασης στο διαδίκτυο)

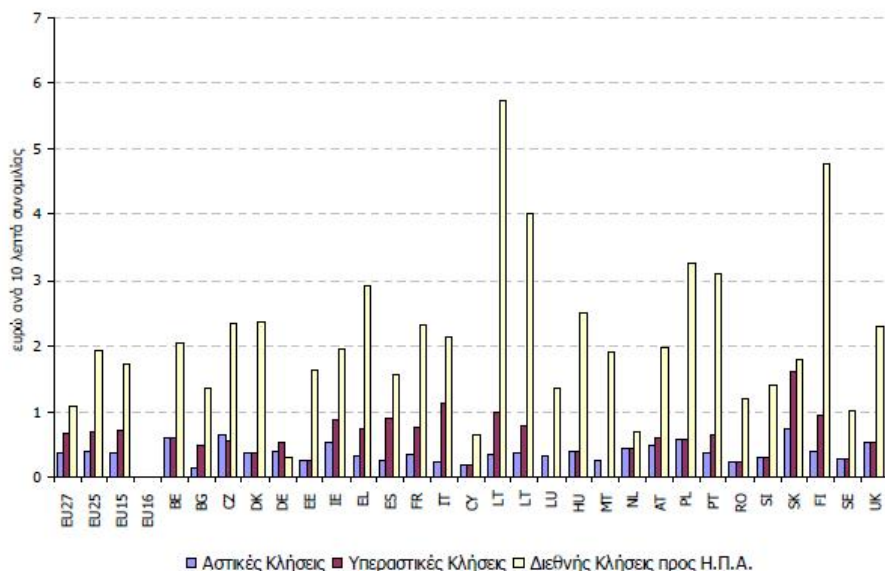

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
EU27	:	:	:	40	48	49	54	60	65
EU25	:	:	:	42	48	51	56	62	67
EU15	:	39	43	45	53	54	59	64	68
EA16	:	:	:	:	:	:	:	:	:
EL	:	12	16	17	22	23	25	31	38

Πηγή: Eurostat

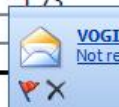
IV-B ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗ

IV-1β Τιμές Τηλεπικοινωνιών, 2008 (ευρώ/10 λεπτά συνομιλίας)

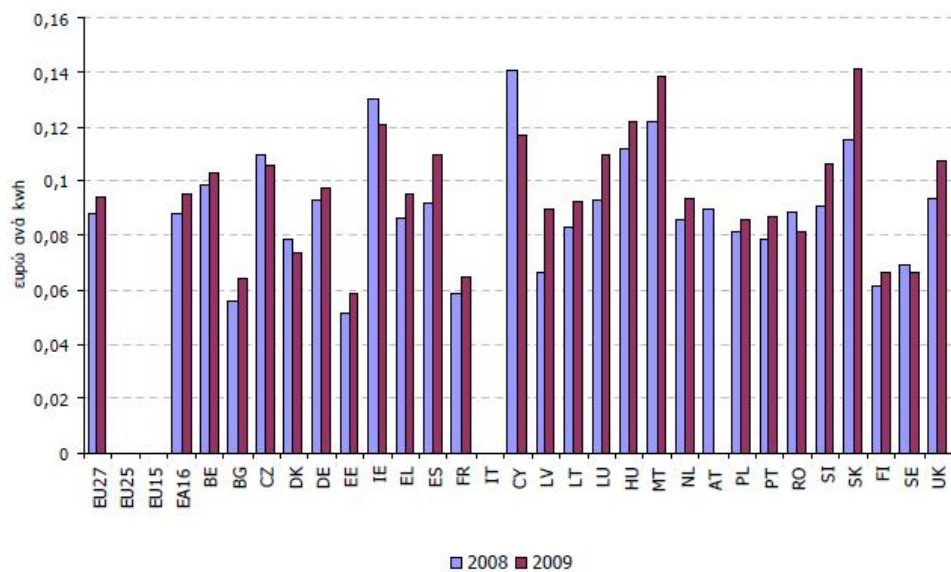

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Αστικές κλήσεις									
EU27	:	:	:	0,38	0,37	0,35	0,35	0,36	0,38
EU25	0,39	0,39	0,39	0,39	0,37	0,35	0,35	0,36	0,39
EU15	0,4	0,4	0,39	0,39	0,37	0,35	0,33	0,35	0,37
EA16	:	:	:	:	:	:	:	:	:
EL	0,31	0,36	0,31	0,31	0,31	0,31	0,31	0,31	0,31
Υπεραστικές κλήσεις									
EU27	1,33	1,18	1,08	1,06	0,92	0,77	0,76	0,76	0,67
EU25	1,33	1,17	1,07	1,05	0,92	0,76	0,77	0,77	0,70
EU15	1,33	1,14	1,03	1,01	0,87	0,69	0,70	0,70	0,71
EA16	:	:	:	:	:	:	:	:	:
EL	1,4	0,98	0,77	0,77	0,73	0,74	0,74	0,74	0,74
Διεθνείς κλήσεις προς ΗΠΑ									
EU27	:	:	:	3,16	2,21	2,14	2,13	2,07	1,88
EU25	:	:	3,08	2,98	2,13	2,11	2,11	2,12	1,92
EU15	3,03	2,57	2,16	2,07	1,83	1,84	1,86	1,89	1,73
EA16	:	:	:	:	:	:	:	:	:
EL	3,26	2,91	2,95	2,95	2,91	2,93	2,93	2,93	

Πηγή: Eurostat

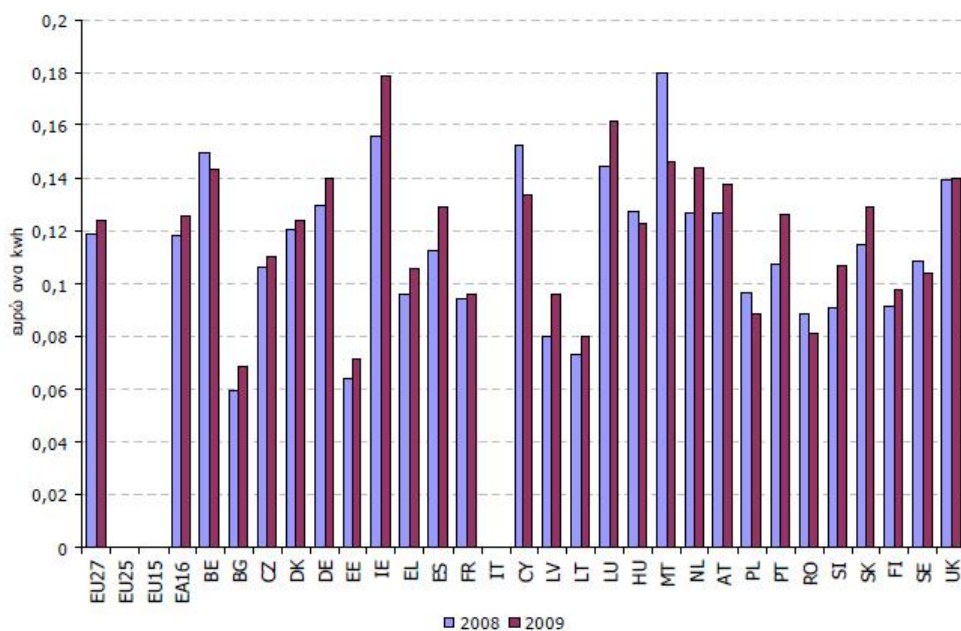
IV-2β Τιμές Ηλεκτρικού Ρεύματος (Βιομηχανική χρήση)
(σε ευρώ ανά kWh)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
EU27	:	:	:	:	0,0672	0,0752	0,0820	0,0878	0,0941
EU25	:	:	:	0,0623	0,0672	0,0755	0,0825	:	:
EU15	0,0644	0,0620	0,0648	0,0634	0,0682	0,0766	0,0837	:	:
EA16	:	:	:	0,0667	0,0713	0,0774	0,0837	0,0880	0,0951
EL	0,0571	0,059	0,0614	0,063	0,0645	0,0668	0,0698	0,0861	0,0948

Πηγή: Eurostat

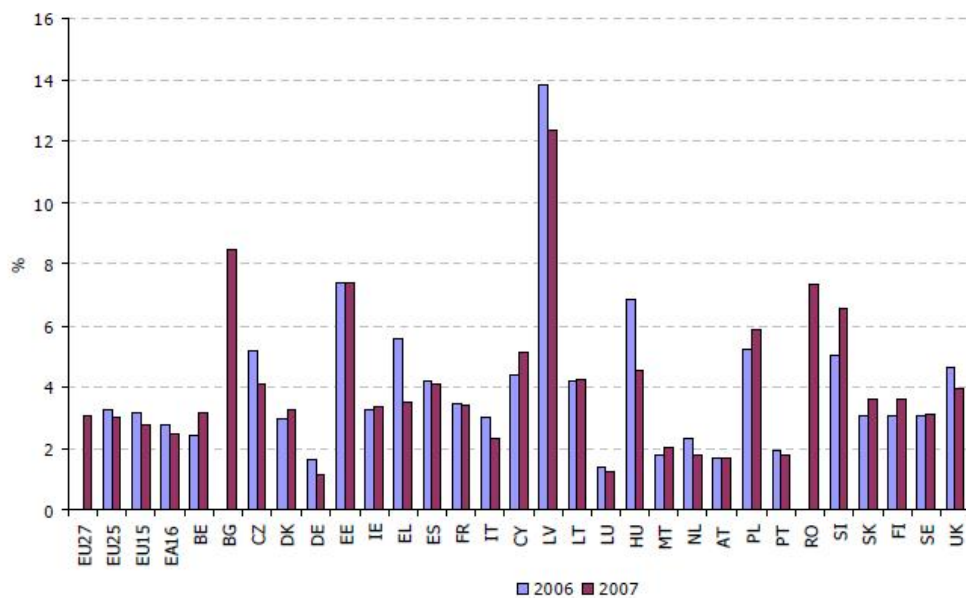
IV-3β, Τιμές Ηλεκτρικού Ρεύματος (Νοικοκυριά)
(σε ευρώ ανά kWh)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
EU27	:	:	:	:	0,1013	0,1068	0,1173	0,1187	0,1236
EU25	:	:	:	0,1002	0,1023	0,1077	0,1183	:	:
EU15	0,1027	0,1032	0,1036	0,1027	0,1042	0,1094	0,1205	:	:
EA16	:	:	:	0,108	0,1103	0,1137	0,1203	0,1184	0,1259
EL	0,0564	0,058	0,0606	0,0621	0,0637	0,0643	0,0661	0,0957	0,1055

Πηγή: Eurostat

IV-4β Αξία Κρατικών Προμηθειών, για τις οποίες έχει γίνει δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα της Ε.Ε
(% του ΑΕΠ)

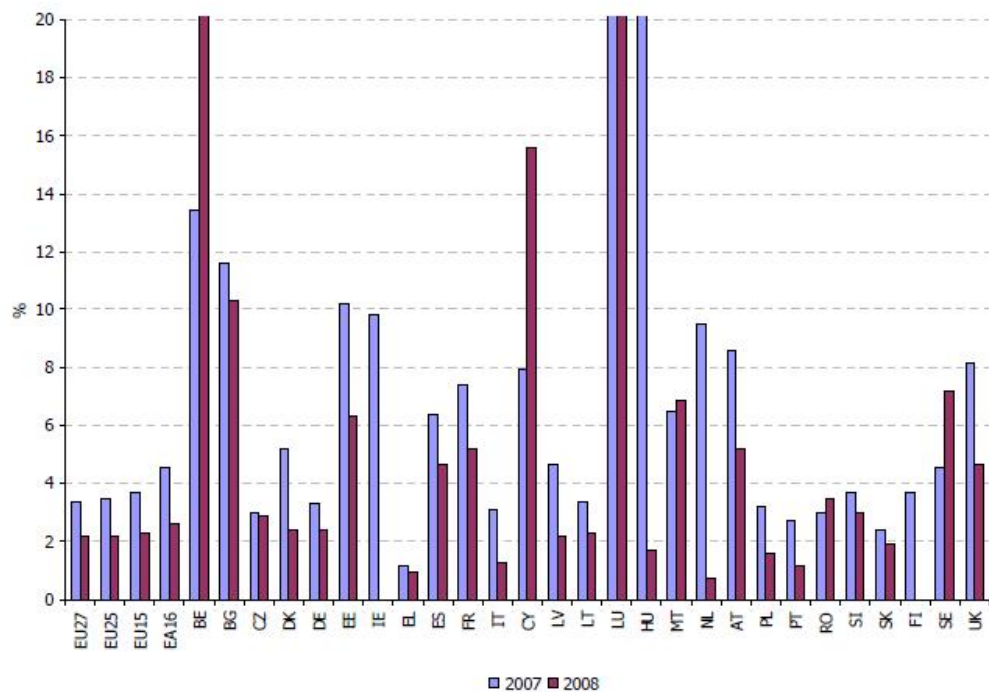
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
EU27	:	:	:	:	:	:	:	:	3,05
EU25	:	:	:	:	:	2,65	2,92	3,26	2,99
EU15	1,77	2,34	2,42	2,6	3,47	2,69	2,75	3,14	2,77
EA16	1,48	1,91	2,03	2,25	2,68	2,24	2,57	2,80	2,48
EL	4,52	3,85	4,1	5,21	4,44	3,71	4,8	5,54	3,5

Πηγή: Eurostat

IV-5β Άμεσες Ξένες Επενδύσεις

(μέση αξία εισροών και εκροών άμεσων ξένων επενδύσεων ως προς το ΑΕΠ επί 100)

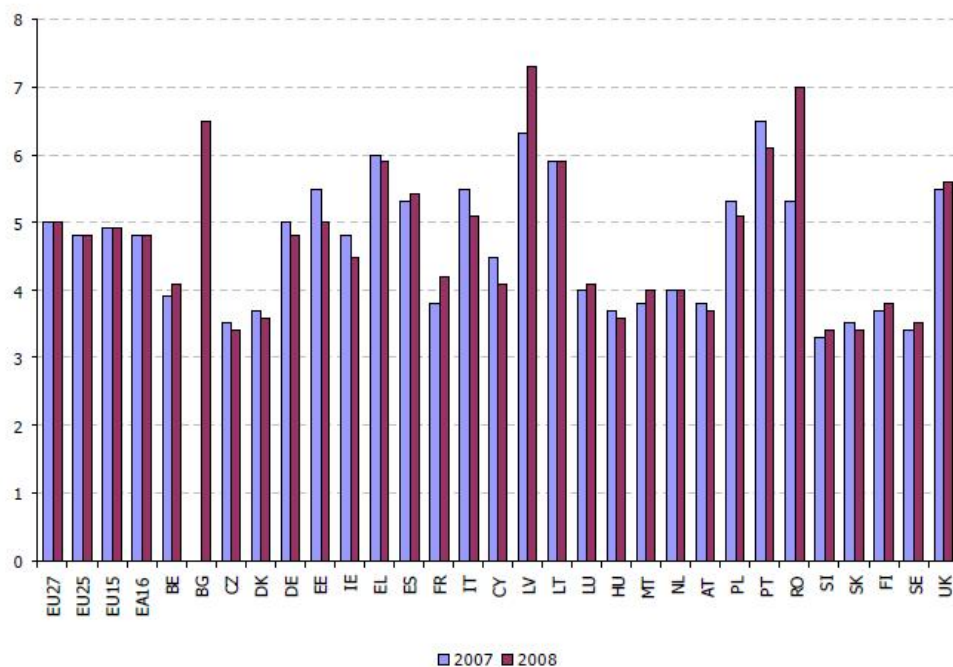
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
EU27	:	:	:	:	0,9	1,7	2,2	3,4	2,2
EU25	:	2,4	1,3	1,3	1	1,7	2,3	3,5	2,2
EU15	3,6	2,6	1,4	1,4	1,1	2	2,5	3,7	2,3
EA16	:	:	:	:	:	:	:	4,6	2,6
EL	1,3	0,8	:	:	0,7	0,4	1,8	1,2	1

Πηγή: Eurostat

V-B ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ

V-Ιβ Κατανομή Εισοδήματος

(Δείκτης του συνολικού εισοδήματος του 20% του πληθυσμού που αμείβεται με υψηλά εισοδήματα ως προς το 20% του πληθυσμού που αμείβεται με χαμηλά εισοδήματα)

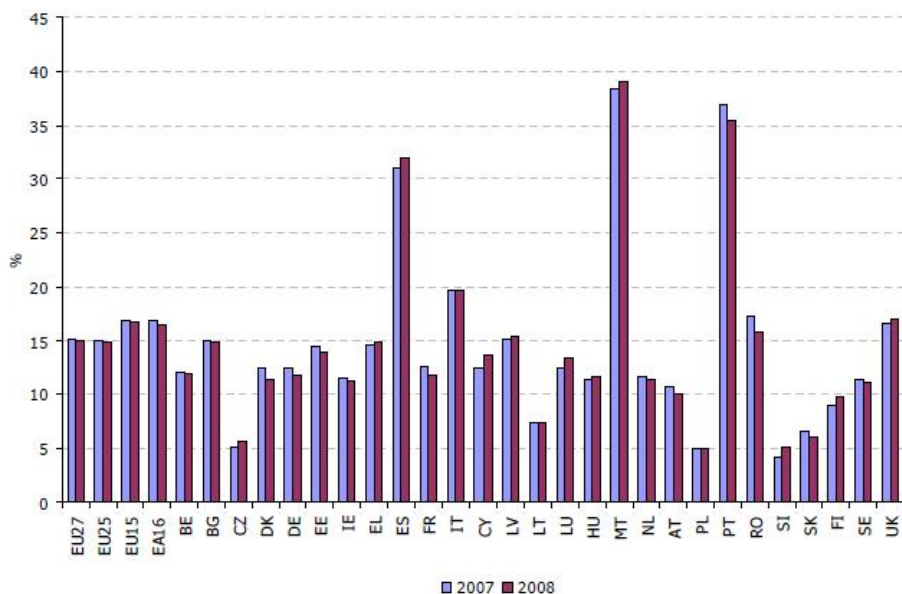

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
EU27	·	·	·	·	·	4,9(s)	4,8(s)	5(s)	5(p)
EU25	4,5(s)	4,5(s)	·	4,6(s)	4,8(s)	4,9	4,8	4,8	4,8
EU15	4,5(s)	4,5(s)	·	4,6(s)	4,8(s)	4,8	4,7	4,9	4,9
EA16	·	·	·	·	·	4,6	4,6	4,8	4,8
EL	5,8	5,7	·	6,4	5,9	5,8	6,1	6,0	5,9

(s): εκτίμηση Eurostat
Πηγή: Eurostat

V-2β Άτομα με Επίπεδο Μόρφωσης μέχρι και Γυμνάσιο (δευτεροβάθμια) χωρίς περαιτέρω Εκπαίδευση ή Κατάρτιση

(ως % πληθυσμού ηλικίας 18-24 ετών με χαμηλή δευτεροβάθμια και δεν είναι σε πρόγραμμα εκπαίδευσης ή κατάρτισης)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
EU27	17,6	17,3	17,1	16,3	15,8	15,5	15,2	15,2	14,9
EU25	17,3	17,0	16,7	15,8	15,2	15,1	15,0	15,0	14,8
EU15	19,5	19,0	18,7	17,9	17,2	17,1	16,8	16,9	16,7
EA16	20,2	19,7	19,3	19,1	18,4	18,1	17,8	17,2	16,5
EL	18,2	17,3	16,7	15,5	14,9	13,3	15,9	14,7	14,8
Άντρες									
EU27	19,7	19,4	19,3	18,3	18,1	17,4	17,3	17,2	16,9
EU25	19,5	19,2	18,9	17,8	17,6	17,2	17,2	17,1	17,0
EU15	21,8	21,3	21,1	20,1	19,8	19,4	19,2	19,2	19,0
EA16	22,7	22,3	22,0	21,6	21,3	20,6	20,3	19,7	19,1
EL	22,9	21,3	20,7	19,9	18,3	17,5	20,7	18,6	18,5
Γυναίκες									
EU27	15,6	15,2	14,9	14,3	13,5	13,5	13,1	13,2	12,9
EU25	15,2	14,8	14,4	13,7	12,8	13,1	12,7	12,8	12,6
EU15	17,2	16,6	16,2	15,6	14,7	14,8	14,4	14,5	14,3
EA16	17,6	17,1	16,6	16,5	15,4	15,6	15,2	14,7	13,9
EL	13,6	13,4	12,6	11,0	11,6	9,2	11,0	10,7	10,9

Πηγή: Eurostat

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

Διεθνείς Οικονομικές Σχέσεις, Από την ανοικτή Οικονομία στην Παγκοσμιοποίηση, Δημήτρης Μάρδας, Θεσσαλονίκη 2005

Οι Επιπτώσεις της Ενιαίας Αγοράς στο Ελληνικό Εξαγωγικό Εμπόριο, Δημήτρης Μάρδας, Θεσσαλονίκη 1993

Διεθνείς Οικονομικές Σχέσεις, Οικονομία και θεσμοί την Εποχή της Παγκοσμιοποίησης, Η.Νικολόπουλος, Σ.Σπυριούνη, Αθήνα 2008

Διεθνείς Οικονομικές Σχέσεις, Θεωρία, Μεθοδολογία, Εφαρμογές, Γεώργιος Βάμβουκας, Αθήνα 2004

Διεθνές Εμπόριο, Διεθνείς Οικονομικές Σχέσεις, Γ.Μ.Αγιομθργιανάκης, Μ.Βλάσσης, Η.Thompson, Αθήνα 2006

Διεθνή Οικονομικά, Λευτέρης Θαλασσινός, Θεόδωρος Σταματόπουλος, Αθήνα 1999

ΞΕΝΗ

Advanced International Trade, Theory and Evidence, R.C.Feenstra, United Kingdom 2004

ΠΗΓΕΣ

Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών

<http://www3.mnec.gr>

Πρεσβεία της Ελλάδος στην Αλβανία

www.greekembassy.al

Πρεσβεία της Ελλάδος στην Βουλγαρία

info.greekembassy-sofia.org

Πρεσβεία της Ελλάδος στην Ρουμανία

<http://www.greembassy.ro>

Eurostat

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home/>

National Institute of Statistics Romania

<http://www.insse.ro/cms/rw/pages/index.en.do>

Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα

<http://www.ecb.int>

Ίδρυμα Οικονομικών & Βιομηχανικών Ερευνών

<http://www.iobe.gr>